

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a început o vizită de lucru în Republica Democrată Germană

În vederea înlăptuirii cât mai grabnice a obiectivului strategic fundamental — asigurarea autonomiei energetice a României — partidul și statul nostru fac eforturi însemnate pentru sporirea producției de energie obținute din resursele clasice, pentru realizarea de noi capacități energetice, pentru descoperirea de noi resurse.

Dar acest obiectiv nu poate fi împlinit decât în condițiile în care este pus în valoare un alt mare adevăr, potrivit căruia cea mai importantă resursă de energie o găsim tocmai în economisirea ei.

În acest sens, descoperirea unor tehnologii noi — în special în sectoarele mari consumatoare de energie — tehnologii care, pe lângă avantajul unei sporite productivități, se remarcă și printr-un consum redus de energie, precum și modernizarea tehnologiilor existente în sensul aceluiași deziderat, devin principalele căi de economisire, de „menajare” a resurselor existente.

Iată, ca să dovedim câtă acoperire au toate acestea în practica de zi cu zi, amintim câteva din faptele la îndemână: la Întreprinderea bucuresteană „Grivița Roșie”, datorită unei mai bune organizări a fluxurilor tehnologice, a extinderii unor procese și tehnologii moderne ce valorifică superior materiile prime, s-au economisit, printre altele, în acest an, 396 MWh. Sau: la Întreprinderea „Electromotor” Timișoara, prin măsuri simple, dar ingenioase, s-au economisit, tot în 1988, 670 MWh energie electrică, 909 gigacalorii energie termică și 120 tone combustibili convenționali. Sînt numai două dintre exemplele mult mai numeroase, și ele demonstrează capacitatea inginerilor și tehnicienilor noștri de a găsi soluții care să înlăture risipa, care să sporească acest bun național — energia.

Dar economisirea energiei este o problemă a întregii națiuni. Desigur industria, pentru că este marca consumatoare, trebuie sprijinită de cercetare, să aplice soluții de economisire. În raport cu ceea ce primește, însă, în această luptă pentru utilizarea rațională a fiecărui kilowat, contribuția fiecărei ramuri a economiei, a fiecărui om al muncii, este importantă.

Realizarea autonomiei energetice impune din ce în ce mai mult includerea în balanța energetică a țării a energiei produsă de resursele neconvenționale. Și aici, inițiativa, ingeniozitatea și o mai mare responsabilitate sînt argumente convingătoare. Revista „Flacăra” a pledat în nenumărate rânduri pentru impunerea unor soluții tehnice de captare a energiei din surse neconvenționale, plecînd de la o realitate subliniată constant de presedintele țării și anume aceea a existenței în satele și comunele noastre a numeroase surse de materiale locale și energetice. Sîntem convinși că, deși s-au înregistrat destule succese în acest perimetru, există încă foarte mult loc pentru inițiativa spornică. Din partea fiecărui consiliu popular, a cooperatiei, a diverselor întreprinderi locale, a fiecărui gospodăruș. Instalațiile pe biogaz se bucură astăzi, de numeroase proiecte, dar extinderea lor nu este pe măsura eforturilor; studiile privind exploatarea energiei vîntului au trecut de vîrsta primilor pași, dar potențialul eolian, în zonele în care există, nu este pus integral în valoare.

Experiența acumulată în timp este un bun cîștigat și ea trebuie acum să dea roade.

RĂZVAN BARBULESCU ■

TEZELE DIN APRILIE: „Trebuie studiat, studiat continuu, trebuie învățat !”

Secvența de vis a realității

Iată creta în mină, încet, ca și cum și-ar fi regizat fiecare gest pe care îl făcea, înainte de a veni aici, în fața elevilor, și trase pe tabla neagră, strălucitoare, o linie meandrată: „Să admitem că asta ar fi Argeșul, pe porțiunea finală a curgerii sale spre Dunăre”. Era prima propoziție pe care inginerul Vasile P. o spusese în fața elevilor Liceului de construcții unde fusese rugat de băiatul vecinului său de scară să țină o oră de orientare școlară și profesională, la dirigenție, în prima sa venire acasă

după trei luni de șantier. Tavi, băiatul vecinului, se lăudase probabil colegilor că are pe scară un inginer care lucrează la Argeș, informația ajunsese la urechile dirigintei și iată-l acum pe tînărul hidrotehnician, pentru prima dată în viața sa, în calitate de diriginte. Își roti privirile pe fețele elevilor și încercă să prindă efectul propoziției sale pe chipurile lor ca și cum s-ar fi așteptat să se

(Continuare în pag. 5)

ION ZUBAȘCU ■

Oradea — dragostea mea

Spre marca mea surprindere, nu o dată mi-a fost dat să observ (și chiar cu ocazia ancheetelor realizate de revista „Flacăra”) că unii oameni fac confuzie între cele trei Crișuri sau le atribuie... alte culori, cînd, de fapt, totul este atît de ușor de ținut minte. „Triada” Crișurilor se întinde de la sud spre nord: unul este Alb, în opoziție cu altul care este Negru (culori fundamentale în costumul popular ardelenesc), iar cel de-al

trellea, adunînd ce e mai bun de la amîndouă, curge Repede (ca un dans popular), dar fermecat de „micul Paris” prin care trece, parcă își încetinește cursul ca să reflecte minunatele clădiri în oglinda sa. Pe la 1700 Oradea a fost și... port; în susul apei urcau ambarcațiuni ușoare care erau fixate în inelele de oțel care se mai văd și azi zidite în cheul Crișului Repede. Tot din „portul” Oradei a fost „lansată”, la 21 aprilie

1903, anul Congresului IX al partidului, prima sașă de alumina românească, extrasă din milenara „plătră roșie” de bauxită din munții moților. Oradea este ultimul și cel mai minunat nestemat care strălucește între degetele dealurilor care se răsfrîd din Apuseni peste mătasea verde a cîmpiei, iar riul un dar de neprețuit al munților acordat urbei, mai ales în verile toride. Din oră-n oră, din înaltul Turn cu Ceas al Primăriei (Big-Ben-ul Oradei) răsună cu putere cunoscutul marș al lui Avram Iancu ale cărui sunori urcă, cu înflorare, pe firul apei de parcă ar voi să ajungă într-un anume loc din Apuseni, spre sud, la Băița, unde are loc un fenomen foarte interesant. Este de ajuns o notă dintr-un tîlnic de numai un metru și jumătate ca tot muntele Băița să răspundă, iar lui îi răspund, rînd pe rînd, alți și alți munți, fiecare întîrînd nota și schimbind-o în registre variate ca o orgă uriașă și poate, de aceea, comunicațiile între cohortele Iancului se desfășurau rapid, asigurînd încercuirea inamicului. Acum arpile marșului îndrăgît, urcînd în susul Crișului Repede, ating ușor ciclopul turn de 170 de metri înălțime al Centralei electrotermice nr. 2 a Oradei, împinse mai departe de presiunea celor peste 140 de atmosfere-

(Continuare în pag. 13)

PAȘCU BALACI ■

Ningea

Ningea pe tricolor nespuns de blind
Porțile Albei astfel sărutate
S-au fost deschis marelui avînt
De contopire și de libertate

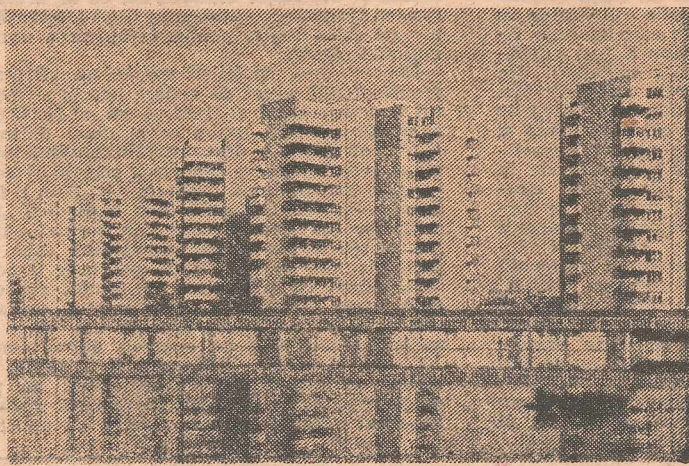
Venit-au din ținuturi transilvane
Trimișii unui crez neștrămutat
Și neaua fulguia peste sumane
Scriind poemul marelui vîleat

Ningea pe latinește dinspre țară
Și-n țară iarna săvîrșea o nuntă
Ingenunchea cu fruntea-i milenară
carpatic dor prin pulberea măruntă

La Alba cea pietroasă însăși cerul
în pietatea albei lui veniri
încredința dreptății Adevărul
definitiv, într-un Neam, Uniri.

Sărutul nunții-a fost atunci ninsoarea
și clopotele albe din cetate
melodia prin suflute chemarea
spre românească, sfîntă Libertate.

EUGEN EVU ■

1918

Șapte decenii de la făurirea
statului național unitar român

1988

Pe-al nostru steag e scris unire

Orice retrospectivă istorică în al cărei con de lumină este prinsă imaginea luptei poporului român pentru desăvârșirea statului național unitar, cu al ei final victorios marcat de hotărârea Adunării naționale de la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918, nu poate ignora aportul clasei muncitoare la obținerea acestei victorii. Fiindcă de la apariția ei pe scena social-politică a țării clasa muncitoare s-a afirmat întâi de toate pe frontul luptei naționale; fiindcă în conștiința ei politică, de la primele forme de manifestare, și-a găsit o oglindire din ce în ce mai clară imperativul necesității istorice ca toți fiii unuia și aceluiasi popor să trăiască și să muncească în cadrul unuia și aceluiasi stat; fiindcă firul luptei involburate pentru împlinirea idealului de libertate socială nu putea fi urmat în mod normal fără să se fi realizat condiția istorică a unității și demnității naționale. Sînt toate acestea mobiluri desprinse cu vigoare de mișcarea socialistă din țara noastră încă de la primele ei manifestări ca exponență în plan politic și ideologic a intereselor clasei muncitoare, de vreme ce în coloanele revistei „Emanciparea”, de pildă, se consemna că „Lupta, dar, între români și unguri (clasele dominante ale acestora din urmă — n.n.), este dreaptă și trebuincioasă; dreaptă fiindcă românii din provinciile supuse sînt astăzi în stare de robie și sfărîmarea oricărei robii este poruncă de dreptate; trebuincioasă fiindcă o Românie mare și puternică va permite românilor să se miște în libertate la ei acasă și să-și aștearnă după cum le-ar fi pe poftă inimii”.

Și dacă eliberarea națională a românilor asuprașii, concomitent cu înlăturarea statului național unitar, erau considerate a fi o cauză dreaptă, un proces istoric legic determinat, izvorul propriu-zis al forței, care trebuia să conducă spre o asemenea împlinire era căutat în puterea însăși de exprimare a poporului român, sau cum se nota în paginile publicației socialiste „Besarabia”, la puțin timp după cucerirea independenței de stat depline, „în noi înșine, în inteligența cinstită și în poporul muncitor”.

Optimismul însuși al mișcării socialiste cu privire la inevitabilitatea succesului luptei poporului român pentru înlăturarea statului național unitar era susținut și alimentat de analize și concluzii riguroase pe marginea realității din care era desprins caracterul efemer al imperiilor multinaționale. Un context în care descifrate contradicțiile ce subminau structurile acestora, îndeosebi ale Imperiului austro-ungar; în imaginea căruia era sesizată dinamica însăși a luptei popoarelor asuprașii și a cărei desfășurare putea fi frînă, putea fi întirziată, dar nu înăbușită o dată pentru totdeauna, fiindcă „Acest imperiu putred și heteroclit, după cum cu deplin temei se consemna în coloanele aceleiasi gazete socialiste, se va disloca, pentru ca naționalitățile astăzi grupate într-un mod artificial sub tirania guvernămintului unei minorități germane să se poată dezvolta în libertate, fiindcă numai astfel va putea fiecare să îndeplinească rolul care-l are în mersul progresiv al omenirii către adevărata civilizație”.

Rolul fiecărei națiuni

Cu asemenea considerente se și justificau apelurile din ce în ce mai insistente ale mișcării socialiste ca, în planul acțiunii politice, să se acționeze cu fermitate pentru înlăturarea unității naționale, așa cum erau cele incluse în coloanele unei reviste simbolice denumită „Dacia viitoare”, în ale cărei pagini se scria, dar și răspicat, că unul din telurile fundamentale ale luptei era crearea unui stat în care „ceea ce este al românului, lui să-i aparțină, ca îngusta, neomeneasca și nedemna de secolul în care trăim dominare a unei națiuni asupra alteia să înceteze, ca românii să fie toți liberi și să formeze un stat, iar nu să geamă sub niște dominațiuni străine și vitrege”. Adică o împlinire pentru care pledau, deopotrivă, un întreg trecut de lupte și jertfe; o conștiință politică activă; o pronunțată determinare legică și, mersu invocata necesitate a împlinirii idealului libertății sociale care era imposibilă de atins fără unitatea și independența națională. Iată, de altfel, cit de explicate erau aceste considerații, întru totul validate de istorie, pe care le includeau socialiiști români în cele ce proclamau prin coloanele revistei „Dacia viitoare” și cînd scriau că: „Voim Dacia așa cum ea fu fiindcă istoria și dreptul... trecutul și prezentul ne dau dreptul a aspira la o Dacie română. Acest pămînt, udat cu singele și sudoarea străbunilor noștri, înmulțit cu țarina lor de douăzeci de ori seculară, e al nostru”. Sigur că Dacia preconizată de socialiști trebuia să fie una „fără stăpîni”, o Dacie „întemeiată pe dreptate”, în care românii, „sfărîmînd despotismul umilitor al străinului, vor răsturna totodată rușinosul despotism al burghezilor”.

De pe asemenea poziții teoretice socialiști au demascat în permanență regimul de asuprire națională la care erau supuse popoarele incluse cu forța în grăditele imperiilor existente și pămînturile românilor în mod deosebit. Evenimente importante care marceau firul luptei naționale românești, așa cum a fost mișcarea memorandistă, au fost folosite de socialiști din țara noastră ca imorejurări dintre cele mai potrivite pentru a exprima vii dezaprobări la adresa politicii de oprimare brutală a celor ce năzuiau către libertate și unitate națională, condamnări vehemente ale practicilor politice promovate de cercurile soviniște de la Budapesta cu consimțămîntul Curții din Viena, aducîndu-și, astfel, o contribuție reală și concretă la fortificarea spiritului de rezistență a românilor asuprașii ca și a optimismului întregului popor român în victoria finală a luptei sale pentru unitatea națională deplină. Și dacă ziarul „Munca” își informa cititorii în iunie 1892 că „Proteste din toate unghiurile țării, acoperite de mulțime de semnaturi, cîră ca ploaia, întruniri peste întruniri se tîn mai în toate orașele țării și în toate păturile populației noastre nu se aud decît strigăte de indignare” la adresa autorităților maghiare, printr-o altă gazetă socialistă „Democrația socială” se exprima na numai protestul vehement al

clasei muncitoare, unit cu acela al „tuturor românilor”, dar se făcea și un înflăcărat apel la intensificarea eforturilor pentru împlinirea „acelui ideal frumos spre a cărui realizare trebuie să tindem și la care fatalmente vom ajunge”, idealul de a făuri „O Românie mare care să grupeze pe toți fiii ei”.

Dezlegarea de sub jugul străin

Și, fapt demn de semnalat, punctele de vedere ale mișcării muncitorești în problema, atît de vitală pentru poporul român, a înlăturării statului național unitar, concordau cu conținutul de ansamblu al preocupărilor similare ca animau toate forțele social-politice ale țării, socialiștii sesizînd, și cu deplin temei, că problema aceasta „e una din rarele chestiuni asupra căreia avem fericitul prilej de a fi cu toții de aceleași vederi, ca toate clasele societății să propună aceeași dezlegare; dezlegarea românilor de sub jugul străin”.

Gîndul lor

descifra sensul istoriei

„Țara aceasta trebuie să aibă odată suveranitatea și a intereselor sale economice, ea ține să fie stăpînă la ea acasă, să arate că și ea are puterea ei, că nu are nevoie să cerșetorească nici tratate, nici convențiuni”

MIHAIL KOGĂLNICEANU

„Acum, spiritul timpului, cultura, civilizațiunea, libertatea națională, conștiința drepturilor noastre de două mii de ani, ne dau dreptul și ne impun dorința să mergem cu un pas înainte și împreună cu unitatea noastră culturală să proclamăm unitatea politică și națională a tuturor românilor”

VASILE LUCACIU

„...cuvîntul ce etern va rămînea legat de numele Alba Iulia! E dorul de veacuri care astăzi se înlătură. E dorul care a muncit atîtea suflete și a înflăcărat atîtea inimi în lupta grea ce am dus-o pînă acum. E dorul scaldat în nespuse dureri și cumplite jertfe, din cari se încheagă istoria noastră din ultimile veacuri. Cîte lacrimi s-au vărsat, cîte inimi s-au sfîșiat, cîte lovituri și dureri am îndurat pînă ce am ajuns pe pragul istoric a ne vedea înlăturarea acestui dor”

VALERIU BRANIȘTE

La începutul secolului nostru, în condițiile agravării contradicțiilor naționale în interiorul imperiilor absolutiste, ale intensificării luptei popoarelor pentru unitate și libertate națională, în interiorul mișcării muncitorești din țara noastră, ca și din alte țări, pe fondul amplificării rezistenței românilor în fața politicii soviniște și naționaliste promovate de clasele dominante austro-ungare, mișcarea socialistă a demascat cu și mai multă vigoare „regimul apăsător și nimicitor al limbii românești”, au vestit în termeni și mai virulenți politica cercurilor guvernante maghiare care „se ridică împotriva ideii de a acorda Transilvaniei o largă autonomie administrativă, culturală și legiuitoare...”, se opune și votului universal și autonomiei naționalităților și îndeobște oricărui act ce ar urmări democratizarea Ungariei”, autonomia fiind înțeleasă ca un prim pas pe calea luptei pentru înlăturarea unității statului național român.

Concomitent, socialiștii români au afirmat și au demonstrat din punct de vedere istoric și teoretic „dreptul imprescriptibil al fiecărui om, al fiecărui grup etnic a se dezvolta în limba sa și după datinele geniului său”; au făcut o demonstrație convingătoare pe marginea legăturii între asuprirea socială și cea națională, considerînd, pe bună dreptate, așa cum o făcea George Grigoriu, că barierele care împiedică „unirea fără-mișcări de aceeași nație sînt tocmai păturile dominante, reprezentanții capitalismului, care, frîgînd un popor în mai multe bucăți, mai ușor îl pot exploata”.

Iar odată cu izbucnirea primului război mondial, cînd lupta poporului român pentru unitatea statului său național a căpătat aspecte noi, clasa muncitoare, mișcarea socialistă au conferit noi dimensiuni luptei lor, atît în planul ideilor cit și în acela al confruntărilor social-naționale nemijlocite; au pus în evidență o pronunțată și foarte realistă viziune politică; au creat terenul necesar pentru ca aportul însuși la

împlinirea idealului unității naționale să fie cu adevărat proeminent.

Din această perspectivă, se poate afirma cu deplin temei că, în ceea ce privește necesitatea înlăturării unității de stat, mișcarea socialistă a fost unanimă în a o susține, a o justifica, a o demonstra, C. Dobrogeanu-Gherea afirmînd, spre pildă, că „Într-o țară care are nenorocirea ca o parte din trupul ei să fie sub o stăpînire străină, întregirea țării e o dorință comună tuturor cetățenilor. Această dorință e în afară de discuție. Ceea ce în discuție e metoda, e vremea, e forma și felul acestei întregiri, împrejurările, consecințele, puțința realizării ei”. Cuvinte elocvente prin conținutul lor; prin linia viguroasă a ideii exprimate; prin încărcătura responsabilității omului politic, a militanțului revoluționar animat de grija pentru destinul poporului în mijlocul căruia acționa.

În timpul participării drepte a României la desfășurarea primului război mondial, eforturile întregului popor s-au conjugat. Faptele de eroism săvîrșite în asprele înclăstări militare cu dușmanul pe Văile Jiului, Argeșului și Neajlovului, mai apoi la Mărăști, Mărășești și Oituz au încorporat spiritul de sacrificiu atît al țărănului, cit și al trîndului din fabrici și uzine. Cu jertfele celor mulți și obidiți, într-o supremă încercare a întregului popor, avea să fie înlăturată unitatea statului național la finele războiului. O împrejurare în care clasa muncitoare, mișcarea socialistă au pus în evidență o forță de inițiativă în acțiune cu totul deosebită, o capacitate de mobilizare a maselor de-a dreptul deosebită. La propunerea socialiștilor a luat naștere Consiliul Național Român Central în Transilvania, constituit pe bază de paritate din 6 membri ai P.S.D. și 6 ai P.N.R., devenit, în scurt timp, organul conducător al procesului revoluționar de înlăturare a unității de stat. Clasa muncitoare s-a constituit rapid într-un punct de sprijin esențial al activității Consiliului Național Român Central, așa cum sprijinise din proprie inițiativă și declarația rostită în numele poporului român, a dreptului său la autodeterminare națională, de către Al. Vaida-Voevod în parlamentul de la Budapesta; o declarație despre care în gazeta socialiștilor, „Adevărul”, se scria că „are un caracter istoric”, concomitent cu relatarea faptului că muncitorii români care lucrau în uzinele de muniții de la Csepel și Kispest „erau gata să-i sară în ajutor (lui Vaida) cu armele, dacă ar fi îndrăznit cineva să se atingă de el”.

O dată cu transferarea Consiliului Național Român Central la Arad, cu intensificarea acțiunilor de înlăturare prin forță a autorităților austro-ungare, la care clasa muncitoare și-a adus o contribuție deosebită, au luat naștere forme noi de organizare prin crearea Consiliilor și gîrzilor naționale în care era masiv reprezentată clasa muncitoare. „Muncitorimea română, se scria în acest sens prin coloanele gazetei „Adevărul”, și-a ținut de datorință ca-n primul rînd să dea cuvînt hotărîrii sale de a sprijini cu toate puterile acțiunea Consiliului Național Român. Sînt în cîrșire tocmai acum nenumărate adunări populare la care muncitorimea română declară că se alătură cu trup și suflet la Consiliul național și așteaptă ca acest Consiliu să fie la înălțimea chemării, lucrînd atît pentru dezrobirea națională a neamului românesc din Ungaria și Transilvania, cit și pentru ridicarea la o treaptă socială mai bună a poporului muncitor român și a țărînimii române”.

Independența — condiție a viitorului

Asadar, și în finalul confruntărilor poporului român, pentru realizarea unității statului național, clasa muncitoare, mișcarea socialistă s-au angajat cu toată forța și întreaga lor capacitate de acțiune aducîndu-și o extrem de prețioasă contribuție la organizarea propriu-zisă a luptei. Alături de P.N.R. sau conducînd ei înșiși acțiunile de organizare a Consiliilor și gîrzilor naționale, socialiștii și-au pus în valoare întreaga lor experiență politică; au fost adevărați fermenți ai procesului național-revoluționar care a cuprins întreaga țară, fiind prezenți la Adunarea de la Alba Iulia 150 de delegați ai clasei muncitoare din cei 1228. Așa s-a făcut ca într-un front unic de forțe, poporul român, masele largi populare, atît din Vechia Românie cit și din teritoriile aflate pînă atunci sub dominație străină, și-au susținut cu forța armelor dreptul istoric al împlinirii unui vis secular. Desfășurată larg în bătaia vîntului de libertate națională, flămarile proletare alături de cele naționale au dat acestui torent nu numai culoare dar și consistență, o vigoare deosebită, iar, prin forța celor ce le purtau, temelie de granit unui piedestal istoric viu luminat de soarele arzător al unității și independenței, el însuși cheazășie a unui viitor care să aducă și împlinirea libertății sociale. „Noi, românii din Ungaria, scrie poetul socialist Emil Isac, prezent la derularea evenimentelor de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, socialiștii ca și naționalii (în sens de luptători pentru libertate națională) vrem unirea tuturor elementelor românești, căci numai astfel sîntem asigurați că putem trăi viața unui popor civilizat... Independența noastră este o condiție sine qua non a viitorului nostru și independența nu ne poate fi asigurată decît atunci dacă nu vor mai exista provincii românești, ci dacă toată românimea va trăi o singură viață de stat. Aista-i argumentul suprem pentru care socialismul român s-a declarat în Alba Iulia pentru idealul unirii tuturor românilor”.

Acestea sînt și cîteva din faptele istorice cu adevărat elocvente pe care se întemeiază aprecierea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, după care marea împlinire de acum 70 de ani a fost fructul nemijlocit al luptei întregului popor și că „rolul hotărîtor în înlăturarea Unirii l-au avut proletariatul, ce se afirma tot mai puternic pe arena politică a societății, mișcarea muncitorească și socialistă, precum și masele țărînimii”.

MARIN BADEA

ENERGIILE NECONVENȚIONALE: picătura care face marea

Faptul că problema valorificării surselor de energie neconvenționale stă de mult timp, în mod permanent, și în atenția Ministerului Energiei Electrice este întărit prin realitatea că, în cadrul acestui minister, ființează un serviciu denumit „Surse noi și refozabile”, aparținând în mod firesc direcției tehnice. Pe tovarășul director Radu Opincaru l-am găsit aplecat, împreună cu un colaborator din cadrul serviciului amintit, asupra unor hărți, studii, rapoarte și note care toate se circumscriau unei noi idei apărute în urmă cu câteva zile. Sint invitat să-mi arunc privirea peste aceste hărți și, evident, dialogul cu inginerul Radu Opincaru pornește de la ele.

— Văd pe hartă o conductă care ar urma să lege pinza de apă geotermală, descoperită de geologi în zona Otopeni-Băneasa din Capitală.

— Da, ne-am gândit inclusiv la o asemenea valorificare a acestui bogat zăcămint din nordul Capitalei. Este o posibilitate fezabilă tehnic, dar acum căutăm să identificăm parametrii economici.

— Există îndoiele din acest punct de vedere, atunci când sursa de energie este gratuită?

— Nici cărbunele existent într-un zăcămint, nici apa unui riu, nici energia soarelui sau a vântului, nici dejecțiile folosite pentru obținerea biogazului nu costă nimic, dacă le consideri doar ca atare, așa cum sint în natură. Cheltuielile încep să vină abia atunci când pui aceste resurse în valoare pentru a obține și a aduce la utilizatori energia de care aceștia au nevoie — fie sub formă electrică, fie sub formă termică. Atunci trebuie să-ți faci calcule foarte serioase, din care — pe lângă costul rezultat pentru unitatea de energie (care poate fi un kilowatt-oră sau o gigacalorie — nu trebuie să omiți o serie de mulți alți factori: energia înglobată în întreg lanțul de exploatare-utilizare a resurselor respective, disponibilitatea în țară a acestora, regenerabilitatea lor, posibilitățile utilizării mai eficiente în alte scopuri (cum este cazul petrolului și al gazelor naturale), relația lor cu protecția mediului înconjurător etc.

— Cred că tocmai asemenea criterii au făcut ca în țara noastră, ca de altfel și pe plan mondial, să se acorde în ultimii 15 ani o atenție mai mare valorificării energiilor neconvenționale. La noi, așa spune, chiar o atenție deosebită, fapt ilustrat din nou în aceste zile, când diverse organe centrale pregătesc — în spiritul orientărilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — programe de acțiuni care să conducă într-o perioadă relativ scurtă la atingerea progresivă a autonomiei energetice de către localitățile noastre rurale. Această înseamnă că respectivele localități urmează să-și asigure din resurse neconvenționale disponibile — cursuri mici de apă, apă geotermală, soare, vânt, biogaz, biomasă — întreaga energie electrică și termică necesară desfășurării activităților economico-sociale de pe raza lor.

— O privire atentă asupra a ceea ce s-a întâmplat în lume și la noi în acești ultimi 15 ani relevă câteva observații interesante. Majoritatea țărilor au fluctuat în ceea ce privește speranțele puse în promovarea surselor neconvenționale; așa spune, după cum a bătu vântul. Imediat după criza petrolului, în 1973, s-a remarcat o dezvoltare rapidă a preocupărilor științifice, tehnologice, industriale și de utilizare a noilor surse. Apoi, după ce prețul petrolului a scăzut, asemenea preocupări s-au diminuat brusc. Acum, din nou, se manifestă un reviriment, sub presiunea cerințelor de apărare a mediului ambiant, devenită o problemă globală a omenirii, ca și din perspectiva unei noi creșteri a prețului petrolului spre sfârșitul secolului. La noi nu a existat o asemenea fluctuație. Dezvoltarea preocupărilor privind valorificarea și utilizarea noilor resurse a urmat o linie ascendentă, sub impulsul permanent al orientărilor și indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, al hotărârilor de partid și de stat.

— Care au fost rezultatele?

— În primul rând, au fost cercetate și evaluate aceste noi resurse. În momentul de față, avem pentru întreg teritoriul țării hărți care ne spun cu exactitate ce potențial energetic exploatabil există pe fiecare curs de apă, pe fiecare suprafață de teren — în ceea ce privește energia vântului sau energia solară, sau în subsol — privind apa geotermală. Pe de altă parte, ca urmare a activității de cercetare științifică și inginerie tehnologică desfășurată de diverse institute, sub coordonarea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie, avem pentru valorificarea fiecărui gen de resursă mai multe tehnologii și echipamente tipizate. Precizez că toate acestea sint omologate și introduse în fabricația de serie în diverse întreprinderi. Avem, de asemenea, tehnologii și echipamente pentru transformarea energiei termice în energie electrică. Acest lucru este foarte important, ținând seama că energia

tală din potențialul geotermal amenajabil, cunoscut la ora actuală utilizăm sub 10 la sută, cu deosebire în județul Bihor. Nici sfera de folosință nu este suficient de extinsă. De regulă, acestea se circumscriu încălzirii de locuințe și sere, utilizării în industrie (acolo unde procesele tehnologice cer apă caldă), uscării de cereale și utilizării balneare. Pentru creșterea gradului de valorificare a acestor resurse, concomitent cu sporirea eficienței, se pun două probleme. Mai întâi, este necesară o utilizare mai intensivă a potențialului exploatat, aceasta presupunând pe de o parte o extracție cit mai mare a căldurii din apa geotermală, iar pe de altă parte găsirea de utilizări pentru întreaga perioadă a anului și nu cu preponderență pentru sezonul rece, așa cum se întâmplă acum. Apoi se impun extinderea forajelor de exploatare, astfel încit puțurile de aducere a apelor geotermale la suprafață să fie cit mai aproape

stalată o putere de 130 MW, iar planul pe acest an prevede instalarea a încă 57 MW. Din păcate, întâmpinăm dificultăți generate de calitatea și fiabilitatea unor echipamente realizate la I.C.M. Reșița.

În ceea ce privește energia vântului, pentru amplasamentele studiate de noi, costul pe kWh se situează și el în limita valorilor superioare considerate competitive cu alte resurse clasice. Pentru că, în momentul de față, nu sint realizate în serie echipamente de mare putere racordate la sistemul energetic național, nu se pot face aprecieri definitive. Sub coordonarea Comitetului Național pentru Știință și Tehnologie se află în curs de desfășurare un program de realizare a echipamentelor de conversie a energiei vântului în energie electrică. Astfel, este în stadiu de omologare, la ICSTIMVA Brașov aerogeneratorul de 100 kW; se află în construcție, la I.C.M. Bocuș, un aerogenerator de 300 kW, care va fi amplasat pe Semenici;

anului viitor, în fiecare județ să se creeze condițiile pentru dobîndirea autonomiei energetice, pe calea valorificării resurselor locale, de către cinci comune; iar acestea să devină adevărate poligoane de încercare stații-pilot care să demonstreze asemenea posibilități, în vederea generalizării la scara tuturor localităților rurale ale țării. Pentru fiecare din cele 205 comune avute în vedere — stabilite pe baza existenței unui potențial local mai ridicat, în vederea realizării rapide a acestei sarcini — au fost identificate, în funcție de cerințele și posibilitățile locale, categoriile de surse energetice noi ce vor fi valorificate, ponderea participării acestora la realizarea autonomiei energetice, proiectele și echipamentele tip care vor fi utilizate. Pe ansamblu, se evidențiază orientarea predominantă spre biogaz și spre microhidrocentrale și energie geotermală (acolo unde există aceste resurse) și, în al doilea rând, spre biomasă, energia vântului și energia solară.

— Prin specificul și atribuțiile sale, inclusiv cele de control, ministerul pe care îl reprezintă are o viziune de ansamblu asupra problemelor legate de valorificarea noilor surse în condiții de eficiență. Și, în acest context, legate de înfăptuirea măsurilor la care ne-am referit anterior, V-aș ruga, asadar, să punctați câteva probleme și cerințe.

— O cerință valabilă pentru valorificarea tuturor tipurilor de resurse vizează pe producătorii de echipamente care trebuie să facă eforturi mai mari pe următoarele direcții: îmbunătățirea unor performanțe tehnico-calitative, creșterea fiabilității acestora și reducerea costurilor de fabricație și, în consecință, a prețurilor. Nu vreau să dau exemple, dar aceasta este valabil și pentru echipamentele de microhidrocentrale, și pentru panourile solare, și pentru centralele eoliene. Un control recent efectuat de ministerul nostru a arătat — în privința centralelor eoliene — că din 280 echipamente livrate la beneficiari, care au fost controlate, numai 48 erau în funcțiune. Unele ridicau într-adevăr probleme de calitate, dar majoritatea, pur și simplu, nu au fost montate sau nu au fost întreținute de beneficiari, fiind lăsate pradă ruginii! În ceea ce privește construirea instalațiilor de biogaz, experiența de până acum ne arată că antreprizele de construcții montaj ale Ministerului Construcțiilor Industriale și chiar ale unor județe le-au lăsat pe post de Cenușăreasă. Tot un control efectuat de noi relevă adevărate recorduri în ceea ce privește durata de realizare. Sint numeroase instalații începute în 1984 care nu au fost terminate nici până în prezent, iar una începută în anul 1981 a fost pusă abia recent în funcțiune! Asemenea situații vor trebui să dispară cu desăvîrșire în condițiile cerințelor de timp, calitate și eficiență pe care le pune realizarea programelor de acțiune la care ne-am referit.

— Așa spune că este necesară în primul rînd o schimbare de mentalitate.

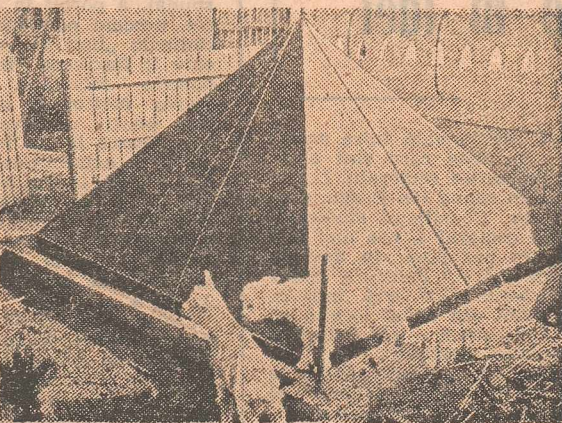
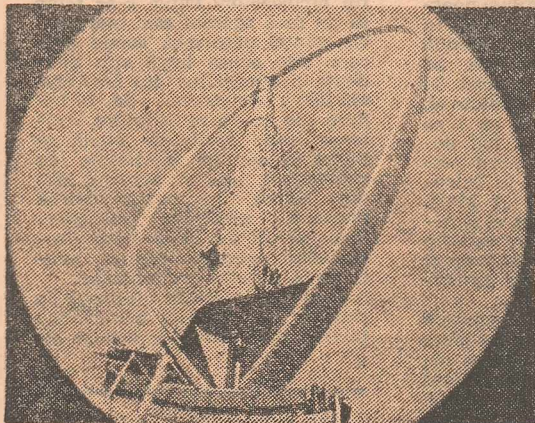
— Da, și la toată lumea! Dar în primul rînd la beneficiari. Noile măsuri îi vor determina (la nevoie nu trebuie să ne ferim nici de folosirea expresiei îi vor obliga) pe aceștia să-și însușească o mentalitate și de producător, nu numai de consumator. Mulți s-au obișnuit doar să bage ștecherul în priză și să primească energia de-a gata. Este o situație comodă care însă nu te învață să economisești și să gospodărești bine energia, atîta timp cit nu știi ce greu este s-o obții. De aceea, aș sublinia că — pe lângă valoarea lor economică — noile măsuri au și o mare valoare educativă întrucît vor determina în rîndul factorilor locali, al oamenilor muncii și al tuturor cetățenilor din comune, o nouă atitudine față de energie, atitudine care se va manifesta obligatoriu prin creșterea spiritului de inițiativă, a răspunderii vizînd valorificarea și utilizarea resurselor energetice locale.

VIRGIL SIMION

Fotografii de PAUL AGARICI

Dobîndirea autonomiei energetice de către localitățile rurale

Valoare economică, valoare educativă

Doă modele de urmat: o turbină eoliană și o stație de biogaz

electrică se obține direct doar în microhidrocentrale și centrale eoliene. Panourile solare, biogazul, biomasă, apa geotermală dau energie termică. Dacă această energie prisoșește în detrimentul celei electrice (într-o anumită localitate poate să nu existe un curs de apă în apropiere și nici să nu prea bată vîntul), atunci avem posibilitatea s-o transformăm. S-au pus la punct, de către Institutul Național de Motoare Termice, grupuri energetice funcționînd cu biogaz (în loc de motorină). Concluzia care se degajă este că la ora actuală avem pusă la punct o bază tehnologică și industrială pentru valorificarea noilor surse. Pe toate aceste realizări se fundamentează programele de acțiune care se întocmesc acum pentru trecerea la valorificarea pe scară largă a energiilor neconvenționale în mediul rural.

— De ce în localitățile rurale?

— Pentru că în fiecare din acestea există, în proporții diferite, desigur, majoritatea dintre noile surse. Prin cele mai multe localități — mai ales în zonele de deal și munte — trece un rîu exploatabil energetic. Pretutindeni există soare și vînt și, de regulă, cînd cerul este acoperit bate vîntul. Și există și spații pentru a monta echipamentele necesare valorificării acestor două surse. Sint apoi din belșug resurse pentru producerea biogazului și nu lipsește biomasă provenită din igrizirea pădurilor sau din activitățile agricole (ceea ce nu se poate folosi în zootehnie). Multe localități „plutesc” pe ape geotermale și nu sint necesare decît foraje pentru a le avea la dispoziție. Iar un al doilea factor esențial este legat de faptul că necesitățile energetice pentru activitățile agricole, industriale sau sociale dintr-o comună sint relativ mici — în deplină concordanță cu posibilitățile oferite de noile surse. — Ați ridicat de la început problema eficienței exploataării acestor resurse. Cum se prezintă ea pentru diverse genuri de energii neconvenționale? Să ne întoarcem de unde am plecat, de la energia geotermală.

— Mai întîi aș evidenția fap-

pe de punctele de utilizare, știut fiind că distanța economică de transport, fără luarea unor măsuri costisitoare de izolare termică, este de circa 2,5 km. De asemenea trebuie știut că într-o pinză de apă geotermală nu se pot face foraje unde ar vrea fiecare, ci acestea trebuie dispuse astfel încît să se asigure exploatarea economică a zăcămintului. De toate acestea trebuie să țină cont cei care vor trece în localitățile rurale la exploatarea apelor geotermale, fapt ce impune ca în cazul noilor dezvoltări de capacități agrozootehnice sau industriale, amplasarea acestora să se facă și în funcție de considerentele de mai sus. În orice caz se poate afirma că energia geotermală, cu toate investițiile care o presupun, este mai economică decît cea obținută pe bază de hidrocarburi. Chiar și în cazul arătat la început — încălzirea cartierului Băneasa din Capitală — care ar presupune o conductă de circa 18 km, cu ramificații de captare a numeroase foraje, și cu o izolare corespunzătoare impusă de distanța de transport, primele evaluări arată că costul pe gigacalorie ar fi comparabil cu acela generat de tipul de încălzire actual.

— Dintre noile resurse, cea mai mare expereință o avem pînă în prezent în domeniul microhidrocentralelor. Este și domeniul aflat în răspunderea nemijlocită a Ministerului Energiei Electrice, ca, de altfel, și centralele de puteri medii și mari care valorifică energia vîntului.

— Așa spune că energia electrică furnizată de microhidrocentrale este cea mai competitivă, ea fiind obținută la un cost pe kWh care se situează cam la același nivel cu cel realizat în marile hidrocentrale și este de 2 ori mai mic decît în centralele pe cărbune. Avem un program amplu de construcție de microhidrocentrale (cu puteri între 20 KW și 3,6 MW) care urmărește să valorifice în mod progresiv, într-o măsură cit mai mare, potențialul total al cursurilor mici de apă amenajabile economic, cifrat la o putere totală de 1.094 MW. La nivelul anului 1987 aveam în

în fază de proiect se află și un aerogenerator de 1.000 kw. Pe de altă parte, au fost dezvoltate turbine de vînt de mică putere (între 1 kw și 6 kw) de diverse tipuri constructive și utilizări individuale sau de grup restrîns, precum și echipamente de putere medie (20 kw și 50 kw) pentru cuplare la rețea și utilizări colective. Toate acestea sint omologate și testate, iar dintre turbinele mici de vînt s-au livrat sute de echipamente pentru diverși beneficiari. Deci terenul este pregătit și în acest domeniu.

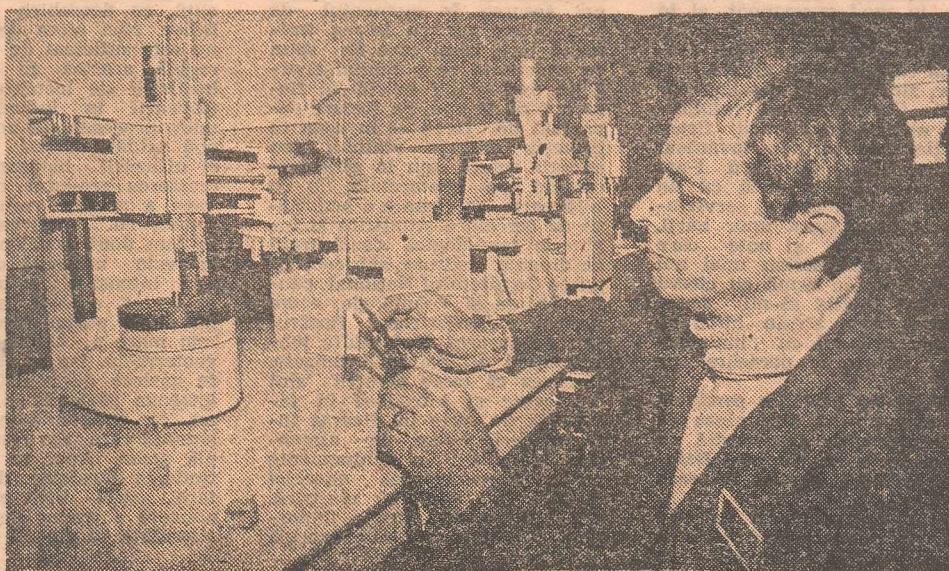
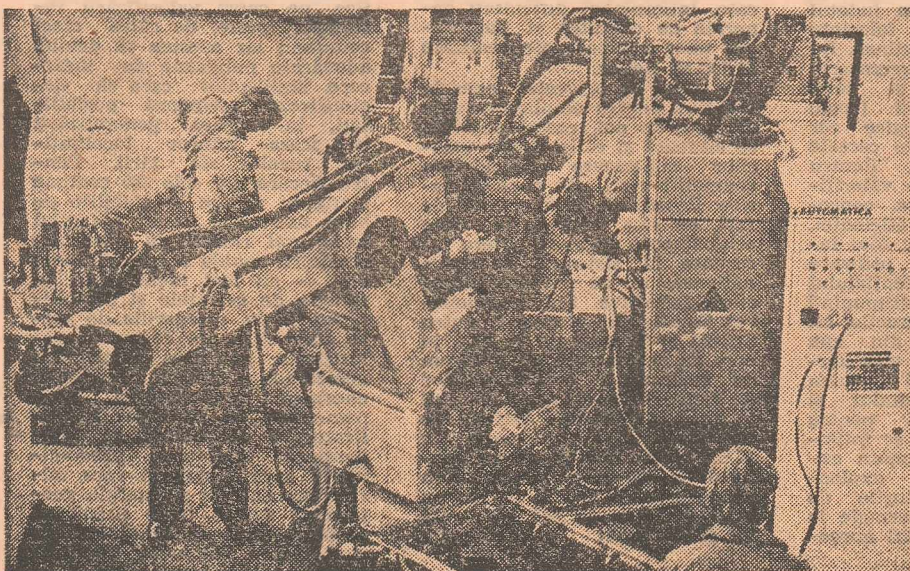
— La Topolovățu Mare, județul Timiș, am înfîlțit o moară veche transformată în microhidrocentrală de către Cooperativa agricolă de producție din localitate. Ea este conectată cu sistemul energetic național și funcționează pe bază de compensare. Pînă acum însă bilanțul este activ, adică se produce mai mult decît se consumă.

— Pe același principiu al compensării consider că trebuie să se bazeze și funcționarea viitoarelor grupuri generatoare de energie electrică ce vor fi construite în gaza localităților rurale. În fapt, realizarea autonomiei energetice a acestora presupune ca energia electrică furnizată de localitate să fie mai mare, cel puțin egală cu cea consumată. Asta înseamnă că atunci cînd, într-o localitate, curge apa sau bate vîntul mai mult decît este nevoie, energia electrică în exces — care nu se poate depozita — va fi preluată de sistemul energetic național, beneficiînd de ea alți consumatori, în primul rînd industriali. Și, bineînțeles, invers, la nevoie.

— Cum se vor concretiza într-o primă etapă măsurile de realizare a autonomiei energetice a localităților rurale?

— În aceste zile, colective mixte de specialiști de la diverse ministere și organe centrale, inclusiv de la ministerul nostru, au analizat cu toată răspunderea modalitățile de transpunere în practică a sarcinilor trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca, în cursul

TEZELE DIN APRILIE: „Să acționăm cu hotărâre

Competență, ingeniozitate și spirit de inițiativă

Nevoia de ordine în idei

Nimeni nu-și mai poate îngădui să ignore astăzi faptul că informația tehnică reprezintă o resursă de bază a dezvoltării. Dar nu poate fi un secret că există încă oameni care nu realizează de deplin importanța acestui adevăr. În situația în care sint chemați să așeze faptele înaintea cuvintelor, e vizibilă preferința lor de a se opri la nivelul discuției de principiu. Or, e limpede, simpla demonstrare a necesității informației nu mai are cum să reprezinte ceva nou. Observând această tendință de a tot ocoli prin cuvinte realitatea că în planul practic al vieții, al muncii, informația tehnică avea încă un rol de cenușăreasă în unele întreprinderi, Consiliul sindicatelor din sectorul 2 al Capitalei a luat câteva inițiative demne de toată lauda. Scopul mărturisit fiind acela de-a promova o mentalitate nouă în cadrul complex al apariției, al stocării sau circulației informațiilor.

Mai întâi au fost nominalizați responsabili cu informarea tehnică din întreprinderi. Aceștia au urmat, apoi, un curs de specializare. Între timp s-a alcătuit așa-numita „fișă a postului”, în care se precizează datorită fiecăruia dintre acești responsabili. N-ar fi lipsit de interes să arătăm că ei au fost aleși dintre specialiștii cei mai buni ai întreprinderii. Altfel spus, nimeni n-a fost obligat să facă o asemenea muncă dacă nu dăduse înainte suficiente dovezi că este un om dornic să afle noutăți, să citească, să se informeze. Curiozitatea intelectuală fiind și ea o calitate pe care, astăzi, situația, nu toți oamenii o dovedesc în mod egal. Însă alegerea nu se putea face numai în funcție de acest criteriu. Era necesar, totodată, ca specialistul respectiv să cunoască bine întreprinderea, problemele ei din prezent și în perspectivă, numai așa fiind capabil să se dovedească util și să-l poată ajuta pe oricare dintre colegii lui să aibă acces la informația solicitată. Dacă ținem seama de diversitatea meseriilor dintr-o întreprindere, putem înțelege că oamenii cărora li s-a încredințat această muncă au devenit adevărați profesioniști ai informării tehnico-științifice și economice. S-a făcut astfel un progres important în înlăturarea celor două deficiențe care se manifestaseră înainte: amatorismul și caracterul ocazional al informării.

Dar informația nu este neapărat ceva care vine de foarte departe, traversind oceane și munți, pentru a ajunge în cele din urmă într-o întreprindere sau alta din sectorul 2. O întreprindere este ea însăși o sursă de informații, prin creația oamenilor ei. Se pune doar întrebarea: nu se poate asigura o le-

gătură permanentă între aceste bănci de date care sînt chiar întreprinderile sectorului? De aici, cum spune Ion Dragu, președintele Consiliului sindicatelor din sectorul 2, n-a mai fost decât un pas pînă la apariția „fișelor G.E.P.”. Pentru a dezlega misterul celor trei inițiale, să arătăm din capul locului că ele înseamnă generalizarea experienței pozitive.

Aceste fișe au fost concepute ca niște formule tipizate și s-au distribuit tuturor întreprinderilor din sector. Ele sînt completate, de fiecare întreprindere, cu noutățile cu care socotește ea că se poate lăuda. În cazul unor soluții tehnice originale, bunăoară, se cere descrierea succintă a soluției aplicate, specificarea tehnologiilor pe care le înlocuiește, evaluarea posibilităților de generalizare a ei. Fișele, difuzate prin Comisiile inginerilor și tehnicienilor, pot fi completate chiar de autorii soluțiilor tehnice sau organizatorice noi, ori de cei ce răspund de informarea tehnică în întreprinderi. Aceste fișe sînt înaintate apoi Consiliului sindicatelor din sector, unde sînt analizate de un grup de specialiști. Fișele cuprinzînd informații ce ar putea interesa și alte întreprinderi sînt multiplicat într-un număr de exemplare corespunzător și trimise, după aceea, tuturor beneficiarilor potențiali. Aceste fișe, precum se vede, n-au nimic comun cu birocrăția, ele fiind doar o modalitate de semnalară și transmitere a experienței pozitive, a oricărei informații destinate să servească progresului tehnic.

Propunîndu-și să deschidă un orizont mai larg pentru ceea ce apare nou și valoros în întreprinderile sectorului, cei care au elaborat și urmăresc aceste fișe au ajuns să fie martorii unei adevărate „ștafete a ideilor”. Iată un exemplu: un sistem de pontaj conceput de întreprinderea de calculatoare electronice, preluat și îmbunătățit de „Electroaparataj”, se află acum pe cale de a fi perfecționat la întreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa. Însă numărul exemplarelor de acest fel se ridică la câteva sute și nu avem de ce să ne mirăm că o idee s-a putut întoarce acasă, ca să zicem așa, adică la cei care au formulat-o pentru prima oară, însoțită de mai multe variante prin care ea câștiga în claritate, în profunzime, în eficiență economică.

Desigur, nu toate informațiile de specialitate circula sub forma „fișelor G.E.P.”. Dar aceste fișe au stimulat apetitul pentru informația tehnică, în întreprinderile din sector, și i-au ajutat pe unii să descopere că, într-adevăr, acolo unde faptele sînt mai multe, cuvintele pot să fie mai puține.

D. CONSTANTINESCU ■

Un inginer, pe nume Constantin Crivoi, moldovean „iei-be-jet” (cum îi place adesea s-o spună), a pornit în zilele noastre, precum odinioară Iason, în căutarea „lîinii de aur”, legendă care îl fascinasese încă de pe băncile facultății. A visat în marea metropolă a Moldovei, Iași, pentru ca reveria să i se împlinească în alt loc: hăt departe, în extremitatea nord-vestică a țării, la Oradea, în întreprinderea de blănuri „1 Mai”. Drumul a fost lung, dar el a rămas același: un om care iubește nespum meseria de blănar și asta se vede imediat ce deschide gura.

„Nașterea unei blăni scumpe și atrăgătoare se poate asemăna foarte bine, avînd în vedere locul unde sîntem, cu ivirea unei flori de lotus termal la Băile Felix, îmi spune directorul Crivoi. După cum floarea își are rădăcinile înfipte în mîlul înecăcios, tot așa o superbă haină de blană nu este, la început, decât un anonim mînunchi de piei brute, grele, murdare, mirosînd neplăcut. Dar dacă floarea de lotus crește singură, să știți că nici o minune nu prefăce maldărul de piei crude, despre care vă vorbeam, într-o elegantă blană, în afară de numai munca pretențioasă a blănarilor bihoreni”. „Cum se face o haină de blană?” întreb. „După cit e de scumpă, s-ar părea că foarte greu”, mai adaug. „Cine se miră de prețul ridicat al blănurilor, să vină la noi să vadă totul, de la început la sfîrșit”, zice directorul.

La prima izbire a aerului din tăbăcărie și argășitorie — cele mai grele tranșee ale „frontului” luptei pentru calitate — simt o bruscă ameteală, dar îmi revin. Desigur, oamenii de aici s-au obișnuit. Muncitorii așază pieile cu derma proaspăt jupuită în sus și cu lîna în jos ca să nu se lipească una de alta. Din luna martie pînă la sfîrșitul lunii mai, tăbăcăria este asaltată de transporturile de piei de miel din județele Tulcea, Vaslui, Constanța, mai tîrziu, de transporturile de piei de oi. În recipiente uriașe, pieile sînt învîrtite de niște palete, ca de mici mori rustice, în apa caldă. Mă iau după învîrtirea de abur și ajung în fața unei mașini care tunde lîna umedă, o piatră de polizor de dedesubt ascute pe ascuns cuțitul rotativ. muncitoarea Iana Gal întinde bine pielea pe masa mașinii, altminteri cuțitul neiertător înșfăcă derma și o găurește ca un glonț. Lîna tunsă e împinsă cu putere de un jet de aer cald într-un fel de sac urias care se zburcă înăuntru ca o vîietate captivă și nemulțumită. Aflu că „lîna pe care o tund aici, în valoare de peste un milion de lei anual, se livrează la întreprinderile de postav din Azuga și Cîsnădie”. „Noi nu avem nevoie decât de vreo 2-3 cm de lîna, ce prisosește dăm la alții”, îmi spune muncitoarea.

Dacă eroii legendari ai lui Iason au bătut drumuri grele și neurablate, asta nu înseamnă că azi o haină de blană se face cit al bate din palme. Urmărind cu interes „firul” întortocheat al procesului de producție și panta de unde blana începe să-și

sporească treptat valoarea, văd cum oamenii din fața mea pășesc mărunt și parcă în virful picioarelor. Parcă s-ar teme să nu facă zgomot sau, mai precis, scintei, pentru că secția prin care trec acum intră sub incidența prevederilor din Decretul 400/1981: sistemele de închidere ale uriașelor cilindre rotitoare unde pieile de blană se învîrt în deplină frățietate cu rumegușul, apa și benzina sînt din alamă, pentru prevenirea formării scinteiilor electrice. Sus, pereții au chiar largi deschizături pentru rapida evacuare a gazelor inflamabile.

Cînd am intrat în atelierul de ștuțuire (în limbajul blănarilor: tăierea extremităților inutile ale

mă blagoslovesc din cap pînă-n picioare cu mari fulgi de lîna albă de care mă descotorosesc tușînd și scuipînd, în chip penibil, și dînd din mîini ca un om care se înecă pe uscat, spre hazul unor muncitoare: aș fi preferat o viforniță în dricul lernii, decît învălmășeala de fulgi de lîna care ți se năpustesc în ochi, gură și nas. Încep să mă lămuresc, fără detalii suplimentare din partea directorului, că o haină de blană își merită prețul.

Credeam, deslipindu-mi, pe furis, de pe buze ultimele fire de lîna, că asta ar cam fi „o disecă” pieii de oaie. Eroare. Tușesc, din nou, incurcat. Biata piele de oaie nu scapă nici acum. Din nou este răzuită pentru deplina uniformizare a părului, iar se calcă și din nou se tunde încît, pe drept cuvînt, o oaie nu a fost tunsă în viața ei cit este tunsă aici într-o singură zi. În sfîrșit, la sortarea definitivă se stabilește ordinea de prioritate pe calitate: velur, semioară, nutrietul, cromatul și imitația de tigru”.

Sectorul de confecții blănuri, unde încep să vorbească metrul, creta și foarfecele croitorilor, este separat de tăbăcărie și argășitorie. Aici efortul fizic este înlocuit de dexteritatea și ușurința degetelor și aburul fumigos și înecăcios lasă locul direi de cretă. Materia primă este scumpă și de aceea croitorii aplică sfînta deviză: „măsoară de zece ori și taie o singură dată”: dinții foarfecelui strălucesc numai după o lungă chibzuială. Fișile de piele de oaie tip merinos nu se aruncă. Am fost uimit și încîntat cînd mi s-au arătat căciuli confecționate din aceste materiale refozabile. În ziua cînd am sosit la secția confecții blănuri a binevoit să se defecteze liftul (a cita oară în acest an?), așa că femeile au fost nevoite să care în brațe blănurile sub privirile admiringale ale citorva mecanici de la EGCL care se făceau că trebăluiesc cu mare sirguință pe lîngă liftul înșepetit. Dacă ar fi știut că unitatea este recunoscută pe plan internațional pentru calitatea blănurilor exportate, probabil că mecanicii cu pricina ar fi smuls ascensorul din prăpastie și l-ar fi expedit pînă la înălțimea prestigiuului acestei firme. La Congresele blănarilor din 1976 (Sofia), 1977 (Ulan Bator), 1978 (Oradea), 1979 (Moscova), 1980 (Leipzig), 1981 (Litovsk — R.S.C.), 1982 (Albena — R. P. Bulgaria). Întreprinderea de blănuri „1 Mai” din Oradea a fost distinsă de două ori cu Medalia de aur.

În atelierul de creație al întreprinderii, privirea mi-a fost irezistibil atrasă de un insolit cerc de blănuri, descompus cu mare artă în toate culorile spectrului solar — un rogoaiv cu ciudate raze de lîna. Munca blănarilor din Oradea preschimbă, ca prin farmec, formele grămezi de piei crude, de care nu mi-a venit prima dată să mă apropiu, în jerba strălucitoare de culori a unui curcubeu, țîșnind radios după o ploaie îndelungată și mohorită.

PAȘCU BALACI ■

Unde se ascunde lîna de aur?

pieilor) și radere (îndepărtarea rămășițelor de carne rămase după mașinile de decarnat), am crezut că mă aflu într-o sală de antrenament ad-hoc. Băieții tineri și viguroși, cu brațele dezgolite, introduc pieile cu lîna în mașini, acestea le apucă cu dinții, dar muncitorii au grijă să le tragă îndărăt dintre fălcile care urlă, fiara mecanică rămîne doar cu citeva scame rebele de lîna, drept răsplată, după ce a întins cu aproape 40 la sută suprafața pieii pe care n-a reușit s-o înghită. Băieții sînt parcă niște copii mari care se joacă cu blănurile între fălcile mașinilor, dar trăgîndu-le înapoi cu putere, ca și cum ar vrea să le smulgă dinții, ca unor vipe și fialele urlă întăritate și atîtate de mirosul prăzilor care li se refuză și pe care nu reușesc niciodată să le sfîșie definitiv.

La secția de sortare a pieilor cu derma întinsă și lîna bine nelezită, cu 30 de ani de vechime la activ, Ecaterina Goina, controloare, pronunță verdictul. Dintr-o simplă ochire, după atîta experiență, își dă pe loc seama cite parale face o piele și e în stare să soună dacă oaia a fost sănătoasă și vrednică, ori bolnavă, ori dacă mielul a fost bine sau rău întreținut. Miei bolnavi au derma rară, subțire, slabă la alungire și, colac peste pupuză, de o dermă bolnavă nu se prinde nici colorantul. Blănurile sortate se piaptănă cu mașinile și sub privirea de Argus a altel muncitoare, Ecaterina Tanca, ghemotoacele îndărătnice și înclinate se destramă în suvițe de lîna, jeturile puternice de aer cald de la calcătoare

împotriva a tot ce este vechi și perimat"

Vocația stării de șantier (3)

(Urmare din pag. 1)

înfiore ca luciul unei ape când arunci o piatră.

Elevii îl fixau liniștiți cu o curiozitate adolescentină exagerată de serioasă care îl stimula, deși îl neliniștea gândul că s-ar putea să fie un joc al lor dinainte stabilit. Apăsă cu putere creta pe tablă: „La extremitatea aceasta e lacul Cornetu-Mihăileșji, la cealaltă e Dunărea. Undeva, pe aici, apare localitatea „30 Decembrie”, care va fi portul la Dunăre al Bucureștiului”. Tânărul inginer era uimit, în primul rind de felul cum îi suna vocea pe care el însuși și-o auzea prima dată într-o sală cu 70 de ochi și urechi fixate pe emițătorul buzelor sale, i se părea că propria voce are independență, îl vorbește pe sine în afara lui, ca și atunci când îi auzi prima dată glasul înregistrat pe bandă și singurul lucru pe care-ți vine să-l exclami e că „vocea asta nu e a mea” ! Și mai trăia o senzație ciudată, în „premieră absolută”: acolo, la 700 km depărtare, șantierul era o realitate atît de puternică încît se simțea o „părticică infimă din lucrările la care participă, o simplă sarcină de pămînt din cupa unei dragline și-roind de apă, lui însuși nu-i venea să creadă că era posibil ca Argeșul, unul din marile noastre riuri, aproape de vărsarea sa în Dunăre, să fie mutat dintr-o parte într-alta a luncii sale ca un subțirelnic piriiaș, sau ca un șuvoi de ploaie în jocul unor copii care fac „diguri” și „baraje” adunînd apa în „lacuri” pentru vaporasele lor de hirtie, imediat după încetarea furtunii de vară. Aici însă, în fața elevilor din ultima clasă a Liceului de construcții, cînd roștea cuvintele **șantier, Argeș, diguri, baraje**, toate aceste realități desemnate de cuvinte erau nu numai în puterea rostirii ci a întregii sale ființe. Se simțea stăpîn deplin pe realitatea povestită. În fața elevilor, el era Argeșul, el era șantierul !

„Pe această porțiune de aproximativ 60 km, diferența de nivel e de 60 de metri și ar reprezenta o pantă generală de 1 la 1 000. La un kilometru de curgere, diferența dintre susul și josul riului e de un metru. Pare mică, nu-i așa ? , dar pentru navigație e foarte mare. Canalul Dunăre — Marea Neagră avea o diferență mult mai mică. Din aceste motive impuse de navigabilitate, se preconizează să se execute pe întregul traseu cuprins între extremele desenate, cinci noduri hidrotehnice”.

Tavi, băiatul care stătea pe aceeași scară cu inginerul Vasile P., nu se putuse concentra la cuvintele de pînă acum ale

vecinului său. Se uita în dreapta și în stînga la colegi ca și cum el ar fi eroul acestei ore neobișnuite de dirigenție și nu inginerul șantierist, vînd săculeagă culete admirative de pe fețele lor. Cînd auzi rostindu-se „nod hidrotehnic”, tresări și încercă să se conecteze la canalul comunicării stabilite deja între inginer și restul clasei. „Nod hidrotehnic” — nu înțelega prea bine ce vrea să spună sintagma aceasta care i se asocia insistent cu nodul gordian al lui Alexandru Macedon, vru să spună cu voce tare aceasta, ezită, apoi renunță : nu putea să-și trădeze ignoranța în fața colegilor tocmai el, și-ar fi pierdut din autoritatea pe care o dobîndise în acea oră invitîndu-l pe inginer în mijlocul lor. Așteptă așadar să întrebă altcineva ce e un „nod hidro-

Secvența de vis a realității

tehnice”, nimeni nu întreba însă deocamdată nimic, probabil din rațiuni similare cu ale sale.

Abia cînd inginerul le spuse că între cele cinci noduri hidrotehnice sînt patru biefuli, unul dintre elevi întrebă ce sînt acestea. „Porțiunea de apă cu nivel constant dintre două noduri hidrotehnice ! Între ele se realizează o albie orizontală sau — mă rog — aproape orizontală, pe care se poate naviga liniștit. Inchipuiri-vă cum ar urca o ambarcațiune pe Argeș în sus la o diferență de nivel, între Dunăre și Cornetu, de 60 de metri. Pe cînd noi ce facem ? Vine o navă din aval, dinspre Dunăre, merge liniștit pînă la primul nod hidrotehnic. Aici e o treaptă, un hop pe care trebuie să-l sară ca să poată înainta încă un bieful pînă la următorul hop”.

„Aval vine de la cuvîntul val sau de la vale ?” — încercă unul timid cu vocea abia respirată de teamă să nu ridice colegii de posibilă gafă presupusă de simplitatea întrebării sale. „Asociați cuvîntul aval cu vale,

ceva mai la vale, și amonte cu munte, ceva mai înalt, deci, ca să vi le fixați mai ușor în memorie. Ajunge, așadar, nava la primul nod hidrotehnic, la nivelul biefului din aval. Întră în ecluză, se umple ecluza cu apă și nava se ridică astfel, încet, încet, la nivelul apei din bieful amonte. Așa își poate continua drumul pînă la următorul nod hidrotehnic”. „Și cînd coboară ?” — țîșni o pistruiață, mai mult ca să atragă atenția că e și ea pe acolo. „Păi e exact invers ! Să zicem că vine o navă din București. Vreți și voi să faceți o plimbare pînă la Dunăre ? Întrați frumușel în ecluză, la nivelul biefului din amonte, se golește ecluza de apă la nivelul biefului din aval și-i dați drumul mai departe. Coboriți cinci trepte care corectează panta de 60 metri de care v-am vorbit și ajungeți, bine mersi la Dunăre, pornind din Capitala țării. Vreau să vă spun însă că un nod hidrotehnic e o lucrare extrem de complexă care necesită investiții de miliarde de lei !”

„Și practic, ce faceți voi acolo ?” — întrebă Tavi — „ce treabă aveți voi acolo pe Argeș ?” Acum se putea întreba absolut orice fără nici un risc. „Brigada noastră lucrează pe bieful 1. Între nodurile hidrotehnice 1 și 2. Lucrarea în sine implică realizarea unor diguri a căror dimensiuni variază, de-a lungul Argeșului în funcție de poziția kilometrică în care ne aflăm. În amonte de nod, digurile sînt mai mari, jucînd rol de baraj de retenție, în aval sînt mai mici. Noi lucrăm în aval de NH 2, aproape de Budești, pe unde se varsă Dîmbovița în Argeș. Digurile noastre vor avea 3,60 m înălțime, dar în unele porțiuni va ajunge și la 7 m, în funcție de cota terenului de fundare — cum v-am spus. Vă avertizez că lucrările de aici, spre deosebire de cele de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, se execută în apă, pe albia existentă a riului, să nu se scoată pămîntul din circuitul său agricol. De aceea, dragi viitori constructori — patetiză inginerul, stăpîn acum pe discurs, — trebuie să înțelegeți că e o lucrare extrem de dificilă !”

Dacă din cei 35 de elevi inteligenți și curioși, — gîndi inginerul — măcar unul va lucra mine pe un mare șantier și-l voi convinge să se facă hidrotehnician în urma întîlnirii noastre de acum, înseamnă că depindea și de el, în aceste clipe, ca destinul viitor al unui om, drumul său în viață să pornească de la șantierul pe care îl deschisese în această oră de dirigenție, descriindu-l în cuvintele sale. Strînse cu convingere creta, aproape umezită, între degete și desenă mai departe pe tablă un fragment din realitatea de mine a țării.

Omul de meserie se mai cunoaște și după felul cum vorbește despre munca lui. La Sibiu, atît la centrală cît și la întreprinderea „Steaua roșie”, se pare însă că mentalitatea omului mediocru, care se închipuie perfect, n-a prins nici un fel de rădăcini. Întemeiem această afirmație pe un fapt simplu : cînd a venit vorba despre reclamațiile primite, interlocutorii noștri n-au deplasat

CALITATEA — modă perpetuă

tralei noastre, sînt afiliate la această organizație „Steaua roșie” din Sibiu, „Flacăra” din Cluj-Napoca, „Mondiala” din Satu Mare, ca și întreprinderea de confecții din Oradea. Prezentăm produsele noastre unor specialiști, reprezentanți ai acestei organizații, iar ei dau girul ca anumite loturi de produse să poarte eticheta Woolmark. Fiecare întreprindere plătește o cotizație anuală. La rîndul-i Secretariatul face pe diferite căi reclamă acestor produse, fie în cadrul prezentărilor de modă organizate sub auspiciile lui, fie la țîrguri și expoziții internaționale. Putem spune că avem o poziție bună, întru totul onorabilă în cadrul acestei organizații”.

discuția, bunăoară, înspire felul cum cad frunzele în parcul Subarini, aflat peste drum. Se primesc și reclamații, uneori chiar justificate, dar ele sînt foarte puține dacă ținem seama de numărul zecilor de milioane de produse trimise pe adresa atîtor beneficiari. Nu-i mai puțin adevărat însă că ele reprezintă, citeodată, o „metodă psihologică de mișcare a prețului”. Înaintea tratativelor de contractare, care se desfășoară de două ori pe an, pentru sezoanele toamnă-iarnă și primăvară-vară, numărul acestor reclamații crește întrucîtva și nu e greu de întrevăzut și motivul pentru care se întîmplă acest lucru. Ca să ne păstrăm în ton cu domeniul despre care vor-

Oameni ai oțelului

încinsă-i vatra cuptorului. Maldărul de fier vechi — șuruburi, bucăți de tablă, cadre ce-au susținut motoare de tractor sau de autocamion, aripi de autovehicule, cutii de conserve — se lasă ușor, milimetru cu milimetru, în lichidul incandescent din oală, pierzîndu-și, treptat, formele. Se mistuie-n clo-cotul de metal topit. Cînd sârja-i gata, macaraua își înfige ghearele în colosul fierbinte și-l poartă, grijuliu, ca pe un coș cu ouă, în celălalt capăt al halei industriale. Izbucnesc, odată cu șuvoiul de oțel lichid, jerbele de scintei. Inginerul Nicolae Neacsu își face o socoteală în gînd : „A șasea pe ziua de azi”. Apoi își aruncă privirea peste întreaga oțelărie electrică.

— De ce stă podul IAB ?
— S-a defectat motorul ! i se răspunde.

— Ce mai așteptați ?
— Cei de la „bobinaj” au plecat acasă. Pînă miine ne descurcăm cu celălalt pod.

Se uită la ceas. E trecut de patru după-amiază. Soția îl așteaptă să meargă împreună la film. I-a promis c-o duce la premieră. „Mai am o oră pînă atunci”.

— Să fie chemați, imediat ! În noaptea asta vreau să văd podul în funcțiune.

Pe birou găsește o notiță : „La orele 17,30 sînteți convocat la tovarășul director general pentru o ședință de analiză. Trebuie să luați cuvîntul”. Sună acasă. „Mergeți fără mine. Este ceva important la combinat”. Soția renunță și ea să vadă „Secretul lui Nemesis”. Vor merge altă dată.

Ședința-i destul de furtunoasă. Oțelăria nu și-a făcut planul în zilele care au trecut din lună. Inginerul George Mirzac, director general al Combinatului Siderurgic Călărași, prezintă situația. Înainte de numirea lui Nicolae Neacsu ca director al Uzinei de oțeluri și profile se șeau cite 13 000 tone pe lună. Din februarie, s-a ajuns la peste 18 000. Martie a depășit toate recordurile : mai bine de 19 000 tone de oțel electric. Dar nu se atinsese încă nivelul planului...
— Ce ai de zis, tovarășe inginer Neacsu ?

— Ne vom organiza mai bine, vom elimina timpii morți.

— Nu de strădanii avem nevoie, ci de oțel !

— Vom obține atît cît este capacitatea cuptoarelor în momentul în care vom introduce oxigenul la topire. Vom scurta durata sârjii cu circa 30 la sută.

Este un specialist de marcă inginerul Neacsu. Originar din Dorobanțul Călărașului, a făcut Facultatea de Mecanică, după care s-a reintors în municipiul de pe malul Borcei. Mai întîi la Combinatul de Celuloză și Hirtie, apoi la întreprinderea de

Confecții, iar din 1973 a preluat secția de construcții metalice a Combinatului Siderurgic. Era prima subunitate productivă a viitoarei platforme. La început s-au confecționat bucăre, elemente pentru acoperiș, grinzile de rulare. Cu timpul, secția a devenit o adevărată uzină, cu mașini-unelte din ce în ce mai complicate, cu comenzi tot mai diverse pentru toate celelalte secții și uzine ale combinatului aflat în construcție. În cîțiva ani s-a ajuns de la o producție de 6 milioane lei la peste 17 milioane.

— Cîți oameni v-au trecut prin mină, în cei 10 ani cît ați lucrat la „construcții metalice”, tovarășe Neacsu ?

— Destul de mulți. Aproape toți cei care au devenit meseriași în așchiere, cei de la forjă, tinichigiii... Vreo două mii de muncitori. Plus specialiști.

— În ce s-a materializat activitatea inginerului Nicolae Neacsu ?

— În idei, soluții, tehnologii, în organigrame care, astăzi, se numesc hale industriale, mașini diverse, utilaje. Pentru bateria de cocsificare nr. 1, bunăoară, am confecționat utilaje cu grad mare de complexitate ; instalațiile de ardere de la Uzina cocs-chimică s-au fabricat tot la noi. Vreme de trei luni au lucrat oamenii noștri la cocserie, în momente hotărîtoare. A fost posibil să scurțăm cu 6 luni termenul de punere în funcțiune al bateriei, față de cel prevăzut. Dacă instalațiile respective se aduceau din alte părți. Sau mașina de roluit tubulatură pentru conductele termoelectrice din combinat. Utilajul trebuia adus din import. Se întîrzia așa, fără nici o explicație. Ne-am adunat cîțiva, ne-am pus mîntea la contribuție și-am proiectat-o noi, apoi am executat-o. Vreo două mii de tone de tubulatură am confecționat pînă cînd ne-a sosit mașina din import. Acum avem două. Iar a noastră nu-i cu nimic mai prejos decît cea străină. Oamenii din secția de construcții metalice și-au adus o importantă contribuție și la realizarea unor utilaje pentru pornirea oțelăriei electrice.

— Cu ce se face oțelul, tovarășe inginer Neacsu ?

— Să nu rideți de mine dacă vă voi spune că ălerul e totul. Sigur că-ți trebuie materii prime, energie, electrozi, oameni. Dar dacă n-ai simțul oțelului, nu-ți iese. Sau, curge șuvoiul așa, cînd și cum... Aici trebuie să ai un miros aparte al metalului topit. E o poezie întreagă. Un poem ce se naște și se consumă tăcut în jerbe incandescente, în fluviu ca para focului, în coloane fără de sfîrșit.

AUREL DAVID ■

Haina îl face pe om, s-a zis. Ba nu-i adevărat, nu haina îl face pe om, s-a zis după aceea. Că o fi într-un fel sau altul, rămîne de discutat, sigur este însă că lumea se străduiește să se îmbrace cît mai bine și, pînă la urmă, după cum spune Ioan Gîndilă, totul depinde de calitatea omului și a hainei. Ioan Gîndilă este directorul general adjunct al Centralei Industriale de confecții din Sibiu, care prin cele 14 întreprinderi ale ei exportă confecții în 20 de țări. Cît privește volumul acestei activități, va fi suficient să spunem că pînă în toamna acestui an s-a produs și s-a livrat mai mult decît în cursul întregului an 1987. În plus, încă de pe acum a fost asigurat cu contracte ferme trimestrul întîi al anului viitor.

Întreb : ce noutăți, ce direcții, ce pretenții au mai apărut în această lume a confecțiilor ? Ne răspunde inginerul Radu Opreșiu, director comercial al centralei : „Se discută tot mai mult problema greutății confecției. Se cer căptușeli ușoare, furnituri ușoare. Se accentuează, apoi, cererea de țesături din fibre naturale. Cum cea mai bună reclamă țî-o fac chiar produsele pe care le fabrică, aceasta trebuie să se încadreze în elasele superioare de calitate și finețe. Numai pe această cale ajungi să-ți faci reclamă chiar acei clienți cărora le-a plăcut ce-au cumpărat de la tine. Însă accesul către piața ex-

him, s-ar putea spune că ele sînt cusute cu ață albă. Cum tratativele nu sînt cu totul străine de încordarea unei adevărate lupte, fie ea purtată cu zîmbetul pe buze, restul unei reclamații ar fi acela al pregătirii de artilerie după care urmează ofensiva. Pentru a răspunde, în astfel de cazuri, e nevoie de promptitudine și competență. În urma unei scrisori care vorbea despre niște defecte

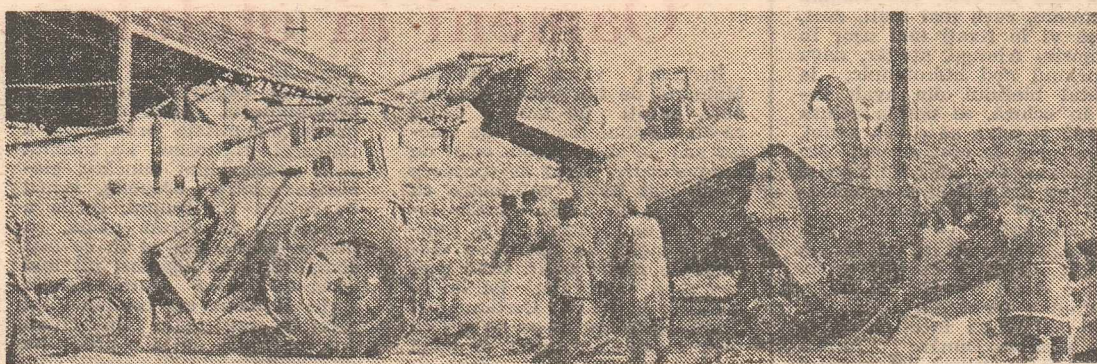
potrivă. Nu-i vorbă că într-un fel vorbești cînd duci dorul clienților și altfel cînd știi că pe-o jumătate de an de-acum încolo nu mai poți să primești, de fapt, nici un contract. Nu uităm însă regula comerțului, adică ne străduim să nu întrerupem contractul cu nici unul dintre beneficiarii noștri. Cu unii dintre ei avem legături tradiționale și colaborarea este chiar prietenească : dacă greșim noi, ne ajută ei ; cînd greșesc ei, recunosc că așa e și rezolvăm împreună problema”.

Cum Ioan Gîndilă este și directorul întreprinderii siblene „Steaua roșie”, iată ce ne spune despre spiritul de colaborare pe care se întemeiază munca în această unitate distinsă cu titlul de fruntașă pe ramură : „Eu le-am spus oamenilor că ei sînt directori la locurile lor de muncă. Pe mine nu mă deranjați, le-am zis, cînd îmi dați probleme de rezolvat ; mă deranjați cînd păstrați secrete, cînd ascundeți ce vă ține în loc”.

La „Steaua roșie”, ca și în celelalte întreprinderi ale centralei, oamenii își fac datoria, adică țîn să coasă haine frumoase. Și la întrebarea aceea, dacă haina îl face pe om, ei ar putea să răspundă doar atît : îl privește pe fiecare dintre cei ce cumpără cît preț pune pe proverbe și ce înțelege din ele.

D. CONSTANTINESCU ■

Munca și priceperea — temeiul performanței

Răsplata hărniciei

Străbăteam în Alba drumul de pământ, printre tarlale, cu ARO-ul noii mele cunoștințe, președintele C.A.P.-ului Ohaba, Simion Dragomir. De o parte și de alta apăreau fie tractoare ce răscoleau pământul, pregătindu-l pentru noua recoltă, fie căruțe când îngrășăminte. Începea un nou ciclu, se pornea recolta viitoare.

Și, iată-ne în fața unei porți deasupra căreia se putea citi: I.A.S. BLAJ. Intrăm în curte. „Oo! Da-i rinduială mare aici!”, îl aud exclamând, cu respect și încântare, pe colegul meu de drum. Pe directorul I.A.S.-ului Blaj, Remus Galos, îl găsim, la coșere lângă niște mașinării în jurul cărora era mare forfotă. Se depănușau ultimii știuleți de porumb și se așeza silozul. „Producem furaje, griu, orz, porumb. Avem viață de vie și animale”, inventariază, foarte exact, activitatea unității, directorul său, un om înalt, ars de soare, blind dar autoritar, mereu nemulțumit de realizări. „S-a terminat semănatul păioaselor în timp optim, ne spune Remus Galos. Se urmărește starea de vegetație. Sînt bine răsărite, viguroase. S-a asigurat o densitate de gase sute de plante pe metru pătrat. Vrem să obținem și noi mult rîvnit titlu de «Erou al Noii Revoluții Agrare». Avem posibilitatea. A dovedit-o, anul acesta, ferma nr. 1, condusă de inginerul Vasile Nistor, care a realizat peste 7000 kg, griu la hectar. În vie arătura s-a terminat, chiar și înprăștiatul îngrășămintelor. Ne-a mai rămas tăiatul și îngropatul, pe 428 ha, a viței de vie tinăre. Mai poate fi luată în considerație și finalizarea depozitării materialului de pe 15 ha de pepinieră viticolă, urmînd

desfundarea terenului, la care se adaugă și 10 ha pentru înființări de plantații noi de vie. Și aici vom administra 150 t de bălegar, iar dacă totul va merge așa cum l-am gândit preconizăm un plan și jumătate realizare!”

„Sectorul zootehnic este problema principală, care ne preocupă acum”, susține directorul I.A.S.-ului Blaj. „Avem un efectiv de taurine, 8000 de ovine, rasa Corriedale, 10 000 de porcine (o fermă de selecție pentru creșterea porcului Durok), pentru care am asigurat furajele necesare, iar spațiile de cazare au fost reparate din timp și bine pregătite pentru iarnă.”

Nu putem încheia misiunea de prezentare a I.A.S.-ului Blaj, fără să amintim că Ferma nr. 9, Bucerdea-Grinoasă, condusă de 18 ani de dr. Ion Popovici, are 1200 de capete taurine cu o bună producție de lapte și se preocupă intens să realizeze natalitatea de 85%. Alături, tot cu un bun palmares, și Ferma nr. 4, Crăița, unde inginerul Emil Voicu, pe lângă producția apreciabilă de griu și orz, preconizează ca la cele 1000 de oi de excepție să depășească planul la lină. Nu-l uităm nici pe inginerul mecanic Teodor Marcu, șeful sectorului mecanic, care este aici, în meserie, de douăzeci de ani, iar mașinile îi merg ca și ceasul. În concluzie, la I.A.S. Blaj este o atmosferă foarte bună de muncă.

Urcăm din nou drumul spre Ohaba. Soarele coboară în grabă după dealuri. Oamenii își mai caută de lucru pe cîmp. Tractoarele își aprind farurile. Ghidul meu, Simion Dragomir, îmi spune că oamenii de pe aici sînt harnici, dar nu mai are decît o sută de brațe în CAP. Restul s-au cam îmbulzit pe la

oraș. Cu toate acestea C.A.P.-ul Ohaba este unitatea cu cea mai mare pondere în C.U.A.S.C.-ul Cîntă. Are 1500 ha de teren arabil și 10 ha de livezi. Cultivă griu, orz, porumb, cartofi de sămînță, tutun, sfeclă furajeră, mazăre, fasole. Terenurile sînt greu de lucrat, mai toate sînt în pantă și solurile sînt dificile. Producțiile au fost mici, în jurul a 2000 kg la hectar și la griu și la porumb, de exemplu. „Ne-am propus să facem și noi ceva să le mărîm și am reușit”, prinde curaj președintele după schimbul de experiență de la Blaj. „Săraca, numai mașina asta știe cit a umblat după îngrășăminte. Dar a meritat alergătura. Am obținut, anul acesta, la orz producții aproape duble, la griu (pe unele parcele cu soi Transilvania chiar mai mult) la porumb, iar la sfeclă peste 70 t la hectar. Furaje avem pentru stabulația de iarnă cum n-am avut niciodată. Sîntem în sfîrșit mindri că am putut preda la fondul de stat 1300 t de griu, 800 t orz, peste 800 t porumb. Cantități care au derutat pe unii cooperatori, nevoiți să-și mai aducă saci de acasă în care să poată încăpea întreaga cotă de griu, răsplătă a muncii lor. Cota care a putut ajunge și pînă la 500 kg”.

Și mai are o bucurie Simion Dragomir, fiul său, inginerul agronom Ion Dragomir, s-a întors de un an acasă. Este acum șeful fermei vegetale a cooperativei, iar nora, economista la ferma zootehnică. În așteptarea a încă doi tineri șefi de fermă, neuitînd și dăruirea cu care au muncit mecanizatorii C.A.P.-ului Ohaba (Simion Schiau, Vasile Damian sau Nicolae Voicu), gospodarii comunei își potrivesc încă de pe acum balanța pentru anul viitor. După cit putem aprecia, se va inclina și de data aceasta în favoarea lor.

VICTOR RĂDULESCU

Pastorală la Borca

Chiar dacă este supranumită „Venetia nordului”, Borca are multe pășuni dispersate. Aride și pietroase. Bistrița trece pe aici mai mult ca o părere, purtînd la vale plute ivite — parcă — din alt ev. Satul este ca o legendă rostită cu tilc pe chipul și portul fiecărui gospodăru. 7000 de țărani stau cu folos în acest tulburător tablou. Ei sînt judecați îndeobște după gospodărie: sînt vrednici cei care au casă frumoasă, copii mulți, sură și grajd, care țin animale, au gard mindru și se poartă curat și frumos. Cresc în curțile gospodărilor aproape 3000 vite, 1500 porci și peste 10 000 oi. Această în-deletnicire îi oferă țăranului singurul echilibru real. Numai că, așa cum spuneam, botanica satului este pe alocuri neprielnică.

Inginerul Gheorghe Trifan: „Sînt pe la noi oameni care nu au coborît din munții Budacului și Stînișoarei de mai bine de 10 ani. Țărani trecuți de 90 de ani, care toarnă în ciubere cioplite din brad, lumină blindă a acestor munți. Bătrînii satului, care s-au întîlnit cu Petru Rareș pe Valea Sabei, care au stat la sfat cu Vitoria Lipan, continuă să facă ceea ce știu din moși-strămoși. Cu o deosebire: astăzi mai bine decît ieri. Pentru că ieri, 14 000 ha pămînt erau în domeniile coroanei și pentru că jumătate din cele 2010 gospodării nu aveau nici teren și nici utilaje”.

Această Venetie-paradoxală cu iarba înroșită de prea multă căldură, cu stînci păgîne și văi pline de prundiș lăsat de torenți întimplători și rareori cu umbra cîte unui om călare, întrerupînd senzația de liniște care se mineralizează lent, a-

ceastă Venetie, spuneam, închipuită din alte peisaje, din ploii și toamne mirosind a mere și gutui, făcută să aducă pajisti la disperare, a fost salvată. Natura și-a spălat, prin oameni, un păcat mai vechi.

Din nou, ing. Gheorghe Trifan, șeful fermei Poiana Teiului din cadrul Întreprinderii județene Neamț de întreținere și exploatare a pajistilor: „Ne aflăm într-un decor aproape sălbatic: Hagigosu, Poiana, Runc și Găina sînt patru tronșoane de pășune neproductive. Peste 500 ha sterile de veacuri. Omul a hotărît să le destelenească blestemul. Să le prefacă în pajiste vie. Astfel a început un șir de lucrări la care au luat parte sute de cetățeni. Au fost defrișate 178 ha; s-au smuls peste 40 000 cioate cu circumferința de aproape un metru; s-au adunat pietrele de pe întreaga suprafață; au fost distruse mușuroaiele. Oamenii s-au reîntors la natură. O natură elaborată de ei. După igienizare a urmat însămînțarea întregii suprafețe cu un amestec de graminee și leguminoase. În vară, am obținut prima recoltă de fin. Sute de căpițe stau ca niște căciuli de daci pe povîrnișul muntelui. Timp de doi ani, pajistea va fi cosită. În al treilea an, cînd covorul vegetativ se va fi instalat definitiv, vom deschide pășunatul pentru circa 3000 animale”.

Claustrată de munți, această oază de verdeturi nesfîrșite presărată cu flori de cîmp, reface într-un fel simbolul fertilității.

Borca, sat primordial, cu chip de lumină, nu este, v-ați convins, o excursie imaginară.

EUGEN TURESCI

Dacă au existat niște ani în care, glasuri entuziasmante de formidabilă forță a mașinii afirmău că gloria calului s-a stins, anii aceia s-au dus demult. În țara noastră s-a pus problema de a îmbina rațional și eficient cele două surse de energie — mecanică și animală — pentru a satisface optim necesarul lucrărilor din agricultură. Dar, așa cum șesul nu are aproape nimic cu muntele, nici calul din Dobrogea nu seamănă cu Huțulul din Bucovina, decît, poate, la talia redusă. Există, cu alte cuvinte, un material autohton extrem de eterogen în materie de cabaline. „De aceea — afirmă inginerul Emil Petrasche, directorul „Centrului republican de creșterea cailor de rasă” — s-a intervenit în vederea stimulării creșterii calului, a ameliorării și înmulțirii materialului existent, precum și a formării de noi linii și rase care să corespundă cerințelor actuale. Ca urmare a indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, Ministerul Agriculturii a elaborat un program complex cu privire la organizarea și dezvoltarea tracțiunii animale în agricultură”.

Se cerea, deci, un cal robust, puternic, rezistent. S-a apelat, evident, la munca de cercetare și, într-un timp uimitor de scurt, rezultatele s-au dovedit extraordinare. Selectînd din minunatele povestiri despre cai ca-n basme, reținem esențialul. „Aveam absolută nevoie de un cal de tracțiune grea”, afirmă inginerul Ion Voinea de la Sectorul „Ameliorări”. Acesta a fost „Semigreul”. Se știe, s-a scris despre el chiar în revista Flacăra. Pentru obținerea lui

s-a lucrat ani și ani de zile, aproape o jumătate de viață de om la Herghelia de la Rușetu, din județul Buzău. Tatăl — „Ardenezul” i-a imprimat masa corporală mare — 600—800 kg — și valoarea energetică, puterea de tracțiune. Ardenezul este, însă, un animal greoi în mișcare și atunci, ca mamă i-a fost aleasă „Trăpașa”, o lapă de curse ce se deplasează cu mare viteză la trap. Descendentul i-a moștenit suplețea în mișcare. Și iată, un armăsar masiv, atîngînd pînă la 900 kg, se mișcă acum ca un

toamnă, dar și un impresionant arbore genealogic, demn de vechi familii, din care vezi bine, nu doar cine-i e mama, cine tatăl, bunicul și străbunicul pînă-ntra șaptea spiță, dar și frații, surorile și... chiar „verisoarele”. „Dacă vrem să obținem o rasă consolidată — explică inginerul Ion Voinea — trebuie să-i creștem în linii diferite”.

Numit inițial „Calul de Rușetu”, după locul de naștere al primului produs pur obținut, „Semigreul Românesc” s-a răs-pîndit în cîțiva ani în mai toa-

dine, să depășim cifra de 900 000. Pînă la formarea „Semigreului” toate problemele se rezolvau cu cai din rasele tradiționale, avînd, în general, gabarit și putere de muncă reduse. A intervenit, deci, încă un aspect: valoarea lor economică. Aici a trebuit să acționăm noi pe linie de cercetare, cu un material biologic de valoare, să-l ameliorăm, să le dăm o putere mare de tracțiune. De aceea trebuia generalizat „Semigreul”.

Rezultatele sînt cit se poate de îmbucurătoare. Tradiționalul

cătarîndu-se pe cele mai periculoase creste, coborînd cele mai adînci ripe, are, după părerea specialiștilor, pe lângă toate aceste calități, un defect deloc neglijabil — talia foarte mică. Impunîndu-se necesitatea creării unui cal de munte masiv, „Huțulul” și-a ridicat, deja, prin tehnologii rigurose aplicate, talia, iar prin miracolul științei va crește, cu certitudine, atît cît vor dori cercetătorii. „Lipișanul”, la rîndul său, cal de tracțiune mijlocie, ar fi fost considerat un animal frumos dacă... — și aici specialiștii se arată, din nou, nemulțumiți — n-ar fi avut capul cam mare și linia frontală convexă. S-a trecut, prin selecție, la eliminarea „capului berbecat”. Folosindu-se armăsari cu profil perfect, „Lipișanul” a eliminat aproape complet imperfecțiunea dată de natură.

Tot ca o problemă științifică este privită astăzi și crearea unui cal de sport, ca și de agrement. La Herghelia de la Jegălia, jud. Constanța, s-au ales din rase și varietăți de cai testați pe obstacole, cu rezultate în concursurile interne și internaționale, exemplare cu calități deosebite, ce vor da naștere viitoare rase de cal românesc de sport. Rezultatul nu poate fi, afirmă cei pricepuți, decît un produs de performanță.

Toată această tenace și îndelungată muncă este, de fapt, o savantă întrecere cu natura, iar cei ce se încumetă a se aventura în ea, au nevoie, nu doar de multă cunoaștere, ci și de o imensă dragoste. Iubit, superb și credinciosul animal îți poate oferi tot ceea ce aștepti de la el.

LIANA MOLNAR

Cît de greu se naște un cal nou

formidabil trăpaș. Cu o încărcătură grea — 1300 kg, străbate cam 9 km pe oră. Jumătate din încărcătură este pentru superb animal un fleac, cu care parcurge ușor 22 kilometri pe oră. Dar poate trage tot cu ușurință și 4 000—5 000 kg pe un teren desfundat”.

„Semigreul Românesc” era de găsit la vremea omologării sale ca rasă, în 1985, la Rușetu și la Beclean, în Bistrița-Năsăud. Munca de cercetare ar fi putut părea încheiată. Numai că, de atunci încoace, cercetătorii s-au considerat abia la început de drum. „Semigreul Românesc” trebuia să devină o rasă generalizată, treabă pe care, cîteva ceasuri petrecute la „Centrul republican de creșterea cailor de rasă” și-o dezvoltă teribil de complicată, cerînd multă grijă, multă cunoaștere, multă dragoste. Fiecare dintre cei 1 800 de armăsari își are, nu doar o fișă riguros in-

te zonele țării. „Există acum herghelii pentru calul de muncă în Rușetu, la Beclean, la Bonțida, lângă Cluj-Napoca și s-au pus bazele altora, în Neamț, Galați, Brăila” — mai adaugă inginerul Ion Voinea. Îi ocrotește de mai bine de 30 de ani, pornește vara după ei, în județele unde sînt repartizați spre a contribui la ameliorarea raselor locale, cînoaste minții și înduioșătoarele lor necazuri la vremea despărțirii de mamă, săptămîna de lucru și-o petrece lângă cai, iar duminica i-a calea Ploieștiului spre a se opri, evident, la Hipodrom. „Am întocmit o sumedenie de studii în cadrul unităților C.A.P., pentru că la 90 la sută din armăsarii de reproducție, aici îi plasăm. Cu ani în urmă s-a mers pe linia de a înmulți caii în marea creștere. S-a ajuns astăzi la un număr de peste 800 000 și pînă la sfîrșitul cincinalului vom ajunge, cu certitu-

cal de Dobrogea, spre exemplu, este un animal mărunț. Producții lor au trecut de partea tatălui — lărgimea pieptului, puterea de tracțiune, structura membrilor, greutatea și lungimea corporală, talia sînt ale „Semigreului”. Burgund-junior, născut la C.A.P. Dănești, județul Harghita, este aidoma tatălui: un semigreu perfect, cu talia de 170 cm și greutatea de 850 kg, blind, cuminte, muncitor și... extrem de iubit. Sînt doar două exemple, dar, cîte nu s-ar mai putea da! „Semigreul Românesc” se răspîndește, așadar, cu mare repeziciune, în toate zonele țării, aducînd cu el vigoarea, puritatea rasei.

Ar fi însă, o mare eroare să credem în unilateralitatea cercetării „Centrului republican de creșterea cailor de rasă”. „Huțulul” de munte, cal de orară rezistent la vitregiile naturii, mulțumindu-se cu hrană extrem de puțină și modestă,

Un altoi viabil — mica industrie

Experiența multor cooperative agricole de producție din județul Olt este relevantă, după mai mulți ani de încercări, de reușite și chiar de tentative abandonate (căci, până la urmă, viața confirmă numai soluțiile cu adevărat viabile), pentru capacitatea reală a unităților agricole de a dezvolta, pe măsura forței lor economice autentice și în funcție de pregătirea pe care au asigurată-o oamenilor lor, activități industriale menite atât să potențeze ansamblul muncii desfășurate cât și să contribuie nemijlocit la creșterea veniturilor unităților și ale oamenilor, la stabilizarea forței de muncă și, în cele din urmă, la

atragerea tinerilor către profesii, iată înnoite, ale satului. Rezultatele cooperativelor de la Balș și Cezieni constituie, în acest sens, o pledoarie convingătoare pentru integrarea organică a muncii industriale, mai exact a acelor tipuri de activități care contribuie la valorificarea superioară a produselor muncii agricole, care dau satului șansa unei mai depline afirmări economice în tot cursul anului, oferind posibilitatea mobilizării rapide în campanie a unei forțe de muncă a locului, ce va deveni inevitabil policalificată.

Oamenii satului, nu numai la cultivarea pământului

O cooperativă agricolă cu mai multe fabrici

Cînd l-am auzit pe vicepreședintele Consiliului popular al orașului Balș, Mihai Chirea, discutînd despre ateliere, secții, fabrici, mi-am imaginat că era vorba despre activitatea din importanta zonă industrială a orașului, ori, intrucit, împreună cu interlocutorii săi, stabilea cîteva măsuri legate de procurarea ambalajelor pentru conserve, măcar de industrie locală, sau, cel puțin, fiindcă se amintea de mobilizarea, pe timpul iernii, a cît mai multor cooperatori, de cooperativă meșteșugărească. M-am dumirit, în cele din urmă, că activitatea industrială asupra căreia oamenii în mijlocul cărora mă aflam discutau cu însufletire, că zecile de milioane realizate sau care urmau a fi realizate, țineau, de fapt, de cooperativa agricolă de producție Balș și, firește, am vrut să cunosc această unitate agricolă, scoasă oarecum din matca rosturilor sale tradiționale, devenită, cel puțin așa mi se părea după cele auzite, un complex industrial, ceea ce mă făcea să cred că, pornind de la datele unui „ceapă de oraș”, oamenii de aici se adaptaseră, în fond dezvoltînd, sub o formă tradițională, activități care țineau de alt sector economic.

Ajuns la cooperativă, am constatat însă că era vorba, în primul rînd, chiar de o puternică unitate agricolă. În sectorul vegetal, cele trei ferme mixte au obținut rezultate foarte bune la porumb, floarea-soarelui, sfeclă, fasole și chiar deosebite la grâu și orz. Producția de grâu de anul acesta se încadrează, de pildă, în condițiile stabilite pentru obținerea titlului de „Erou al Noii Revoluții Agricole”. Bine se prezintă și sectorul hortic, atît grădinile de legume, cît și livada de 108 ha, și puternicul sector zootehnic în care cresc 1.000 bovine, 4.000 oi, 1.000 porci, existînd și un complex cu o capacitate de 50.000 găini ouătoare. Dezvoltarea activităților industriale nu are deci un caracter compensatoriu, nu e determinată nici de amplasarea unității la marginea orașului, nici nu provine din sărăcie, din nevoie. „Ba de o nevoie tot e vorba, m-a contrazis inginerul Nicolae Petre, președintele cooperativei, și anume chiar de aceea a valorificării superioare a muncii noastre. Sectorul industrial ne rezolvă, în primul rînd nouă, multe probleme și aduce destui bani din prestările de servicii pentru alții. Prospere și cooperativa, cîștigă și oamenii, se asigură, mai ales pe timpul iernii și între campanii, un front adevărat de lucru, stabilizăm și forța de muncă. Orice s-ar spune, în agricultură există și perioade în care, excepțind sectorul zootehnic cu „flux continuu”, nu prea ai ce să le dai oamenilor să lucreze și, în

consecință, nici nu prea ai cum să-i plătești. Și atunci — am pățit-o și noi la început —, te pomeniști primăvara, cînd „se numără bobocii” în acest domeniu, că iar ți-au plecat cîteva oameni, chiar dintre cei mai buni”.

Conturează activitățile industriale de la C.A.P. Balș un specific determinat de necesitatea potențării muncilor agricole, așa cum sugera inginerul Petre, reușesc adică să aibă un firesc caracter complementar? Se evidențiază, mai întîi, complexitatea lor, precum și faptul că, avînd în vedere scara la care se desfășoară, unele nu prea mai țin chiar de „mica industrie”. Atelierul de construcții metalice, beneficiind de meseria maistrului Anton Lungu, a devenit o unitate care, rezolvînd problemele proprii, s-a impus și în județ (o echipă tocmai monta utilaje într-o hală a cooperativei agricole din Slatina). Maistrul Gheorghe Bică, fost șantierist „de elită”, conduce brigada de construcții ai cărei oameni, toți calificați și policalificați, au înălțat aici fabrica de conserve, fabrica de urocel, grajduri, hale pentru creșterea păsărilor, saivane, o maternitate pentru scroafe, o tabără de vară pentru porci și cantina unității, luînd, cu timpul, în antrepriză, lucrări complexe la alte unități din județ și, fiind vorba de o valoare de 50 milioane lei, cu un beneficiu de circa 9 milioane lei, credem că eficiența muncii celor 40 de lucrători al brigăzii nu mai trebuie demonstrată. Și atelierul de confecții textile în care lucrează, în perioada dintre campanii, 40 de femei, și atelierul de țîmpărie condus de Costel Maria au contribuția lor. Șef de secție coordonator este un economist, Petre Năstase, și nu întîmplător, căci criteriile economice nu rămîn aici simple abstracțiuni. După cum Petre Șomicu, șef de atelier, este apreciat ca „bun negustor” nu doar pentru că se ocupă cu aplicarea de probleme de aprovizionare și desfacere, dar chiar știe să facă marketing, contribuie la orientarea muncii industriale către domenii de reală eficiență.

Mindria celor de la Balș o constituie, însă, cele două „fabrici” — cea de conserve și cea de urocel. De fapt, în sectorul de prelucrare a produselor agricole, sînt chiar mai multe instalații industriale — de conserve, de sucuri și băuturi răcoritoare. Așa cum îmi spunea maistrul tehnolog Ilie Dobre, cele 10 milioane realizate aici înseamnă atît valorificarea propriilor producții, cît și prelucrarea fructelor și legumelor „vecinilor” din CUASC Oboga. Fabrica de conserve nu stă nici iarna pentru că, desigur, prelucrarea fructelor și a legumelor e mai redusă, se realizează un produs căruia i se prevede o

mare carieră. E vorba de Soilavit II („soilavit” înseamnă „soia lapte pentru vite”), a cărui poveste e relevantă pentru modul în care o idee și-a găsit cu rapiditate făgașul. Inițial, tehnicianul Eugen Tenea i s-a cerut să realizeze din soia un fel de făină foarte fină care, dizolvîndu-se „instant”, să dea lapte. Omului i s-a părut însă că e mai ușor să realizeze o pastă, o cremă pe „principiul conservelor”. Șefa laboratorului de furaje de la județ, doctorița Moștenscu, a „botezat” noul produs soilavit, apoi a început o adevărată etapă de cercetare științifică. S-a trecut la hrănirea unor vite cu noul produs, au fost păstrate loturi martor, succesul a fost incredibil. Chiar dacă necazurile n-au lipsit la început, căci produsul, deși bun, era perisabil. Prin experimentări, s-a ajuns la formula actuală care garantează pentru opt luni noul lapte. „Am cumpărat și am citit la cărți de m-am săturat” îmi spunea maistrul Dobre. „Trebuie să distrugem tripșina (un inhibitor de creștere) din soia. De-aia se și întîmplă că, atunci cînd nu se știe acest lucru, hrănirea cu soia nu duce la îngrășare, ci dimpotrivă”. Efectele acestei realizări sînt multiple: se obține un lapte mai bun și mai ieftin pentru vite, se disponibilizează lapte pentru consum. Gîndindu-se la

viitor, cei de aici au imaginat inclusiv utilizarea unui produs perfecționat, obținut în vacuum, cu o instalație de filtre, care ar ajuta și la creșterea copiilor.

Dar, pînă la proiecte deocamdată îndepărtate, aici se fabrică un alt produs „și mai tare” — urocelul, obținut prin combinarea ureei retardate cu gozuri de orz, floarea-soarelui, țărițe de grâu etc. Creația dr. ing. Niculina Vișinescu de la Balotesti și-a găsit la Balș un loc ideal de aplicare. Se produc, deocamdată, 800—1.000 t de urocel pe lună și s-a constatat că el este „aur” pentru furajarea vacilor cu lapte și a viteilor: se obțin și creșterea producției de lapte și spor în greutate datorită triplării conținutului de proteine la subprodusele folosite.

Că producția industrială a cooperativei agricole Balș nu e pur și simplu „lipită” de agricultură ci chiar o sprijină și o continuă, o dovedește și preocuparea „de ultimă oră” a oamenilor de aici: și-au propus, și avem temeiuri să credem că vor reuși degrabă acest lucru, să promoveze mai susținut utilizarea resurselor locale în activitatea de construcții, în general în producția industrială, inclusiv în asigurarea unei adevărate independențe energetice în propriul sector zootehnic.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Cum și-au regăsit pămîntul țărani din Cezieni

Cum spune primărița comunei Cezieni, Elena Scarlat, printre consătenii ei umblă o vorbă, și anume că Tudor Dănaș, președintele cooperativei agricole de producție, face ce face și trece pe la contabilitate. Uneori se abate pe acolo și de cîteva ori pe zi. Vorba asta are însă un miez de-a cărui dulceață nu e străin nici un țăran din Cezieni. Căci de douăzeci de ani încoace, prin strădania ca bilanțul contabil al fiecărei zile să fie pozitiv, cooperativa de aici a reușit să-și plătească oamenii așa cum puține altele își pot îngădui s-o facă.

Lucrase mai mulți ani, inginerul Tudor Dănaș, într-o comună apropiată, la Dobrosloveni. Dar cînd s-a întors la Cezieni, în satul părinților lui, cînd a fost ales și președinte al cooperativei agricole de aici, a trebuit să plece de la constatarea, destul de amară, că un țăran primea pentru munca lui, în medie, 9 lei pe zi. Cu orice preț trebuia ieșit dintr-un cerc vicios: fiind plătiți astfel, oamenii nu prea se mai îndemneau la treabă, așadar nu puteau fi plătiți mai bine. Gîndul lui a fost, atunci, să dezvolte un sector de industrie mică. A spus-o de multe ori și o spune și azi oricui ar sta să-l întrebe de ce, neapărat, industrie mică? Pur și simplu pen-

tru că asigură banii cu care cooperativa se poate dezvolta și cu care oamenii pot fi plătiți bine. Și pentru că ea duce, bineînțeles, la o stabilitate a forței de muncă.

Primul pas: asigurarea unei baze de materii prime. Pe cîteva zeci de hectare, dintre cele care oricum nu erau de folos agriculturii, s-a plantat răchită. Pe alte cîteva zeci, de data asta pămînturi bune, au fost puse câșuni, iar pe mai bine de 100 de hectare au fost plantați pruni, piersici, cași, vișini și cireși. Pe încă 151 de hectare s-a întins plantația de viță de vie. Și pînă cînd toate acestea au început să intre pe rod, s-au întors acasă și cei 70 de oameni pe care Tudor Dănaș îi trimisese la oraș să se califice în tot felul de meserii: sudori, strungari, lăcătuși, constructori. „Oricum plecau singuri, zice Tudor Dănaș, și m-am gîndit că e mai bine să-i trimit eu. Dacă plecau singuri, nu se mai întorceau. Pe cînd așa, l-am putut chema înapoi. Nu doar pentru că țineam în mînă un contract, pe care-l semnaseră, ci chiar pentru că aveam nevoie de ei. Tot ce-am făcut aici e construit de oamenii noștri, după proiecte gîndite de noi. Și nici materialele, în bună parte, nu sînt cumpărate, ci le-am adus de la demolările din comună”. În cîteva ani, la sediul

cooperativei a apărut o adevărată platformă agro-industrială, cu tot felul de fabricuțe, să le zicem așa, cu secții și ateliere de care oamenilor nu numai că nu prea le-a mai venit să se despartă, dar le-a amintit de satul lor chiar și unora dintre aceia ce plecaseră fără gînd de întoarcere. Începea să se împlinească astfel ceea ce părase prea frumos ca să mai fie adevărat: oamenii satului să lucreze chiar aici, în sat, pe pămîntul lor, pe lângă casele lor, știînd bine ce ar avea de muncit și cum, de unde și pînă unde, pe ce și pentru ce.

Desigur, Tudor Dănaș n-a descoperit nici un secret afirmînd că industria mică, dacă stai s-o faci cu judecată, poate fi bănoasă. Dar el nu a înțeles prin industrie mică fabricarea pungilor de plastic, bunăoară, sau a altor lucruri de felul acesta pe care azi le faci, e adevărat, dar mine se poate întîmpla să tragi oblonul și să fluierei a pagubă. A avut ambiția, mărturisește el, de-a rămîne agronom și de-a întemeia bogăția cooperativei, împreună cu țărani din satul lui, pornind exclusiv de la munca pămîntului. Tocmai de aceea a avut grijă, din capul locului, să-și asigure „o bază de materii prime”. Astfel de materii prime se reînnoiesc anual, nu trebuie să așteptăm repartiții și nu e nevoie să le aduci de departe și pe bani grei. Altfel zis, industria mică a fost pentru țărani din Cezieni nu un prilej de-a întoarce spatele unei munci greie, cum a fost și rămîne munca pămîntului. Dimpotrivă, abia în feul acesta ei și-au regăsit pămîntul și toate speranțele într-o muncă mai spornică a lui. Și este suficient, credem, dacă vom spune că pentru producțiile obținute cooperativa din Cezieni a fost distinsă cu mai multe ordine și medalii, inclusiv cu înaltul titlu de Erou al Noii Revoluții Agricole. În ultimii douăzeci de ani, producția globală agricolă la un hectar și fondurile fixe ale cooperativei au crescut de mai bine de zece ori. Productivitatea muncii, pe fiecare om, se apropie aici de nivelul atins în orice întreprindere industrială. Dar platforma de producție din curtea cooperativei și-a arătat însemnătatea și prin faptul că ea a creat un sîșaiu de mișcare în cuprinsul căruia chiar întîmplările nefericite au luat o întorsătură favorabilă. „Într-o primăvară, își aminteste Tudor Dănaș, au venit geruri mari și a înghețat via. Cum struguri știam că n-o să mai culegem, nici compoturi, gemuri, dulceturi și sucuri de acest fel nu puteam face iar beneficii, la acest capitol, nu aveau de unde să apară. Pe de altă parte, chiar dacă nu aducea bani, via cerea bani. Dacă n-o îngrijești, via se părgănește. Atunci, pentru că apucaseră să dea lăstarii, am conservat foi de viță pe care am încasat un milion de lei. Cam atît ne costă pe an lucrările de întreținere a viei. Și încasînd milionul acela, se cheamă că n-am cîștigat, dar nici n-am pierdut. Ne-am scos cheltuielile pe care altfel eram nevoiți să le facem cu banii altor sectoare și ferme. Dar dacă nu aveam secția de conserve?”. Sau cum ar fi scos-o la capăt cei din Cezieni dacă ar fi avut numai impletitoria de nulele de răchită, chit că ei se laudă că măsute și fotolii dintr-astea ajung în toată Europa? Intrucit ei fac și tot felul de coșuri de nulele, e limpede că în anul acela coșul le-ar fi rămas mai gol. O stație „Uroprot”, de producere a unor furaje pe bază de uree, sau o crescătorie de iepuri care a atras înființarea unei mici tăbăcării și a unui atelier în care se confecționează căciuli și haine de blană, reprezintă alte surse de venituri ale cooperativei.

Da, Tudor Dănaș trece des pe la contabilitate. Și mereu întreabă: „Cum stăm?”. Pentru că, mai presus de orice, nu-i place ca ziua să treacă fără nici un folos iar oamenii să se învîrtă ca niște pietre de moară care macină-n gol. Cînd sînt atît de multe de făcut, mai zice el.

D. CONSTANTINESCU ■

„Este vorba de cele 4 (patru) telefoane publice instalate la micul parter-hol al Spitalului clinic Vitan — Birzești, sectorul 4, din Capitală. Cred că nu mai e necesar să repet cit de solicitate sunt telefoanele publice — la un spital însă, aceste telefoane capătă o solicitare cu totul deosebită, și este firesc: starea de boală, sau panică, obligă la niște legături între pacienți și familie. Personal am constatat că în perioada 18-24 octombrie a.c. aceste telefoane nu au funcționat decît cu o excepție de numai o zi, iar atunci un singur telefon și care nu a mers decît cu fisă de trei lei. Cei care răspund de aceste patru aparate trebuie să gîndească măcar la faptul că sînt singurele dintr-un spital situat pe cinci etaje, mulți pacienți ce și-ar putea rezolva diverse probleme prin acest mijloc de comunicare fiind lipsiți de o anumită posibilitate”. (Nicolae Tăcacek, București, Piața Științei, nr. 1).

■ **Primim, din partea Consiliului popular al județului Galați:** „La scrisoarea prin care Valentina Moineagu, adresându-se redacției, solicita sprijin în vederea încadrării în muncă — scrisoare trimisă nouă spre competență rezolvare — vă comunicăm: numita are 20 de ani, este absolventă de liceu industrial cu profil prelucrător prin ariere; în vederea soluționării scrisorii, Valentina Moineagu a fost repartizată la Cooperativă „METALUL” Galați în meșeria de prelucrător prin aşchiere, cu dispoziția de repartizare 6481/1988”.

■ **Petrică Toma, din satul Mlenăuți, comuna Hudești, județul Botoșani, în numele mai multor tineri din localitate, ne sesizează că datorită neglijenței o anelor de conducere locale căminul cultural din sat a devenit de nefolosit: la început s-au spart doar câteva țigle, în nenumărate ședințe publice oamenii au ridicat problema reparării acoperișului, s-au ales numai cu promisiuni și iată cum, la ora actuală, — iar de atunci, au trecut cinci ani — tinerii au rămas fără cămin. Materialele de la vechiul cămin au fost depozitate în zona școlii, ele scad pe zi ce trece, ramele ferestrelor și ușiile au fost tăiate și puse pe foc. Pionierii școlii au formație de dansuri, există mai multe brigăzi artistice, ar dori și ei să se producă, părinții lor la fel, măcar cu ocazia marilor sărbători naționale — din păcate însă, iată, nu mai au unde și nici cum. Oamenii satului sînt gata să contribuie cu bani, în muncă — pe lingă sumele ce se dau anual pentru fondul social — în vederea construirii unei clădiri corespunzătoare. Nu mai e necesar decît cineva din conducerea consiliului popular să se hotărască a lua inițiativa lor și a se ocupa îndepărtarea de această problemă.**

■ **UJECOOP — Teleorman:** „Privind scrisoarea adresată revistei de către Stancu Badea din comuna Stejarul, județul Teleorman, care sesizează faptul că în comună cumpărarea unor produse este condiționată, vă comunicăm: pentru rezolvarea celor sesizate s-a luat legătura cu conducerea cooperativei stabilindu-se să fie eliminate practicile incriminate. Menționăm că au fost atenționate toate conducerile cooperativeelor din județ în acest sens”.

■ **În luna martie 1988, Ion Stănescu din Fetești, Ialomița, strada Grișor blocul 1, 3, apartamentul 7, a trimis Întreprinderii de Încălțăminte „HUSANA” din orașul Huși, Vaslui, o pereche de cizme care s-au dezlăsat la puțin timp de la cumpărare, însoțite de bonul de la unitatea socialistă care i-a vîndut marfa, solicitînd totodată să fie ajutat în vederea remedierii lor. De la acea dată — 19 martie — întreprinderea în cauză însă, — tăce. Omul se adresează din nou, cu recomandarea nr. 3505 din 27 mai 1988, de data asta directorului întreprinderii, pe 30 mai primește confirmarea că scrisoarea a ajuns la destinație, și din nou... tăcere. În 5 iulie se adresează în scris consiliului popular județean. Și iată cum, au trecut șase luni și mai bine, Ion Stănescu a plătit niște cizme pe care nu le are,**

iar cei în drept nici măcar nu-l comunică în ce fel poate ieși din acest impas!

■ **Consiliul popular al municipiului Tg. Jiu:** „Urmare scrisorii adresate de către Florin Piră din Tg. Jiu, strada Calea București nr. 66, solicitînd sprijin în repartizarea unei locuințe din fondul locativ de stat al municipiului, vă comunicăm: familiei numitului i s-a repartizat apartamentul 1 cu două camere și dependințe în blocul 4 din strada Argeș.

■ **„Mă numesc Constantin Lazăr și domiciliiez în Iași, strada Canto blocul 520, scara B, etajul 1, apartamentul 2, vă rog să mă ajutați prin publicarea următoarelor:** la data de 22.09.1982 am depus un fond social de 1600 lei la COOPERATIVĂ de credit a municipiului Roman, județul Neamț, sumă ce am menționat-o și în carnetul de cooperator nr. 69 120 477, împrumutul pe care l-am avut la cooperativă l-am achitat în totalitate la data de 8.10.1982, deci nu mai am nici un litigiu cu această instituție. Am solicitat prin câteva cereri scrise conducerii cooperativei să-mi restituie fondul de 1600 lei ce are o durată de șase ani și dobînda ce mi se cuvine, menționînd că taxele poștale pentru trimiterea banilor le voi suporta eu. Pînă în prezent nu am primit însă nici un răspuns. Sînt un om în vîrstă, pensionar, sînt suferînd și am mare nevoie de această sumă, nu mă pot deplasa personal la Roman pentru rezolvare. Poate că în acest fel funcționarii cooperativei în cauză își vor aminti și de mine și mai ales de drepturile ce mi se cuvin din partea dîșilor”.

■ **I.E.I.R.I.E.D.E.E.T. (IRE) — Craiova:** „În legătură cu scrisoarea lui Ion I. Duncă din comuna Scaști, Dolj, vă facem cunoscut: avînd în vedere că indexul contorului nu a fost citit de personalul nostru la data aplicării Decretului nr. 272/1987, precum și faptul că din analiza consumurilor anterioare rezultă că indexul notat de numit corespunde evoluției consumurilor din aceleași perioade ale anilor precedenți, s-a recalculeat consumul, urmînd a se restitui abonamentului diferența achitată în plus”.

■ **„De mai multă vreme din unele magazine de profil lipsește un produs în aparență minor, dar fără care bărbății au probleme și nu dintre cele mai simple: este vorba de crema de ras. Cu puțin timp în urmă în revista FLACĂRA a mai apărut o sesizare în acest sens, iată însă că cei în drept și într-ale comerțului bucureștean n-au fost pe recepție. Reinnoind sesizarea, sper să nu ne alegem doar cu... spuma unor promisiuni!” (Badea Teodor, București, bulevardul N. Bălcescu nr. 33, sectorul 1).**

■ **Consiliul popular al municipiului Rm. Vilcea:** „La scrisoarea adresată redacției de către Ion Roșu din Rm. Vilcea, prin care acesta solicită repartizarea unei locuințe din fondul locativ de stat: din cercetările efectuate rezultă că numitul este om al muncii la Întreprinderea Foraj Fluide operații speciale petrol Ploiești, punct de lucru Govora, iar soția lucrează la Întreprinderea comercială cu ridicata pentru produse alimentare din Rm. Vilcea, avînd un copil mic. Locuiesc împreună cu părinții soției care ocupă un apartament cu 3 camere, avînd spațiu insuficient pentru 6 persoane. Întrucît are o situație deosebită, i s-a repartizat de către întreprindere un apartament cu 3 camere în blocul A, 53, scara A, apartamentul 24, zona Ostroveni, unde urmează a se muta”.

■ **D.P.M.O.S. — Județul Gorj:** „Privind măsurile luate pentru rezolvarea scrisorii numitului Constantin Tunșeanu din orașul Ticlești, Gorj, care este nemulțumit de faptul că fiica fratelui său care a decedat la data de 14 iunie 1979 în mina Rogojelu, electrocutat, avînd o vechime în muncă mai mică de 5 ani, nu a beneficiat de pensie de urmaș deoarece organele de specialitate au stabilit în mod eronat că decesul tatălui a intervenit din cauza unui accident

Scrisoare comentată

Nici bani, nici scuze

Ilie N. Bigiu are 22 de ani, este de meserie dulgher, și muncește la un edificiu important al Capitalei, construit de Brigada 5-a a Antreprizei de construcții-montaj nr. 5. Este un tînar cinstit și conștiincios, regretă faptul că trebuie să lipsească de pe șantier, „de la etajul 10”, pentru a rezolva o problemă veche de peste doi ani. „Pînă în armată n-am avut nici o absență de la serviciu”, parcă se scuza. De reținut: la crearea acestei probleme, el, Ilie Bigiu, nu are nici o contribuție.

Iată faptele. La 10 ianuarie 1986, Ilie Bigiu a îmbrăcat haina militară. Pentru munca lui din 1985, întreprinderea i-a expediat la domiciliul stabil din comuna Șerbănești, județul Olt, două mandate poștale, nr. 454/28.05.86 — 1 988 lei și 462/25.12.86 — 944,25 lei, reprezentînd garanții restituite după finalizarea obiectivelor la care a lucrat. Deși în comună trăiesc părinții săi, Maria și Nicolae Bigiu, factorul poștal Valeriu Ilie nu le-a achitat acestora mandatele, ci a semnat în fals și a băgat banii în buzunarul propriu. După mai multe astfel de „încercări” reușite, ulciorul s-a spart și factorul poștal a devenit inculpatul Ilie Valeriu, condamnat la 6 ani închisoare pentru infracțiunile de delapidare, fals intelectual și uz de fals și obligat la recuperarea integrală a prejudiciului către Direcția județeană de poștă și telecomunicații Olt.

Tînarul Ilie Bigiu, după ce și-a făcut datoria față de patrie, s-a reîncadrat în muncă și, aflînd cele de mai sus, ni s-a adresat rugîndu-ne să-l ajutăm. Procuratura județeană a verificat și ne-a informat că Direcția de poștă și telecomunicații Olt a găsit calea de a recupera prejudiciul pricinuit de un fost factor poștal unor cetățeni; a luat un angajament de plată în cuantum de 550 lei lunar soției acestuia, Georgeta Ilie, care lucrează ca telefonistă la același oficiu poștal din comuna Șerbănești și în luna august aceasta plătiese deja 9350 lei. L-a îndrumat și pe Ilie Bigiu să depună o cerere pentru a i se înapoiaze, în sfîrșit, suma de 2 932,25 lei, care i-ar fi prins tare bine cît a fost militar în termen. Și Ilie Bigiu așa a făcut. Dar nu a primit nici un răspuns. S-a repezit atunci pînă la Slatina la începutul lui noiembrie și, după ce contabilul-șef l-a asigurat că se rezolvă, „tovarășă Ioniță de la financiar” l-a trimis să-i aducă numerele mandatelor, valoarea, oficiul și data prezentării etc.

E timpul să spunem lucrurilor pe nume. Bani! au fost încredințați unei instituții serioase căreia-i spunem pe scurt Poștă. Aceasta, contra unei taxe, trebuia să „transporte” banii de la București în comuna Șerbănești. Deci Ilie Bigiu, destinatarul, și A.C.M. 5, expeditorul, nu au fost și nu sînt în relații cu condamnatul Valeriu Ilie. Factorul poștal a delapidat banii Poștei, nu a furat nici de la Ilie Bigiu, nici de la A.C.M. 5. Deci „tovarășă Ioniță de la Poștă” trebuia să încerce să spele rușinea de pe obrazul instituției unde lucrează și să caute singură toate datele ce-i trebuiesc, în dosarul penal, în angajamentul de plată s.a., să întocmească urgent hîrțile necesare și să-i trimită banii lui Ilie Bigiu, la Căminul de nefamiliști, str. Tudor Gociu nr. 26, Bl. C2, et. 2, ap. 15, sector 4, București. Eventual, cu scuze, dacă nu cu dobinzile de rigoare.

GINA V. ■

În afara procesului muncii: s-a intervenit la inspectoratul teritorial de protecția muncii Tg. Jiu pentru a verifica și preciza dacă decesul s-a datorat unui accident de muncă, în funcție de răspunsul dat urmînd să stabilim dacă se acordă pensie de urmaș sau nu”.

■ **Un grup de locatari din Brașov, strada Jepilor nr. 6 A, blocul A.6.A., scara C ne sesizează că de la mutarea în bloc a acestora adică 1 decembrie 1986 și pînă în prezent, la scara respectivă liftul montat aici nu a funcționat nici măcar o zi. O sesizare a acestora a apărut și în ziarul local „DRUM NOU”. În urma ei s-au prezentat cîțiva lucrători de la unitatea de montaj care au pus pe ușa de la fiecare etaj un anunț cu „lift în probe...” ce fel de probe s-au făcut este greu de precizat, întrucît liftul continuă să stea. Sînt oameni vîrstnici, sînt multe mame, unele cu copii în brațe, este inexplicabilă și produce mari greutăți această lipsă de interes a celor datori să vegheze la normala funcționare a lifturilor, mai ales într-un caz precum cel semnalat mai sus, avînd în vedere durata neglijenței”. (Serisoarea este semnată de un număr de 12 cetățeni).**

■ **Consiliul Popular al Municipiului București, I.C.L. „MOBILA”:** „Sesizarea semnată de către Albert Vidoni și apărută în revista FLACĂRA din 16 septembrie a.c. conține un fapt real și regretăm că acesta s-a produs: este singura situație negativă din 1 647 de precenizii onorate în intervalul octombrie 1987 — septembrie 1988. Regretabila situație s-a produs atît dintr-o superficialitate a angajaților de la I.C.L. „MOBILA” — unitatea „Apartamentul” — dar și faptului că furnizorul a încetat să mai producă această marfă (este vorba de bibliotecă „Viviana”), marfă prevăzută a fi reproiectată pen-

tru a se adapta condițiilor actuale de folosire a materialelor prime. Pentru a se remedia situația, la data de 22 septembrie a.c. tovarășului Albert Vidoni i s-a oferit o altă garnitură de bibliotecă, „Alexandria”, pe care a cumpărat-o, astfel cazul fiind soluționat. Pentru eliminarea în viitor a unor astfel de aspecte, cei vinovați au fost sancționați. Odată cu apariția răspunsului nostru, vă rugăm să inserați și scuzele noastre pentru neplăcerile pe care tov. Vidoni le-a avut în acest caz”.

■ **Consiliul popular municipal Brașov:** „Răspunzînd scrisorii prin care este reclamată tovarășa Niculina Fărcaș, gestionar la unitatea nr. 234 I.C.S.M. Alimentară Brașov — scrisoare trimisă redacției de către Ion Neagu din Brașov — vă informăm că au fost cercetate aspectele sesizate și într-adevăr tovarășa a dat dovadă de comportare necorespunzătoare, fiind sancționată de mai multe ori. S-a hotărît în Biroul Executiv al C.O.M. din cadrul I.C.S.M.A. schimbarea numitelor din funcția de lucrător gestionar”.

■ **I.T.H.R. București:** „Referitor la scrisoarea adresată redacției de către Gheorghe Ceaușu din București referitor la stațiunea Voineasa, agentul de turism cu ștampila nr. 35, tovarășă Ene Valeria, a încasat pentru masă tariful de 70 lei/persoană (practicat în rețeaua de restaurante a Ministerului Turismului), în loc de 34 lei/zi/persoană. Pentru această greșală tovarășă Ene Valeria a fost sancționată conform prevederilor Codului Muncii, articolul 100. Pentru reclamațiile care privesc condițiile de cazare în stațiunea Voineasa, am transmis copia scrisorii tov. Ceaușu, conducerii stațiunii pentru a i se răspunde direct”.

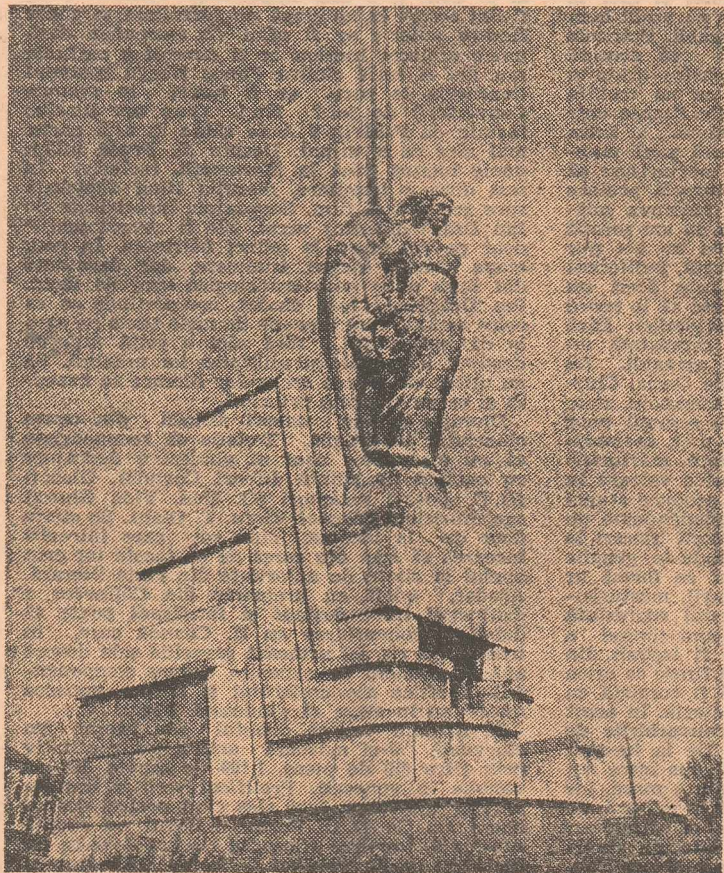
Pagină realizată de HORIA PATRASCU ■

Poșta redacției

Alexa Aneta — Galați, Filip Florica — Constanța: Am rugat pe toți cititorii noștri care ni se adresează să-și înceapă scrisoarea cu numele și adresa completă și să o termine cu semnătura. Iată, dv. nu ați respectat această rugămintă. Cum să vă ajutăm dacă nu știm de unde să vă luăm? Reveniți. Cojanu Ion — Buzău: Potrivit Decretului 339/1983, concediile fără plată se scad din vechimea în muncă. Dacă în timpul efectuării stagiului ați fost în concediu fără plată (indiferent de natura acestora), perioadele respective nu se includ în durata stagiului prevăzut de lege. ■ **Botez Costinel** — Suceava: În conformitate cu art. 51 din Regulamentul privind regimul actelor de studii în R.S.R., „în situația în care nu se mai găsesc formulare de același tip necompletate, se eliberează, cu aprobarea organului de conducere colectivă a instituției respective sau a celei ierarhice superioare, un duplicat dactilografiat după modelul respectiv, în care se înscriu datele existente în arhivă privind situația școlară a solicitantului”. Pe lingă anunțul pierderii originalului în Buletinul Oficial, sînt necesare: declarație la Notariatul de stat, timbru fiscal de 3 lei, copie legalizată a certificatului de naștere, 2 fotografii 4/5. ■ **Martin Bianca Claudia** — Cluj-Napoca: Nici dv. nu v-ați scris adresa. Cereți informațiile direct instituției respective. ■ **Răduciou I. Ana** — satul Colțu, com. Unghești (Argeș), Vieru M. Margareta — com. Agapia (Neamț): Nu vă încadrați în prevederile legale. ■ **Dușa Aurel** — satul Galați, orașul Zlatina (Alba): Așa este, ați ieșit din termen. ■ **Vlădoiu Aurel** — Băbeni (Vilcea): S-a procedat legal. ■ **Grosu Florea** — București: 1) Carnetul de sofer profesionist categoriile C, E reprezintă, desigur, o calificare. 2) Nu a avut dreptate administratorul. Solicitați-i să consulte împreună prevederile legale. Aveți acest drept. ■ **Ungureanu Ana** — satul Secuia, com. Munteni de Jos (Vaslui): V-ați creat o situație complicată. Am trimis scrisoarea dv. consiliului popular. ■ **Gheorghe Maria** — com. Bisoca (Buzău): Puteți fi sprijinită de către Oficiul forțelor de muncă să vă încadrați la Ocolul silvic. ■ **Miroiu Gheorghe** — Curtea de Argeș: Cererea dv. va fi onorată în acest ultim trimestru. ■ **Măliguță C. Vasile** — com. Zemes (Bacău): Vi s-a emis decizia nr. 63094/septembrie 1988, cu punerea în drepturi de la 1.06.1988, pe care le veți primi la 24 noiembrie. ■ **Turică Dănuț** — satul Voislova, com. Zăvoi (Caraș-Severin): Din ancheta socială rezultă că faceți parte din categoria de dependenți sociali, care, potrivit prevederilor legale, pot beneficia de proteze gratuite. Trimiți urgent Ministerului Muncii, Serviciul asistență socială, o recomandare a medicului chirurg care să menționeze invaliditatea, felul protezelor și căruciorului. ■ **Borbăia Ana** — com. Traian (Bacău): Din neatenție, în primul rînd a dv., s-a creat o confuzie generală. Duceți-vă la judecătoria și cereți înscrierea numelui corect, ori Bobu ori Borbea ori Borbia, căci nu e deloc totuna. ■ **Nagy Iolanda** — Cluj-Napoca: După repararea burlanului, se va executa și izolarea peretilor pînă la 31 decembrie. ■ **Ripeanu Simona** — Tîndărei: Prezențați-vă la conducerea cooperativei cu adresa de transfer. Vi se va acorda în baza art. 10 lit. d din Legea 1/1970, care prevede trecerea de la unitate cooperatistă la unitate de stat.

REGHINA VARVICI ■

■ „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

Obeliscul monumental „Horea, Cloșca și Crișan”, din Alba Iulia
Fotografie de NATALIA DUMITRU

POEM PENTRU PATRIE

La Alba Iulia

Foșnește lanul gindurilor noastre
Sub steaua Albei Iulii ca un dor
De două mii de ani pe spații vaste
Trudește spre lumină un popor
Nunțește lan de suflute și aște
Sub steaua Albei Iulii ca izvor
Sint o lumină lacrimile voastre
Lumină ce ne crește în pridvor.

Un timp se naște-n altul-care vine
Dintr-un adinc de neam de românie.
Pe-a fulgerelor stea e vrerea noastră
Străbună flămură roș-galbenă-albastră
E Alba Iulia drum spre vecie
Crin pur în marea noastră Românie.

GHEORGHE DARAGIU

Cultura națională și Marea Unire

„...ce, fildeă ne tragem din
acel glorios popor, stăpin al lu-
mei, care întemeie cea mai mi-
nună și mai colosală unitate
cunoscută în cartea istoriei
omenirei, fi-vom noi osindiți a
trăi alături, frate cu frate, în
veci strein unul de altul? Sun-
tem noi osindiți a ispăși mări-
mea strămoșilor noștri și jugul
sub care ei osindiră lumea,
trăind vecinic izolați unul de
altul? se întreba, cu justificată
nemulțumire, la jumătatea vea-
cului trecut, Nicolae Bălcescu
în a sa „Istorie a românilor supt
Mihai-Voievod Viteazul”. Și ju-
decata marelui democrat revo-
lutionar sintetiza, de fapt, un
gind propriu nu doar epocii
în care-l formulase autorul lui,
ci și unei istorii milenare —
cea a românilor.

Desigur, a spune că sentimentul
și ideea unirii într-un sin-
gur stat, într-o singură vatră a
celor de un neam, de aceeași
limbă și de aceeași milenare
tradiții a reprezentat dintot-
deauna un ideal către care a
rivnit poporul nostru a devenit
astăzi — din perspectiva ze-
cilor și sutelor de mături de
ordin arheologic, istoric, socio-
logic, folcloric etc., etc. — a-
proape un loc comun.

Este de observat că scriitorii,
cărțurarii, artiștii români au cu
toții — de la începuturile lite-
raturii culte, ale artei în gene-
ral — nu numai sentimentul și
convingerea că fiecare operă a
lor trebuie să pună mai presus
de orice idealurile poporului, ci
și conștiința datoriei morale
față de neamul din care fac
parte de a demonstra, fiecare
după puterile și cu mijloacele
avute la dispoziție, originea co-
mună și perenitatea tradițiilor,
a limbii și culturii, mai pe scurt
etnogeneza românilor pe care
numai vitregiile istoriei i-au
despărțit, vremelnice ori pentru
secole, de la o viață social-po-
litică desfășurată în comun.

„Românii citi să află lăcuiori
la Tara Ungurească și la Ardeal
și la Maramoșu — nota Gri-
gore Ureche —, de la un loc
sintu cu moldovenii și toți de
la Rim să trag”, iar Miron Cos-
tin fidel, la rindu-l, aceluiași
fel de a reda faptele în lumi-
na lor cea mai adevărată, no-
tează: „Biruit-au gindul să mă
apuc de această trudă, să scoț
lumi la vedere felul neamului,
din ce izvor și semănție sintu
lăcuiorii țării noastre, Moldo-
vei și Țării Muntenescii și ro-
mânii din țările ungurești, cum
s-au pomenit mai sus, că toți
un neam și odată descălecați
sint...”. Se cunosc, pe de altă
parte, contribuțiile în plan li-
terar și filologic ale coriflor
Școlii Ardelene — toate, fără
excepție, pledind față ori impli-
cit, cu argumentele științei, pen-
tru demonstrarea atit a unor
rădăcini istorice milenare ale
limbii, cit și pentru evidenție-
rea unui tezaur cultural cărui
generații și generații de români
i-au adăugat noi și noi valori;
dezvoltarea, diversificarea, răs-
pindirea pe areale întinse a res-
pectivului tezaur reliefează în-
săși dezvoltarea istorică fireas-
că a unui popor ce s-a dovedit
a fi în ciuda asprelor încercări
la care l-a supus destinul, făcîndu-
l adesea să trăiască despăr-
țit prin granițe temporare —
mai puternic și mai unit decit
multe altele. Samuil Micu, bu-
năoară, scrie Scurtă cunoștință
a istoriei românilor, Gheorghe
Șincai dă la iveală Hronica
Românilor și a mai multor nea-

(Continuare în pagina 11)

FLORENTIN POPESCU

Eminescu, prima fotografie

Portretul original

Ce ar fi fost să avem astăzi
opt-zece fotografii ale geniului
nostru tutelar, cite s-a crezut
în decursul vremii că îl pot re-
prezentat!

Dar, din păcate, nu s-a întâm-
plat așa și imaginea i s-a pă-
strat doar în patru ipostaze, la
19, 28, 35 și 37 de ani, primele
trei adevărind înfățișarea sa ti-
tanică.

Mihai Eminescu a fost încl-
tat, desigur, încă din copilărie,

de imaginile volevozielor ro-
mâni, privind litografiile și por-
tretele din cărți și publicații
reprezentind personalitățile cul-
turii universale și naționale a-
filiate în Biblioteca gimnaziști-
lor din Cernăuți, pe care o frec-
venta ca pasionat cititor sau
custode. Erau, între altele, chi-

(Continuare în pag. 15)

VICTOR CRĂCIUN

Imaginea retușată

Artistul — conștiință a epocii sale

— Vă asist, stimate Sergiu Ni-
colaescu, de o zi întreagă, la fil-
mare. Mi se pare istovitoare
munca asta. Mai aveți chef de
dialog?

— Nu e ușoară, dar eu sint
un încăpăținat.

— Înțeleg, deci, că putem spu-
ne: „Motor!”, nu?

— Da, „Motor!” Dar țineți
bine obiectivul pe țintă.

— Care este gîndirea dvs.
despre film? Aveți niște reguli
aparte?

— Regurile se referă la profe-
siunea mea, care este, să zic
așa, totală; cum tot totală este
și dăruirea mea pentru fiecare
film, dăruire, de data aceasta,
ca viață, ca existență.

— Cum începeți un film?

— Eu mă documentez, mai
înainte de a începe turnarea
unui film, în așa fel încît în
final ajung specialist în proble-
mă. Altfel nu mă apuc să
cheltui banii statului.

— Ce urmează după o astfel
de „specializare”?

— Nu apuc să perfecționez
scenariul.

— Întrați, deci, în treaba sce-
naristului. Nu vă e teamă de
scenariști?

— Le pun grele probleme. Le
cer modificări, modificări, mo-
dificări. De multe ori un sce-
nariu ajunge să nu mai seme-

ne cu prima lui variantă, ajun-
ge un alt scenariu.

— Nu se supără?

— Foarte mulți se supără,

Sergiu Nicolaescu:

„Fac film
dintr-o mare
pasiune”

mai ales cei care nu mi-au în-
țeles intențiile, intenții care
totdeauna sint pentru ridicarea
calității filmului.

— Nu vă evită?

— Astea sint condițiile mele
de muncă, de filmare: de a
perfecționa mereu. Eu, v-am
spus, fac film dintr-o mare pa-
siune. Nu glumesc. Deși filmul,
pentru mine pare o joacă, sint
dăruit lui ca unui joc frumos.
Jocul asta este însă foarte greu,
chiar foarte greu.

— Puneți, am văzut, mari
probleme chiar și actorilor.

— Imi pun probleme chiar și
mie, pun probleme tuturor ace-
lor care participă la filmare,
la facerea unui film. Le cer să
facă bine ceea ce fac; mereu
mai bine.

— Vă pricepeți la toate? La
tot ceea ce le cereți?

— Eu, pină a ajunge regizor,

am făcut de toate: am fost
operator, inginer cu probleme
tehnice în cinematografie, sce-
narist, actor. Cred că știu tot
ceea ce se poate ști, la ora ac-
tuală, în materie de cinemato-
grafie, în afară de un singur
lucru: nu știu ce e talentul.

— Să înțeleg că nu credeți în
talent?

— Se zice despre mulți oa-
meni că „au talent”; despre re-
gizori, actori, poeți, se spune la
fel, nu? Sint destui critici care

spun că regizorul cutare, actorul
cutare are talent. Accept
asta la tineri, la începători, dar
nu mai departe. Eu îl respect
și mă bazez în primul rînd pe
profesionist. Dacă unui se ba-
zează numai pe talentul lor,
pentru că așa a spus criticul x
sau y, și talentul lui nu e dub-
lat de un înalt profesionalism,
ei bine, acești „talentați” nu mă
interesează. Nu e suficient ca
un actor să aibă numai talent,
el trebuie să știe să călărească,
să încordeze un arc, să mi-
nuiască o sabie etc. Bine, în
schimb, că are talent.

— Nu sinteți, bănuiesc, impo-
triva oamenilor talentați?

— Nu, și nici nu vreau să
contrazic pe nimeni, nici chiar
proverbul acela care spune că
„tot românul s-a născut poet”.
Dar, v-am spus, mie imi plac
profioniștii, cei care și-au
cultivat și dublat talentul, in-
nobilat, cum vrem să-i spunem,
talentul cu cultură, cu un înalt
profesionalism.

— Numiți un actor pe placul
dvs.!

— Nu pe placul meu, neapă-
rat. Voi numi un actor mare, în
care acum 23 de ani puțin cre-
deau și foarte mulți se îndoiu
de talentul lui: acesta a fost
Amza Pellea. Pe Amza eu îl
consider cel mai mare actor,
un actor complet.

— Dintr-o anume perioadă?

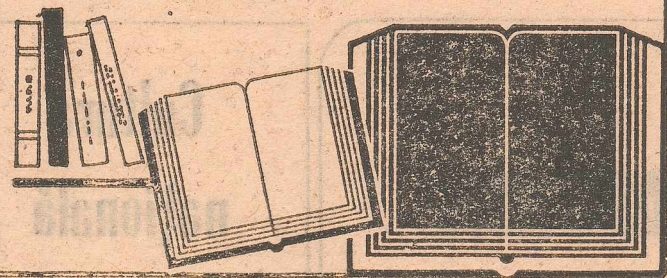
— Nu, din toate timpurile.

— Ce ne puteți spune de fil-

(Continuare în pag. 14)

N. GRIGORE MĂRAȘANU

VITRINA CARTILOR

Satul natal

Dintre cîte drumuri bate omul pe pămînt, poate nici unul nu-i mai drag sufletului ca acesta spre satul copilăriei unde al venit pe lume, mai ales atunci cînd știi că-ți va ieși mama în lăcrimă în prag și părul alb al tatii îl vei întrezați de departe în umbra cumpenei finitiei. Ei singuri părinții, toată viața, chiar dacă te apropii de jumătatea de veac și tu, îți spun tot pruncul mamei, te socot în fiecare clipă a vieții pruncuțului lor din leagăn căruia trebuie să-i duci grija, să-i porți în inimă iubirea care nu se ia toată viața.

Mai ales după ce se lasă noaptea de toamnă tîrzie în jurul vetei focului, sub cerul uriaș instelat, într-o încăpăre modestă, dar toate la locul lor din veac așa cum le știi, năvălește în suflet lumea fabuloasă a unui trecut, care pentru noi transilvăneni mi se pare mai împletit cu suferința. Asta este limpede, că nici o suferință nu ne-a rămas străină, de nici una nu am fost cruțați și aceste suferințe purtate cu răbdare și nădăjduire, devenite cruce a vieții în Logosul intrupat, ne-au urzit, sculptat, tors statura de oameni și semănție pe pămînt.

Dar acum, în toamnă, în satul meu s-a așternut ceas de bucurie.

Au sosit maramureșenii, în stralele lor ancestrale și, vă rog să fiu lertat, cînd i-am văzut intrînd în soborul satului meu strîns laolaltă, toată suflarea, păreau pogorînd direct de pe Columna lui Traian, din inima Romei. Cu gubele și țăarii și năfrămile și zădile și mai ales cu această înfățișare nobilă a lor voievodă și senină, de oameni ce duc greul istoriei, de două mii de ani ca semînție, în virtutea unei vieți adînci, cea în spiritul Logosului.

Au venit din satul Rus din

Maramureș cincisprezece oameni cu femeile lor, Mitruț cu femeia, Grigore cu soața lui, Gavrilă cu muiera sa, cu coșerci acoperite cu stergar și Liviu și Iftene și Maria și Olimpia și Ioan și Dorin și Crina și Bogdan și Ovidiu și cîți alții și Dumnealui Ioan Pașca din Țara Lăpușului, și ceilalți să mă ierte că nu-i pot pomeni pe toți, au venit în satul părinților mei să le mulțumească pentru **Imnele Maramureșului**, nechemăți de nimeni să vadă satul unde li s-a scris o carte de poezie pe care ei o socot aproape de sufletul lor.

Consimnez această faptă a lor pentru că este semnul unei vechimi și omenii și rînduiri-le încă vii ce dau înfățișare și splendoare între neamuri semintilor: să te poți bucura de truda altuia, să i-o prețuiești, să te poți duce în fața lui nu să-i ceri ceva, ci să-i aduci împreună cu alții, mulțumire și laudă.

Din umbra de aur a clopotelor ce priveghează satul și tîntirul, în ocolul părinților, lîngă frasinul fîntinii, pînă seara tîrziu, ne-am cîntat ații alora cîntările noastre străvechi. Maramureșenii cu aceste uriașe fluviu de seninătate ce se revărsă din inima lor ori de cîte ori cîntă împreună, și noi, cei de la Poarta Sălajului, de pe dealurile Toplei, cu etosul nostru transilvan, nu mai prejose de al lor.

În fiecare seară, cînd răsăreau stelele în ocolul casei unde locuia un poet al Eladei acum două milenii și jumătate, veneau coruri de fete și tineri și cîntau împreună odele lor sacre.

Așa ceva se întîmplă și la noi cu maramureșenii. Semn de popor vechi, oameni ce locuiesc cu omenia lor satul primordial al Europei. Vă mulțumesc din adîncul inimii.

IOAN ALEXANDRU

Cronica literară

de Romul Munteanu

Între cunoaștere și ornamet

De multă, foarte multă vreme, cei mai mulți dintre noi ne-am obișnuit să împărțim evenimentele și lucrurile între utile și agreabile. Dar din această cauză nu este imperios necesar să apelăm nici la Socrate și Aristotel și nici la Horațiu. Un anumit simț interior ne arată cum să ne purtăm față de util și agreabil. Spiritele inocente s-ar putea să creadă că această delimitare s-ar datora nevoii noastre gratuite de frumos, fluxului misterios ce ne trimite spre inefabil. Și atunci dezbaterile despre cultură, despre creația artistică în general, ar intra fără putință de evadare, în această zonă magnetică a inefabilului. Trebuie să mărturisesc că nu m-am situat niciodată în categoria acelor care au privit inefabilul ca un fenomen misterios, total neinteligibil, așa cum nu am socotit niciodată nici o formă a artei ca un act pur gratuit. Și cum discuțiile despre artă, indiferent de ce natură ar fi, nu constituie decît un fenomen derivat, ni s-a părut firesc să le acord o funcționalitate de domeniul evidenței. Fără îndoială că și ele, ca și arta, reprezintă un spațiu de întîlnire între util și agreabil. De aceea, **Convorbirile de joi** (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1988), publicate de Ion Drăgănoiu, stau, din unghiul meu de vedere, sub semnul unor întrebări multiple. După părerea mea, memoriile, jurnalele, corespondența literară, mărturiisrile artiștilor nu au decît arareori o valoare în sine. Bineînțeles că acest fapt se produce atunci cînd ele au o valoare estetică independentă de alte texte. Dar și atunci, cercetătorii literari le conectează cu alte texte, explicîndu-le genetic pe unele prin altele. Indiferent că mărturiisrile (scrisori, memorii, interviuri), mărturiisrile literare și artistice în general reprezintă texte derivate, dependente. Și cum timpul a demonstrat că autorul nu poate fi izgonit din spațiul istoriei literare, ni se pare firesc ca orice informație de acest gen să poată fi corelată cu biografia și opera unui creator de artă. În acest fel ne-am propus să citim și **Convorbirile de joi** publicate de Ion Drăgănoiu. De la început ne-am dat însă seama că barajul pus între noi și interviurile menționate este foarte mare, iar autorul ediției nu și-a luat nici o măsură de precauție pentru a-l reduce. Ne este, așadar, dat să citim interviuri acordate de Henri Coandă, Victor Eftimiu, D. D. Roșca, Oscar Han, Mihai Beniuc, Sasa Pană, Marin Preda, Horia Lovinescu, Alexandru Ivasiuc, Nichita Stănescu, deci oameni de știință, filozofi, scriitori, plasticieni, morți la mari răstimpuri de timp. Pe unii dintre aceștia sîrșitul i-a surprins la un final de viață, cînd erau clasicizați, pe alții în plină glorie, iar pe cîțiva într-o vreme, cînd abia trecuseră de etapa primei afirmări. S-ar putea ca cineva să se întrebe ce rost ar avea precizările de ordin cronologic, cînd anumite mărturisiri nu pot rămîne decît așa cum sînt? Fără îndoială că textele nu se schimbă, dar receptarea lor este diferită în timp, iar vîrsta literară la care sînt intervievați scriitorii, filozofii și artiștii este și ea extrem de variată. De la Victor Eftimiu pînă la Gr. Hagiu, F. Neagu și Cezar Baltag, distanța în timp este uriașă. Nota autorului din care rezultă că „Astea interviuri au fost luate unor oameni de știință, artă și cultură românească în cadrul unei emisiuni radiofonice intitulată **Convorbiri de joi**” este mai mult decît hilară prin lipsa ei de precizie pentru fiecare autor în parte. Cu excepția unor note referitoare la Nichita Stănescu ce trimit la niște dialoguri din 1970 și 1983, toate celelalte indicații cronologice rămîn destul de vagi. Se știe doar că orice text de această natură poartă amprenta profundă a momentului în care a fost emis și receptat sub o formă sau alta. Nu era deci mai firesc ca

autorul **Convorbirilor...** să menționeze data la care le-a realizat? Cred că da. În felul acesta alte căutări ale istoricilor literari nu mai erau necesare. Dar aceste date și note explicative ar fi avut și o altă importanță. Cititorii și-ar fi dat seama în ce etapă de dezvoltare se găsea fiecare autor; ar fi aflat de asemenea dacă unele proiecte literare ar fi devenit o realitate sau nu. A scris cîndva Fănuș Neagu romanul **Concordia** la care ar fi lucrat în vremea **Convorbirilor de joi**? Nu! Cum era Ivasiuc înainte de **Păsărele**? A se căuta în altă parte, mai ales ce a urmat. Despre M. Preda aflăm unele lucruri pînă la **Moromeții**, inclusiv. În rest doar o trimitere, discuția fiind deplasată spre scenarii și film. Secvențele înregistrate de Ion Drăgănoiu sînt vechi. Ele îi „avantajează” doar pe cei morți la adînci bătrînețe. În rest, etape scurte, uneori frumoase, dar derutante din lipsa unor note cronologice, ușor de făcut. Ion Drăgănoiu le-a eludat, comportîndu-se ca orice amator care dispune de niște texte pe care le dă publicității, fără nici o grijă față de destinul lor public și utilitatea lor practică. Să nu uităm că golirea sertarelor literare se bazează și ea pe anumite principii.

Discuția devine uneori dificilă din cauza obiectului investigat. Trebuie să recunoaștem că nu este deloc ușor să ghidezi o dezbateră cu oameni de știință (Henri Coandă), filozofi (D. D. Roșca) sculptori (O. Han, Vida Gheza) sau muzicieni (Anatol Vieru, T. Olah). Se simte doar de la început cum cel care întreabă încearcă să lase din cursa de obstacole tot prin apelul la citate de autoritate din viața literară. Așadar, odată cu preluarea din Călinescu a distincției între **deștept** și **inteligent** poate să debuteze convorbirea cu H. Coandă care, în trecut fie zis, își urmează reveriile sale despre apă ca element de excepție, despre componentele acvatice ale creierului și despre punerea creierului în stare să gîndească liber.

V. Eftimiu evocă debutul său literar cu elocvență și-și măsoară activitatea cantitativ prin cifre (50 de piese, 100 de sonete, 100 de volume în general). Prolificul scriitor era un narator captivant, mai ales cînd vorbea despre opera sa. Cu D. D. Roșca, dialogul nu capătă substanță. Înnoirea filozofiei rămîne doar ca un deziderat puțin motivat. Succint, Al. Rosetti își evocă drumul spre istoria limbii române și visurile sale realizate de editor. Sînt însă scriitorii față de care Ion Drăgănoiu pare cuprins de frică sau timiditate. Dîintr-un „monstru sacru”, cum era M. Beniuc despică informații despre viața universitară (anoste) și cîteva reflecții privitoare la poezie. Zonele dificile sînt ocolite cu „gingășie”, de unde rezultă și sunetele false ale acestui text. Sasa Pană, în schimb, se arată mult mai dezinvolt în evocarea spiritului de grup a celor din avangardă.

E. Barbu este pus în lumină prin călătorii și publicistică, considerațiile despre roman fiind extrem de sumare. Rămîne astfel adeseori impresia că Ion Drăgănoiu nu intră într-o stare autentică de comunicare cu autorii intervievați decît arareori. Atunci cînd este vorba despre un scriitor iubit, familiar, cunoscut în profunzime, lucrurile se schimbă. **Convorbirile** cu N. Stănescu sînt strălucite, o anumită pregnanță avînd și cele cu Ivasiuc. Am constatat de asemenea că Al. Ivasiuc și Cezar Baltag știu să se explice în fața contemporanilor și a eternității pe spații mici.

Adrian Marino este singurul ce iese voluntar din timp prin viziunea asupra devenirii noastre literare. Prognozele sale sînt corecte și convingătoare.

În general, Ion Drăgănoiu își poartă autorii între semnificativ și insipid, între lucruri știute și puținele surprize obținute pentru viitorime.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Statul medieval românesc

În ajunul celei de a 70-a aniversări a fîuririi statului național unitar român, Editura „Dacia” a tipărit volumul lui Șerban Papacostea, **Geneza statului în evul mediu românesc** (Cluj-Napoca, 1988, 258 p.), lucrare fundamentală pentru cunoașterea unui capitol de cea mai mare însemnătate din istoria poporului român și, în același timp, a rădăcinilor istorice ale Marii Uniri din 1918.

Șerban Papacostea și-a reunit în acest volum 11 studii publicate anterior, cărora le-a adăugat unul inedit: **Geneza statelor: schiță istoriografică și istorică**. Așa cum am mai avut prilejul să o spun, fiecare contribuție a lui Șerban Papacostea cuprinde o noutate documentară sau una interpretativă ori simultan pe amîndouă. În descendența istoriografică a lui Nicolae Iorga și Gheorghe I. Brătianu, el a reinnoit esențial domeniile de cercetare abordate (societatea românească în se-

colele XIII—XIV, activitatea negustorilor italieni în Marea Neagră, lupta antiotomană a țărilor române în secolul al XV-lea, relațiile agrare în prima jumătate a secolului al XVIII-lea) sporind, prin laborioase investigații în biblioteci și arhive, baza de informație și, pe acest temel, punînd într-o nouă lumină evenimente studiate de predecesori sau smulgîndu-le din obscuritate pe cele ignorate pînă la el.

Dincolo de această setă de noutate, de strădania permanentă de a nu repeta și a nu se repeta, se cuvine relevată metoda sa de investigație atît de fecundă în rezultate. Cînd am scris mai sus că Șerban Papacostea se plasează în descendența celor două nume de un atît de mare prestigiu al istoriografiei noastre, am avut în vedere așezarea statornică, lesne observabilă în toate scrierile sale, a fenomenului istoric românesc în perspectiva de istorie universală. Marea idee a lui Iorga sintetizată în titlul lucrării sale **La place des Roumans dans l'histoire universelle** (Locul românilor în istoria universală), a găsit în Șerban Papacostea continuatorul cel mai consecvent. Urmărind marile curente de istorie universală care au interferat spațiul românesc în evul mediu, el este autorul unui șir de contribuții

ce privesc deopotrivă istoria națională și cea universală. Este ceea ce explică pătrunderea lor în circuitul științific internațional — și cum spațiul nu ne îngăduie decît un exemplu — să amintim că studiile sale privind activitatea negustorilor italieni în Marea Neagră în secolele XIII—XV au găsit o amplă valorificare în studiile lui G. Pistarino (Italia) și M. Balard (Franța).

Noul volum al lui Șerban Papacostea cuprinde — cum am arătat — contribuțiile sale la studiul genezei statelor feudale românești. Și aici reinnoirea de informație (ce surse valoroase a dat autorul istoriografiei noastre: **Cronica** lui Ioan de Vitring, scrierile lui Bartolomeo de Alverna, memoriul lui Ștefan Szántó etc.) și cea interpretativă dau acestor pagini o valoare ce nu poate fi subliniată îndeajuns. Autorul a urmărit într-o viziune unitară — panromânească, am spune — geneza statului în evul mediu românesc și a relevat cu putere caracterul unitar al dezvoltării societății românești, peste pluralismul statal. De cel mai mare interes sînt opiniile și concluziile sale privind impactul constituirii statelor feudale românești extracarpatic asupra situației românilor transilvăneni, mai ales în ceea ce privește măsurile de discriminare luate

de regele Ludovic I al Ungariei, în 1366 împotriva celor mai vechi și mai numeroși locuitori ai voievodatului Transilvaniei: românilor.

Alături de analiza de adîncime a proceselor fundamentale din societatea românească — a secolelor XIII—XIV, se întîlnesc informații noi ca, de pildă, textul, din a doua jumătate a secolului al XVI-lea, al lui Ștefan Szántó, care „ne oferă prima înregistrare cunoscută pînă acum, după știința noastră”, a termenului de **Romania**, „ca denumire evident autonomă față de Valahia sau Țara valahă”. Valahia inferioară — scrie Szántó — care e numită **Romandiola** și **Romaniola**, e o provincie anexată Transilvaniei, care odinioară se numea **Dacia**.

Unul dintre cele mai importante studii este cel intitulat „**Statul românesc în secolele XIV—XVI. Rolul său în consolidarea entității poporului român**”, în care dezvoltă și adîncește ideea lui N. Iorga despre sensul național al întemeierii domniei românești medievale („pentru întîia oară — scria marele istoric — apare în răsărit astfel o concepție națională echivalentă cu concepția teritorială, baza modernă pentru statele Apusului Europei”), Șerban Papacostea analizează cu pătrundere rolul statului

medieval în dezvoltarea poporului român, pentru a conchide că „Prin cadrul de viață proprie pe care l-a creat și apărut, prin creația culturală, pe care a sprijinit-o și, o dată cu ea, prin conștiința colectivă pe care a consolidat-o, prin funcțiile sale generale privind ansamblul poporului român, statul medieval, deși dominat și instrumentalizat de o minoritate privilegiată, a fost un element esențial al devenirii națiunii române”.

Cartea lui Șerban Papacostea este o lucrare chemată să marcheze o dată în istoriografia — ce cuprinde nume atît de ilustre — a problemei întemeierii statelor feudale române.

FLORIN CONSTANTINIU

Actualitatea culturii populare

În mod firesc, există în prezent o preocupare constantă pentru reasezarea culturii populare românești la locul ce i se

SEMNAL

● Panait Istrati în corespondență cu scriitori străini se intitulează recentul volum de documente literare apărut la Editura Minerva, sub îngrijirea lui Alexandru Talex, căruia îi aparțin de altfel atât traducerea cit și notele explicative, Dialogul epistolar al lui Panait Istrati cu Jean Guéhenno, A. M. de Jong, Nikos Kazantzakis, Ernst Bendz, Jean-Richard Bloch, Georg Brandes, François Frantzoni, Josué Jéhouda, Frédéric Lefèvre, Marcel Martinet, ne dezvăluie din personalitatea

autorului Chirei Chiralina, oferindu-ne în același timp documente deosebit de importante pentru istoria noastră literară. Apropiat al lui Romain Rolland, Panait Istrati cultivă cu generozitate prietenia de idei, prietenia literară, pe care a definit-o astfel: „Doi ochi care te privesc și o inimă care bate la unison”. Așadar, 346 de pagini prețioase în care regăsim atitudinea de frumoasă coeziune sufletească, de solidaritate umană în durere ca și la bucurie, de neasemuită prețuire și desăvârșită fidelitate între camarazi pe altarul nobil al prieteniei, într-un triumf literelor și al spiritului universal.

● „Cartea profesorului Jean Lupu demonstrează posibilitățile de recuperare a copiilor cu auzul muzical dificil și meto-

dele prin care se poate obține acest rezultat. Evident că programul realizat nu este același la toți copiii ci diferențiat, pe măsura predispozițiilor și a înzestrării fiecăruia. Noua optică asupra problemei deschide acces tuturor copiilor spre educa-

ția muzicală prin cîntec” — scrie prof. univ. Liviu Comes în prefața cărții *Educarea auzului muzical dificil* de Jean Lupu (Ed. Muzicală, 1988). Conform unor atitudini avizate ale compozitorilor, psihologilor și pedagogilor moderni, trebuie să excludem părerea că un copil nu ar avea voce pentru a cînta: „Cine poate vorbi poate și cînta”. Totul depinde însă nu numai de complexitatea sistemului neuro-audio-fonator ci și de educația și instrucția muzicală a fiecărui subiect în parte.

● Valeriu Pop traduce, îngrijește și prefațează o nouă versiune românească a unei cărți de Jorge Luis Borges: *Cărțile și noaptea* (Ed. „Junimea”, 1988). În prezentul volum sînt reunite cîteva dintre conferințele susținute de Borges cu diferite prilejuri. În marginea lor glosează pertinent Ștefan Augustin Doinaș, Andrei Ionescu, Cristina Hăuică și Valeriu Pop.

În conferința care dă titlul cărții, Borges vorbește despre propria sa orbire și avaturile muncii scriitorului total. Excelentă meditare despre statutul poeziei în conferința *Poezia sau frumusețea ca senzație*; în *Legenda prințului Siddhartha* tratează tema și istoria

budismului, începute acum 2050 de ani în Banarea, cînd principiile din Nepal numit Siddhartha (sau Gautama) a devenit Buda, proclamînd cele „patru nobile adevăruri” și cele „opt drumuri”, făcînd să se „întorcă roata legilor”. Interesante și pline de adînci semnificații sînt aserțiunile la Divina Comedie în ce privește modul literar și cel alegoric de a citi trilogia dantescă, potrivit căreia: „în Dante am avea omul, în Beatrice credința și în Virgiliu rațiunea”.

● După apariția romanului *Pescuit de păstrăvi*, Vineri, Tudor Daneș publică recent, la Editura Dacia, cartea de nuvele *Călătorul solitar* (lector de carte Viorica Mărieș). În năvălele în căutarea unghiului optim, *Captivul*, *Dimineața Tatiane*, în intimitate, *Stejarul de plumb* (fiecare avînd un subtitlu) se observă o adevărată grijă pentru „complexitatea textu-

lui”, pentru elaborarea lui la nuanță, cu paranteze mici și mari, cu trimiteri la subsolul de pagină, cu referințe culturale și altele îmbrăcînd haina axiomatică. La fel de atentă grijă manifestă prozatorul și față de „contradicțiile textului”, în sensul că atenuează „conflictul” dintre real și imaginar, dintre descriere și povestire, dintre partea trăită, partea afectivă și cea ideatică.

Fără-ndoială că în Tudor Daneș avem pe unul dintre prozatorii tineri despre care critica de specialitate va vorbi în viitor.

● Creația poetică a marelui scriitor austriac Georg Trakl — de la a cărei naștere s-au împlinit 100 de ani — apare în tălmăcirea românească a lui Mihail Nemeș (Ed. Minerva, 1988). Prefața și tabelul cronologic aparțin lui Mihail Mănguileu. În nota traducătorului se reține: „Receptată la noi de timpuriu prin Ion Pilat, poezia lui Georg Trakl s-a bucurat, totuși, de puțini traducători, o contribuție de seamă aducînd în ul-

timă ani A. E. Baconski și, mai cu seamă, Petre Stoica”.

Rămînînd fidel excelentei ediții a germanistilor Walther Killy și Hans Szekler, strădania lui Mihail Nemeș de a contribui la cunoașterea aceluia care putea fi identificat în Kaspar Hauser (personajul cunoscut, supranumit omul nevino-văției), este încununată realmente de succes.

DORIN SALĂJAN

Cultura națională și Marea Unire

(Urmare din pag. 9)

muri, Petru Maior găsește pentru cronică lui un generic simbolic aproape, Istoria pentru începutul românilor în Dacia — titluri semnificative, excluzînd din capul locului evaziunile din spiritul și litera cercetării științifice, cu serioase și convingătoare argumente pentru cititor. Nici cărturari de talia stolnicului Constantin Cantacuzino ori Dimitrie Cantemir nu vor rămîne neimplicați în demonstrația amintită. La un Ion Budai-Deleanu, de pildă, într-un studiu semnificativ intitulat „Despre originile popoarelor Transilvaniei” putem citi: „Nația românească ce în Țara Românească și în Moldova stăpînește, iară în Ardeal, în Maramureș, în Bănaț cu părțile Ungariei dinspre răsărit pînă la Tisa, cea mai mare parte lăcuiește, porcede de la cei romani care au rămas în Dacia de pre vremile lui Traian împărat și supt Aurelian n-au ieșit din țară”.

Veacul al XIX-lea — și indeosebi deceniile de după Revoluția lui Tudor Vladimirescu — se desfășoară sub semnul unor mari elanuri revoluționare și patriotice. Mai întîi timid, apoi din ce în ce mai răspicat, în presa și literatura din Moldova și din Țara Românească, încep să se facă simțite condeiele cărturarilor, poezilor, prozatorilor, ale celorlalți oameni de cultură care cer tot mai insistente reforme, înnoiri, împlinirea unui ideal secular — Unirea românilor într-un singur stat. Bălcescu, Alecsandri, Kogălniceanu, C. A. Rosetti, Dimitrie Bolintineanu, Andrei Mureșanu și alții, devin acum tribuni, cei care militează cu gîndul și condeila pentru Revoluția de la 1848 și pentru Unirea Principatelor ca prime etape în lupta dusă spre împlinirea Marii Uniri — cea a românilor din Principate cu cei de dincolo de munți; din Transilvania, „Unitatea națională” — scria Bălcescu în studiul „Mersul revoluției în istoria românilor” — fu visarea iubită a voievozilor noștri cei viteji, a tuturor bărbăților noștri cei mari, care intrară în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii. Pentru dînsa el trăiră, munciră, suferiră și muriră. Pentru dînsa Mircea cel Bătrîn și Ștefan cel Mare se luptară toată viața lor îndelungată și traseră asupra-le năvălirea îngrozitoare a turcilor, pentru dînsa Mihail cel Viteaz cade ucis în Cîmpul Torda, pentru dînsa Șerban Cantacuzino bea otrăvă, pentru dînsa Horia moarte cumplită pe roata suferi”.

Alecsandri, Cezar Bolliac, Bolintineanu, Grigore Alexandrescu, G. Sion, dar și Ion Creangă și I. L. Caragiale și încă mulți alții devin un fel de arbori de rezonanță ai evenimentelor de la cîmpăna veacului trecut; iar texte precum *Horia Unirii* (semnată de bardul de la Mircești), *Cîntecul tricolorului* (de Ciprian Porumbescu) sau *Un răsunet* de Andrei Mureșanu intră definitiv în fondul de aur al culturii și, deopotrivă, în inima poporului, spre a se transmite cu întregul tumult de gîndire și simțire conținut de ele, din generație în generație.

Pregătirea și desfășurarea Războiului de independență constituie și pentru scriitorii-tribuni transilvăneni, alături de confrăii lor din România, unul din momentele istorice în care confrăii de peste munți își afirmă crezul în viitorul unei patrii eliberată de jugul străin. Gheorghe Bariț, Iosif Vulcan, Aron Densusianu și alții scriu acum articole fulminante circumscrie ideii de unire și de independență. Iar mai tîrziu, cînd independența va fi cucerită cu prețul jertfei eroilor pe cîmpurile de bătăie de la Grivița și Smîrdan glasul celor care cer neîntîrziat unirea devine și mai puternic. Între ele răsună și cel al poetului nostru național, Mihail Eminescu, adus la cunoștința opiniei publice prin mai multe articole

apărute în *Timpul*, *Federațiunea*, *Curierul de Iași*. Luceafărul poeziei românești, scria la 3 aprilie 1882 — „politiceste putem fi despărțiți, dar unitatea noastră de rasă și de limbă e o realitate atât de mare și de energică, încît nici ignoranța, nici sila n-o pot tăgădă. Azi limba este una, azi datina e una, rasa e una și etnologic e unul și același popor, care nu mai doarme somnul pămîntului și al veacurilor”.

O trecere în revistă a ecourilor luptei pentru unitate națională, apoi a acelor pe care marea Adunare populară de la Alba Iulia, de la 1 Decembrie 1918 (cînd s-a împlinit marea act istoric al Unirii), devine — chiar și prin simpla enumerare a personalităților culturale care au aderat cu gîndul și inima la acest ideal secular al românilor — aproape imposibil de realizat. Și se întîmplă așa fiindcă nu a existat scriitor, artist, om de cultură în lucrările căruia să nu răzbată flacăra iubirii de patrie și a dăruirii, idealul unirii. Octavian Goga și Aron Cotruș, Ion Agribiceanu și Emil Isac, Lucian Blaga și Vasile Voiculescu, Tudor Arghezi și Liviu Rebreanu, Ion Pillat și D. D. Roșca sau Valeriu Brăniște, Duiliu Zamfirescu și Barbu Delavrancea, Nicolae Iorga și Nicolae Titulescu (pentru a cita doar puține nume dintr-o galerie mult mai bogată) au lăsat pentru posteritate mărturie zguduitoare și de un profund patriotism ale participării, ale implicării de suflet și de conștiință, prin întreaga forță de trăire, a scriitorului, filozofului, cărturarului, diplomatului și omului politic român în evenimentul de la răsrucea de timp și de istorie, la unul din momentele de referință ale destinului unui popor și al unei națiuni. Parcînd aceste pagini astăzi, din perspectiva celor șapte decenii care s-au scurs de la împlinirea Marii Uniri, ne convingem încă odată nu numai de adevărul exprimat de Coșbuc (anume că poetul, dar și omul de cultură în general, am adăuga noi) a fost și atunci „suflet în sufletul neamului său”, ci și de identificarea totală a creatorilor cu poporul și idealurile lui, cu acel „entuziasm și bucurie a populației” manifestate după unire, cum zice Blaga, „printr-o horă uriașă, ce-și spîrgea cercul, încolăcîndu-se în spirală, după modelul nebuloaselor cerești, ce încearcă o nouă închegare și un nou echilibru”.

Așadar, citind aceste pagini (ca, de altfel și atunci cînd primim lucrările lui Nicolae Grigorescu, inspirate artistului de vitejii soldaților pe frontul războiului de independență, ori ale unui C. D. Rosenthal, *România revoluționară*, și aproape de noi, pe cele realizate de pictori și sculptori inspirați din istoria patriei) ne vin în minte aprecierile pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le făcea în legătură cu atitudinea patriotică a scriitorilor și artiștilor români: „Poporul nostru se mîndrește pe drept cuvînt cu tradițiile progresist-patriotice ale culturii noastre. Istoria luptei maselor populare pentru păstrarea ființei naționale, pentru neatințare, pentru libertate și dreptate, pentru o viață mai bună, a consacrat pentru vece numele multor cărturari luminați, clarvăzători. Viața și activitatea celor mai de seamă oameni de cultură din trecut sînt străbătute ca de un fir roșu de dragoste și devotament față de popor și de patrie, de dorința arzătoare de a sluji idealurile celor mulți, de un înălțător spirit de jertfă pentru cauza libertății naționale și sociale. Ei și-au făcut o datorie de onoare din a înălța lumii virtuțile poporului român, noblețea sa spirituală, modestia, bărbăția, umanismul, ce l-au caracterizat întotdeauna, dorul de libertate și dreptate. Creația acestor scriitori va dăinui, rămînînd întotdeauna unul din cele mai luminoase capete ale culturii noastre naționale”.

● Cartea de istorie ● Cartea de reportaj ●

cuvine în istoria ideilor și a spiritualității naționale.

Unul asemenea deziderat îi răspunde exegeza în două volume a regretatului Adrian Fochi, de o valoare deosebită, am zice programatică, în restabilirea adevărată lor importanță a motivelor fundamentale ale culturii populare românești. Era de așteptat acest lucru, Adrian Fochi fiind unul din cei mai exigenți și mai avizați cercetători ai culturii noastre populare.

În cel două volume intitulat *Valori ale culturii populare românești*, apărute în acești ani la Editura Minerva, îngrijite atent de Rodica Fochi, ea însăși o bună cunoașcătoare a fenomenului culturii populare, și cu un studiu introductiv și tabel cronologic de Iordan Datcu, sînt analizate principalele motive ale creației noastre populare, începînd cu „Miorița”, căreia îi urmează eposul baladesc, mai puțin comentat și cunoscut. Acestui epos îi aparțin baladele lui Doicin Bolnavul și „Uncheșii”, urmările în țesătura motivelor lor fundamentale și într-un plan comparativ, legat de aria sud-estului european. În mod similar decurge analiza îndreptată asupra legendei despre „jertfa zidirii”, cu puncte noi de vedere, față de cercetările dintre cele două războaie mondiale. După cum motivul poetic

„Pora otrăvitoare” este supus unei investigații de adîncime, procedeul folosit de același autor și în restabilirea la adevărată lui semnificație a motivului K2111 în cultura românească, prin lucrarea: *Femeia lui Putti-phar*, ca un motiv de geneză.

Să notăm că truda lui Adrian Fochi n-a fost una de provizorat și nici săvîrșită la întimplare. Străduința cercetătorului depășea simplul cadru referențial năzuind să plaseze și să proiecteze în universal principalele contribuții, care pornesc din spațiul celei dintîi culturi pentru noi, — cultura populară. Și a reușit. N-a avut complexe de nici un fel, convins că în tezaurul culturii noastre populare există vizuni fundamentale despre lume și viață, la care ajung puțin. De aceea a despicat acel „complex Oedip”, lăsînd la o parte variantele floante ale psihanalizei sau cele ale sociologiei livrești, căutînd sursele lui originare în culegerea lui Cristea Sandu-Timoc, și ridicîndu-le la nivelul unei cunoașteri teoretice, „în condiții specifice ale oralității din zona românească a Timocului din Lugoslavia” (p. 245). Acelorasi rigori sînt supuse celelalte motive, legate de „arborii îmbrățișați”, de „fata rău măritată”, de Iovan Iorgovan, ca personaj mitic, ori de ceea ce reușit numeș-

te „dinamica tradiției în cîntecul epic popular” de la noi, și altele, cum sînt cele asupra „cîntecului despre moartea lui Brincoveanu”, de o extremă actualitate.

Nu s-ar putea trece peste medalioanele unor etnografi și folcloriști români, ori cărturari legați de variabila folclorică a culturii românești, de la Cantemir, V. Alecsandri, A.D. Xenopol, la N. Iorga, G.T. Kirileanu, Tache Papahagi și D. Caracostea, cărora li se alătură o incursiune sistematică în prima culegere de folclor din Dobrogea, și ea de o recunoscută actualitate.

Revenind la ideea de la început, subliniînd că redescoperirea fenomenului culturii populare românești se impune tot mai mult și din diverse direcții, de la folcloristică și etnologie, la sociologia și filosofia culturii populare, pentru o înțelegere mai temelnică a marilor idei ale acestei culturi, care au prefigurat la noi creația cultă, individuală. Cercetările consecutive și minuțioase ale lui Adrian Fochi, impinse cu demonstrația pînă la linia adevărului, în cele două volume amintite, sînt o deschidere de drum și se constituie ca momente de referință în problemele de mai sus.

VASILE VETIȘANU

Localitățile țării — concurs de frumusețe

Tinerețea străvechilo

Nu știu cum se descoperă un diamant, cum se desprinde din trupul pietrei unde a fost zămislit și nici nu-mi pot imagina cazna de taină a bijutierului ce-l șlefuieste, dându-i grandoarea fără preț. Dar ceva asemănător, gîndesc, trebuie să se fi petrecut în lucrarea de modelare a noului peisaj citadin pe care îl am în față. Ultima dată cînd am fost la Sighet, în orașul de nord al Maramureșului, nimic din ceea ce se numea centru, nu-mi spunea că acolo, ascunse printre clădiri roase de timp și indiferență, s-ar putea afla diamante. Bijuterii arhitectonice fără egal. Pînă să refac, recent, drumul, să le văd și să le pipăi, să le simt trăind prin transfuzia restaurării, am aflat despre ele la Brașov. Nu demult în orașul acesta transilvan cu vocația respectului pentru monumente (unde vechea piață a primăriei este păstrată și expusă privirii ca o operă plastică de geniu într-un muzeu celebru), a avut loc o Sesiune de comunicări științifice pe tema restaurării, valorificării și conservării centrelor vechi, istorice, din orașele noastre. O temă generată obligatoriu de concepția secretarului general al partidului nostru privind vastul proces de modernizare a tuturor localităților urbane și rurale din România. Pregătite pentru viitor,

pentru exigențele de confort și mod de viață, mod de habitat, cum spun arhitecții și sociologii, ale locuitorilor de mine, ele își păstrează, își vor păstra, fi-rește, pecetile de onoare ale trecutului, ale tradițiilor, ceea ce le asigură specificul, personalitatea, valorile. La Brașov, s-a reflectat cu folos pe marginea acestei idei-fundament în sistemul de modernizare a marilor și micilor noastre orașe.

salvat din „masa de steril” a degradării este tocmai acest palat, o clădire solidă și monumentală, pe măsura aspirațiilor și mindriei maramureșenilor, într-un stil arhitectonic vestit în centrul Europei la vremea înălțării lui. Un baroc de tip vienez, combinat în decorația interioară cu un rococo interpretat, dînd naștere stilului austriac Copf. Se întimpla aceasta — cum avea să constate

travaliul echipa de proiectanți și restauratori. Sint multe de spus, dar și mai multe de văzut (și tocmai ceea ce este concret și perceptibil contează) despre această nouă Curte veche sigheteană. Cele 120 de încăperi ale palatului ca și o mare parte din parterul clădirilor reamenajate din jurul lui, au devenit un nod comercial și turistic de aleasă în-țuită plastică și civică, demn de

cut. Proiectanții au fost, cum spuneam, din Baia Mare — majoritatea soluțiilor de consolidare, restaurare, modernizare și decorație sînt de concepție proprie. Constructorii au fost cei ai Brigăzii nr. 4 Sighet, a-partinînd Trustului județean de construcții-montaj Maramureș ca și numeroși și numeroși mes-teri și meseriași din sate maramureșene, care și-au dat măsura în arta decorației acestui lăcaș. Cele 5 candelabre impresionante ale sălii principale — cel mai mare are 4,50 metri înălțime și 2,20 diametru — au sticlăria de preț realizată într-un atelier al Întreprinderii „Faimar” din comuna Fărcașa. Sint 6 000 de bile lucrate manual, ce se întrec cu cel mai pur și fin cristal. Lambriurile sînt au fost executate de meșteri din Dămăcușeni, stucaturile de cel de la Cooperativa „Prestarea” din Sighet iar mobilierul baroc și modern stilizat cu ecouri de epocă de către meseriași de la C.I.L. Sighet...

O operă în întregime maramureșeană, se poate spune, pe drept cuvînt. Cînd există știință și dragoste există și se poate totul. Mergeți și vedeți Curtea veche din Sighetu Marmatei și vă veți convinge. Nu este aceasta o reclamă turistică este emoția incapabilă să dea-cie mai mult și mai bine.

CICI IORDACHE-ADAM

La Sighetu Marmatei

A atras atenția și expunerea — însoțită de proiectii, relevee, planuri — coborîtă din orașul-planetă al „satului primordial”, a citorva edili din Sighetu Marmatei, privind restaurarea și punerea în valoare urbanistică a Curții vechi, un fost palat administrativ și clădirea din jurul lui. Cel ce a dirijat opera de interpretare modernă a acestor piese clasice, făcîndu-le să răsune impresionant de frumos este arhitectul șef de proiect Petre Curticeanu de la Centrul județean de proiectări Maramureș din Baia Mare.

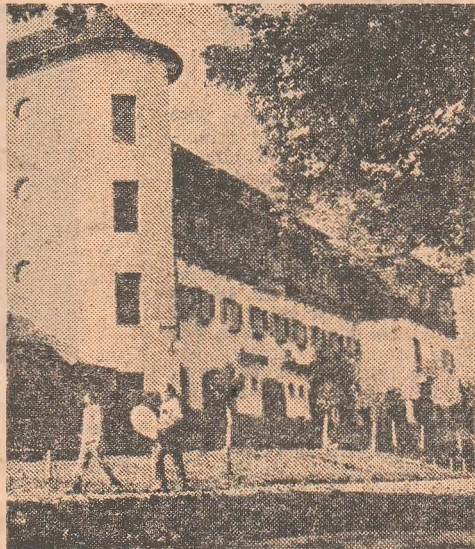
Centrul-focal al ansamblului

arhitectul, scotocind prin arhive, ca o primă a sa datorie înainte de a concepe un proiect al restaurării — prin anul 1694, de cînd datează, cum a descoperit, cel dintîi plan al clădirii. (Este vremea cînd în Muntenia se afirmase în arta românească stilul brâncovenesc). Al doilea plan care mărește și inobilează clădirea, datează din 1782, iar ultimul din 1910. De aici, și de la „cerințele beneficiarului”, adică de la destinația ce urma a o primi construcția, ca și rolul ei în contextul întregului ansamblu urbanistic din centrul orașului, și-a pornit gîndirea și

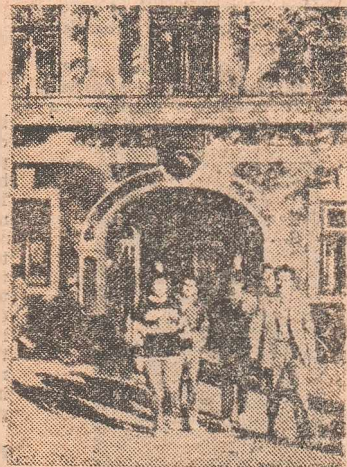
ofice mare metropolă europeană Fosta „sală de judecată”, înaltă de 7,50 metri și cu o desfășurare de cîțiva zeci de metri pătrați, devenită sala unui restaurant de lux, cu tavanul ei — operă de artă în stilul Copf, cu stucaturi, lambriuri, candelabre grele de cristal, cu ogînză, pilaștri și mobilier alb baroc te poartă în vremea vailului lui Strauss. Ceea ce merită de fapt, consemnat este ceea ce nu se mai poate vedea. Ceea ce a rămas în frumoasa istorie a reconstrucției. Munca tenace, ins-pirația, dragostea și ambiția cu care totul a fost refăcut și fă-

În curtea interioară a „Curții vechi”, o rafinată grădină de vară

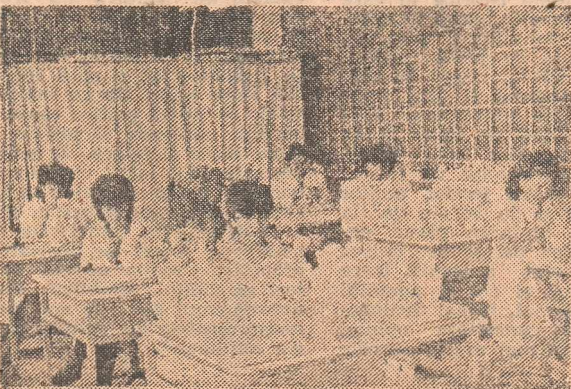
În același regim de restaurare și întinerire a intrat și un vechi castel din Parcul Marii (la margine de oraș, pe unde curge Iza), devenind Complexul turistic „Marmateia”

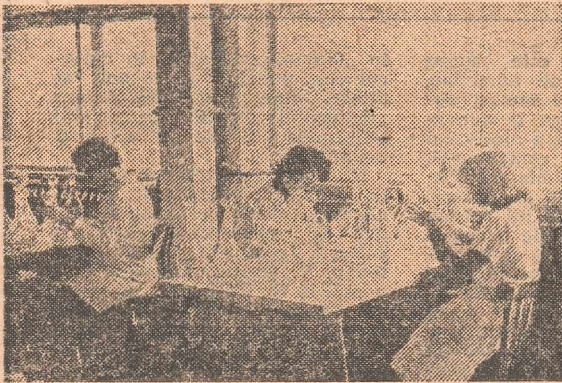
Pe sub bolți și arcade intră istoria în viața de mine, ca și în conștiința omului de azi. Modernizarea orașului respectă valorile și monumentele trecutului.

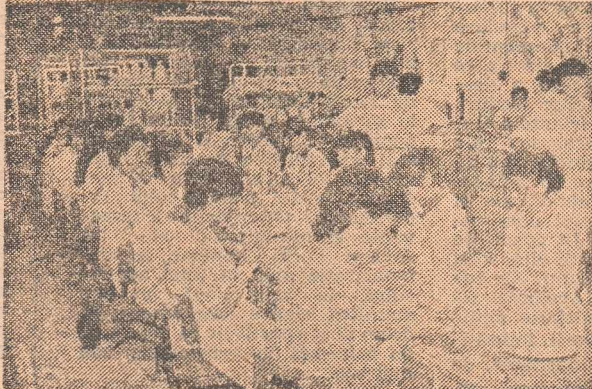
Înainte de a se naște, cristalul arde

Și sticla exprimă pe cineva

Artă și meserie la Dorohoi

Calitatea... un reper pentru toți

Privește, cititorule, spre această insulă pe care nestatornică lumină îi-o dezvăluie blind. La cîțiva kilometri de ea se va fi născut Poetul; „Astfel zise lin pădurea / bolți asupra-mi clătinînd”. Oprește-te o clipă, smerit, ca prin scoala auzului tău să undule legănatul vînt al cristalului.

Enescu a trăit și el o vreme aici, într-o intimitate bizară cu acest frate perfect al muzicii, alcătuit din uimitoare surprize și uneori chiar din absență.

Și toată această priveliște poate să lungece prin memoria veacurilor asemenea corăbiilor, urmîndu-și drumul. Mai întîi a fost nisipul scos de la rădăcina unui imens arbore. Fierul a fost al doilea. Mai tîrziu, omul a pornit să caute și alte alcătuiți a căror față lucioasă le răsfrîngea trăsăturile, tocmai cînd se gîndeau la cu totul altceva. Și astfel, unul s-a văzut pe un fluviu, altul pe un bronz și ultimul într-o cupă de cristal pe care și-o procurase pentru cine știe ce nevoie.

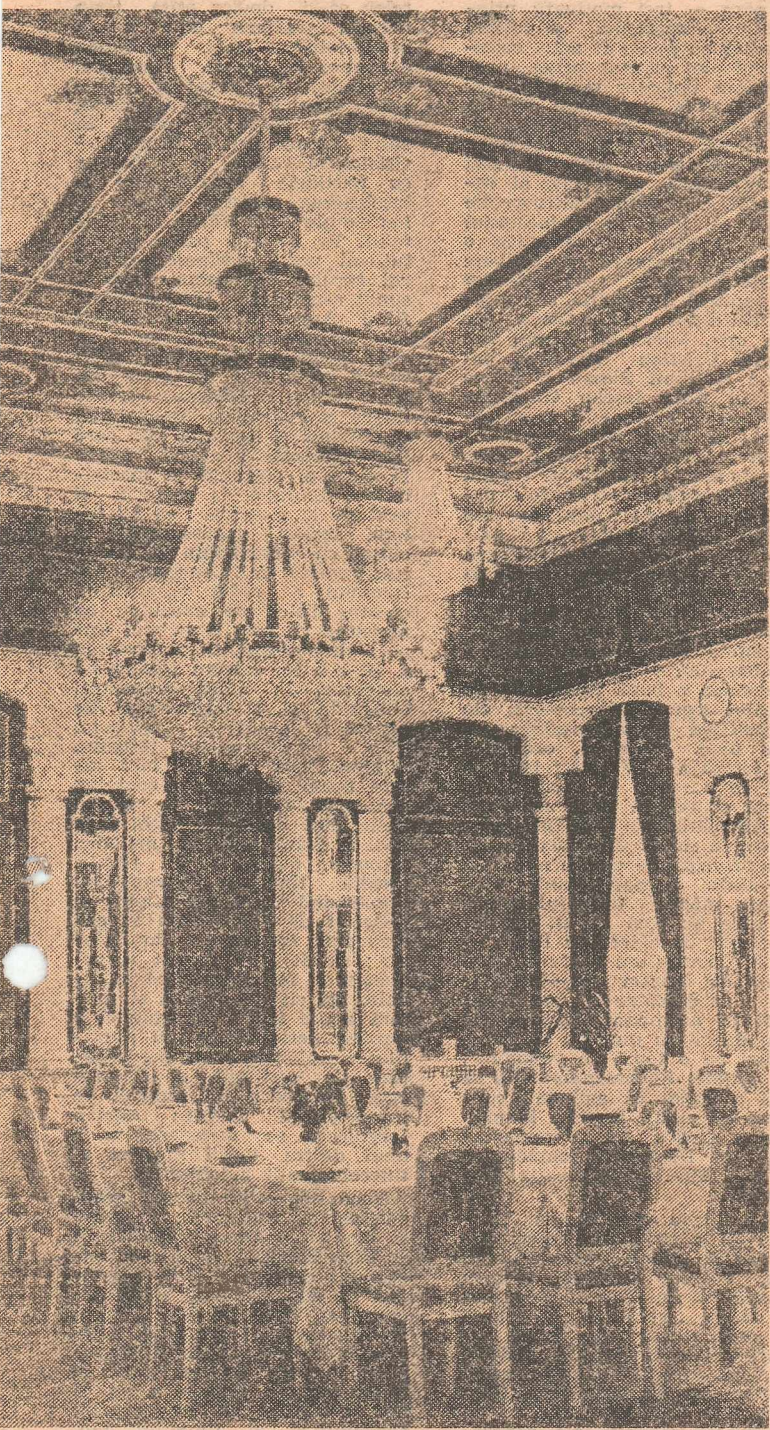
La Dorohoi, a trecut de amiază și soarele coboară încet, chiar dacă lumea tînjește încă după el. Umbrele se alungesc ușor, un tînar plenerist pictează, o doamnă în vîrstă conversează cu canisul, un bătrîn citește „Clopotul” pe trotuar, iar dughena în care tatăl meu ucenică la 12 ani a dispărut cu desăvîrșire. De fapt, trebuia să vă avertizer încă de la început

că orașul baroc, foarte apropiat, care de fiecare dată bun s-a scufundat în le. Astăzi, alte orașe foarte puține însă il. Nu sint eu cel din nevișta de a pasi utopie. Înțeleg, în bi după-amiază de asti se plămădește în cheze și că ea nu es

Poet

toare atîta vreme citi zi de zi la minile ce dat ființă. Spun astă toată producția. În de sticlărie și porțel pleacă peste fruntari devize convertibile. duiți-mi să întîrzi i cîteva fotografii fact giu Tapalagă pe car vi le arăt: o recun-sigur, pe Maria Bu conduce o echipă de Ar avea toate moti gravă și intolerantă suplă, și concesiivă, s nu deranjeze crezuril lăță-i, de asemenea, Grădinaru și Ștefan artiști de faimă, care

orașe

In „sala pașilor pierduți”, o sală pentru pași de vals
Fotografii de ELENA GHERA

nu sticlei. Priviți-i și pe Eugen Harangiu, Maria Surugiu, pe Mihai Scripa. Mille de cristalluri și vase de porțelanuri, țesute de sub mina lor, sint tot atitea versuri și ghitare și suspine, alcătuind laolaltă o fascinantă orchestră. Iau harta Dorohoiului și mă întreb : unde-or fi acum acești oameni ? Inșă, îmi dau repede seama cit de van și de copilăros este acest joc, pentru

în cristal

că de fapt ei sint în toată lumea, acolo unde obiectele făurite de ei bucură privirile tuturor.
O mină prietenoasă este directorul Nicolae Beldean. Inginer chimist, venit din Ardeal, chip cioplit în marmură, o mină destinată să „ridice cit mai sus nobila frumusețe a sticlei, colonadele înțelepciunii muncitorești, lăncii solare luptînd împotriva risipei și rebutului.
„Păstrează măsura” scrie pe un vestit fronton, dar iată că cei 3.200 sticlari de aici au întrecut toate măsurile : în 1973, cînd a luat ființă fabrica, valoarea producției marfă era de 93 milioane lei. Astăzi ea este de

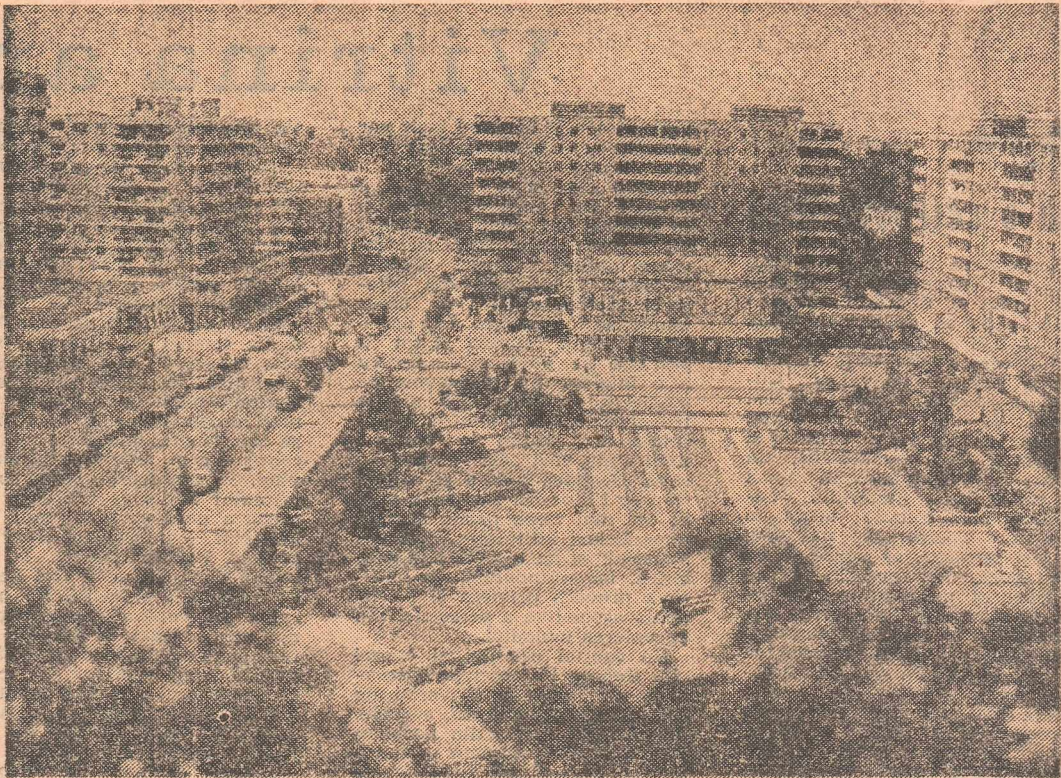
5 ori mai mare. În 1973, cînd a luat ființă fabrica, exportul nu depășea 5 milioane. Astăzi el întrece 120 milioane. Și pentru ca vestitul fronton să fie și mai dezamăgit, vă mai dau o cifră, de fapt două : de la 70 de sortimente s-a ajuns în 15 ani la 2.516.

Ce fac oamenii, l-am întrebat atunci pe director ? Oamenii muncesc și fac artă. Cit adevăr în atît de puține cuvinte ! Artă adevărată, nu pentru semidoctii incertanți, care nu fac altceva decît să o refuze cu indignare pentru că sint incapabili să-i rezpereze granițele. Iată de ce, dragostea noastră se îndreaptă spre asemenea creatori în mod firesc. Sticlarul suflător la țevă scoate eboșul din cuptor la 1.100 grade și pînă la 900 i-a și dat contur. La 700, truda lui e în van.

Inșă cum am putea să-i uităm în acest final de reportaj, pe acei artiști profesioniști care de patru ani încoace, în fiecare august, vin aici, lucrînd laolaltă cu muncitorii în acest continent al sticlei și frăției într-o profesie, încercînd să atingă împreună piscurile artei.

Prin nobletea lor omenească, prin truda înveșmîntată în mii de grade Celsius, vîzîndu-i o dată și încă o dată, distanțele dintre noi și stele devin tot mai mici.

EUGEN TURESCI ■

(Urmare din pag. 1)

re, care, clocotînd în cazane, pulsează prin cele trei grupuri 150 MW în sistemul energetic național.

Orașul declarației de independență

Oradea este încărcată de istorie ca o galărie spaniolă burdușită cu aur și venită din Lumea Nouă. Atestată documentar în anul 1113 și la șase sute cincizeci de kilometri depărtare de „soarele care, pentru toți românii, de la București răsare”, după cum scria tot un fiu al Crișanei, Ioan Slavici, Oradea a avut un destin frîmțat. A fost prădată și arsă de hoardele tătarilor, deplînsă de cronicarul Rogerius în „Carmen miserabile” (Cîntec de jale), aproape că n-a fost arată cu plugul ca și Cartagina de către romani, poate pentru motivul că nomazii nu-și puteau agăța, chiar dacă l-ar fi avut, plugul de șă ; asediată, rînd pe rînd, cu furie, de către turci și austrieci pentru că Oradea cea mult-rîvnită era, în secolul al XVII-lea, unul din cele mai vestite orașe din Europa centrală : veneau aici negustorii putrezi de bogați din Asia Mică, Cracovia, Lemberg, Leipzig sau orașe din Flandra. Astăzi, negustorii au fost înlocuiți de firmele tot de prin aceste locuri și din întreaga lume care cumpără abitur blănușurile de la Întreprinderea de blănărie „1 Mai”, pantofii de la Întreprinderile de încălțăminte „Arta”, „Solidaritatea”, „Crișul”, faimoasele costume de bărbați de la Întreprinderea de confecții, mașinile unelte de la Întreprinderea „Înfrățirea”, mobila în stil rustic ori colonial de la Combinatul de prelucrare a lemnului din Oradea. În comerț, istoria se repetă la alți parametri. Și istoria este învățată pe dinafară de toți fiii acestor ținuturi. Aproape toți principii Transilvaniei se ridicau la înalta lor funcție, pornind din Oradea, în a cărei vestită cetate (ruinele se văd și azi) își îndepineau serviciul de capitan. Maturitatea politică, întransigența și oportunitatea politică a deciziilor românilor bihoreni s-au dovedit a fi magistrale : ce a început Oradea în memorabila dată de 12 octombrie 1918 cu o mină de oameni a desăvîrșit Alba Iulia la 1 decembrie același an cu peste o sută de mii. La sugestia înflăcăratului memorandist Mihai Veliu din Chișineu Criș, cunoscutul avocat orădean Aurel Lazăr își ia riscaanta responsabilitate a convocării urgente a ședinței Comitetului Executiv al Partidului Național Român la 12 octombrie 1918. Au fost prezenți : Teodor Mihali, Nicolae Ivan, Alexandru Vaida Voevod, Aurel Vlad, Sever Dan, Vasile Goldiș, Ioan Suciu, Ștefan Cicio-Pop, Ioan Cloridăș (marele avocat martir de la Beiuș) și Aurel Lazăr. În casa acestuia (care se află pe str. Dumitru Petrescu nr. 13, vizavi de sediul Procuraturii județene Bihor) a fost redactată în termeni fermi declarația de independență a națiunii române din Crișana,

Transilvania, Banat și Maramureș, declarație care a fost citită 6 zile mai tîrziu de către deputatul român Alexandru Vaida-Voevod în parlamentul de la Budapesta, stîrînd o furtună de nedescris. Roata istoriei a fost însă urnită din loc pe malul Crișului și nimeni și nimic n-o mai putea opri. Ea era aceeași roată care, altădată, frînsese, fără milă, sub privirile înlăcrimate ale șerbilor români, picioarele umblătoare după dreptate ale lui Horea și Cloșca și din al cărei butuc și spițe a fișnit, frumos și viguros, ca un zeu al războiului, nepotul martirilor, Avram Iancu, al cărui marș răsună azi spre aducere aminte în orașul declarației de independență a românilor.

Un „defileu” de arhitectură

Astăzi, istoria se înfășoară ca un tulburător halo de lumină în jurul realității trepidante, cotidiene a urbei. În Oradea func-

Oradea - dragostea mea

ționează două puternice centrale termice care pulsează milioane de kw/h în sistemul energetic național. Adevărată zeită protectoare a orașului, apa termală, care apăra în evul mediu cetatea de asediul dușmanilor, astăzi servește nu numai la tratamentul afecțiunilor reumatice, ci și la încălzitul locuințelor, al serelor, în activitatea industrială, în industria laptelui și a cărnii, la asociația economică „Avicola” etc.

„Inima” industrială zvîcnește cu toată presiunea, împingînd trimbe de aburi, în partea de apus a urbei : „Alumina”, „Sinteza”, Întreprinderea „Electrocentrale” nr. 1, Combinatul de prelucrare a lemnului, Întreprinderea de industrializare a sfeclei de zahăr, Întreprinderea de subansamble și piese pentru mijloacele de transport, Întreprinderea „Mecanica”. Cea mai mare densitate pe kilometru pătrat de clădiri, utilaje, benzi rulante, turnuri, mașini și fapte de eroism cotidian care au ridicat întreprinderile vecine și în relații de bună colaborare „Alumina” și „Electrocentrale” la locul I pe țară în ramurile lor de activitate pe anul 1986. Întreprinderea de produse casnice „Metalica”, distinsă tot cu Ordinul Muncii clasa I pe anul

trecut, produce în premieră națională pretențioasa folie de cupru și nichel de citiva microni pentru industria electronică și, în premieră mondială, corpuri de arzătoare confecționate din ceramică pentru mașinile de gătit. Numai cîteva firme din întreaga lume produc celula flexibilă. Una din aceste firme este Întreprinderea „Înfrățirea” din Oradea. Celula flexibilă se poate defini ca o mașină ce poate să lucreze de sine stătător, fără intervenția omului, 24 de ore din 24, conformîndu-se întocmai unui program comandat. Are o magazie proprie de scule și dispozitive, un robocar (un fel de robot), totul fiind comandat și controlat pe baza unor programe prescrise de specialiști cu înaltă calificare din întreprindere.

Oricine vizitează acum Oradea rămîne impresionat de principală arteră comercială, Calea Republicii, unde un torent uman, în culorile cele mai diverse, cu bărbați preocupați și femei frumoase și elegante, curge tumultuos. Înainte cu vreo zece ani prin acest „defileu” se tira un obosit tramvai „Pullman” ; municipalitatea, inspirată, a scos tramvaiul la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă și l-a dat sinele drept cirje pentru reazem la bătrînețe, pentru a crea un paradis al pietonilor. Orădenii care cunosc strada ca pe propriile lor buzunare trec grăbiți, neuitîndu-se nici încoace, nici înapoi ; turiștii străini, veniți la băile Felix în urbe, zăbovesc îndelung cu aparatele de filmat, cocolote pe umeri. Un capăt al „defileului” de arhitectură, cel de sus, dă în fața marelui magazin universal „Crișul” ; celălalt, de jos, atinge centrul vechi al municipiului unde se pot admira, rînd pe rînd, clădirile Teatrului de Stat, Primăria, Turnul cu Ceas, Pasajul „Vulturul Negru”, Biblioteca județeană unde, în fiecare joi, la orele 17, au loc interesantele ședințe de lucru ale cenaclului literar „Iosif Vulcan”, cele mai bune creații fiind publicate în coloana revistei de cultură „FAMILIA”, revista care în anul de grație 1986 a deschis, triumfal, poarta de intrare în literatura română și universală, lui Mihai Eminescu.

O Iau domol pe lingă „Big-Ben”-ul Primăriei în clipa cînd răsună primele acorduri din marș ; îmi potrivește ceasul lemnesc, o cotesc pe lingă statuile de marmură din fața teatrului unde s-a jucat în premieră absolută prima piesă scrisă în limba română „Occisio Gregorii in Moldaviae vodae tragedicae expressa”, atribuită lui Samuil Vulcan, ctitorul celui mai vechi liceu românesc în vestul țării — cel de la Beiuș — și găzduitorul corifeilor de la Școala Ardeleană, ca să mă topesc, fericit, în torentul de omenire care trece prin „defileu”. Ajung, ca după un înot întremător, pe lingă „Sirul canonicilor”, la imensul Muzeu al Țării Crișurilor, cu 365 de ferestre și mă opresc în curtea străjuită de statui și arbori seculari, întrebîndu-mă mereu în care dintre ferestrele celui mai mare muzeu în stil baroc din România intră pentru prima oară razele furișe ale soarelui să lumineze comorile dinăuntru.

Vitrina artelor

Plastică

La o retrospectivă

Retrospectiva creației lui George Filipescu la Muzeul de Artă al României, organizată la un an de la stingerea timpurie a artistului, urmărește „integrarea operei sale în circuitul național de valori”. Cuvintele pe care le citim au fost rostite de directorul muzeului, Alexandru Cebuc, la vernisaj și exprimă, de bunăseamă, un punct de vedere activ în raport cu moștenirea pictorială, cunoscută cum trebuie acum, în această „personală” postumă.

Deși termenii ar părea să se contradică, avem ocazia să observăm că originalitatea lucrului de pictor al lui George Filipescu nu a fost receptată în totalitatea ei, întrucât ea s-a manifestat în sine, în firescul dezvoltării ideii, în vizavi de problemele momentului în artele plastice. Spre deosebire de artiști care fac din înregistrarea acestui atribut — al originalității — un capăt al străduințelor lor, George Filipescu și-a văzut de cale, dacă nu cu totul indiferent la ce se scria și se spunea despre arta sa, în orice caz azezându-l afectat de cursul opiniei publice. Avea mină ușor amuzată a celui ce ia aminte fiindcă e bine crescut, nu pentru că ar fi realment interesat de reacția propriii opere. El știa și ce-i e destinul și cum trebuie implinit destinul. Expoziția de la Muzeu e o dovadă că, într-adevăr, George Filipescu se cunoștea ca un înțelept și că aprecia corect alți calitatea direcției ce-o ținea și că importanța fiecărei din imaginile pe care le concepea.

În selecția operată de soția pictorului — ceramista Alexandra Gheorghe Filipescu — aflăm câteva pinze din anii debutului, precum și o multitudine de desene din perioada cînd George Filipescu participa la manifestările deschizătoare de drumuri de la „Ateneul Tineretului”. Acolo, în minuscule galerii din Aleea Alexandru, s-au petrecut evenimente reale, pe care cîndva, istoria artei noastre le va rememora cu pioșenie. Galeria a funcționat doar cît să se perinde prin ea și pentru un public tinăr și pasionat citiva pictori care, aproape fără excepție, au străduit mult și cu efect de durată la înnoirea picturii. George Filipescu a fost unul din ei. Personalitate robustă și rafinată și-a cultivat prietenii preocupat să evidențieze mai ales cel-deosebea de ei. Parcă s-ar fi grăbit să rotunjească un gând, să încheie un cer. Pictura și ceramica înfățișată în retrospectivă, unde predomină, logic, tablouri și obiecte din ultimii ani are statură muzeală. Într-o însemnare, George Filipescu își dezvăluie inspirația și chiar metoda și nu există lămurire critică în stare să spună mai mult despre arta cuiva care a creat teme și, deopotrivă, mijloacele tehnice atât de adec-

vate spre a le impune încît vor deveni, cu siguranță, bun public uitîndu-li-se autorul: „Am văzut o casă bine tencuită și vîruiată, am simțit că aș picta cu plăcere așa ceva pe o pinză mare fără desen. Doar cu privirea înțelegi ideea”. George Filipescu face parte din categoria pictorilor puri, a căror operă se cercetează cu privirea, nu prin cuvînt, și tot cu privirea se povestește. Pentru a o înțelege nu e nevoie de mediere a vorbei, cum nu ne trebuie cuvinte pentru a exprima ce simțim la vederea unui cîmp vast arat și plin de seve. Dealtfel, asta a și pictat George Filipescu. Lucrările sale, în cea mai mare parte, aparțin unor cicluri intitulate „Pămînt”, „Spațiul” și au o tactică specifică, înconfundabilă, de natură a provoca privirea și inteligența asociativă a persoanei din apropierea tabloului.

Un capitol esențial al operei lui George Filipescu este ceramica sa pictată. E vorba de sute de casete, cilindri, cornete, platouri și forme din porțelan fără o utilitate directă — funcția lor adevărată fiind foarte apropiată de aceea a tablourilor. George Filipescu a socotit că e mai potrivit să grafieze în porțelan, slujindu-se de foc și de oxizi, un univers de semne, tot atât de coerent și expresiv ca universul unei scrieri tocmai descoperită din săpături.

Nu toți artiștii pot să expună în sălie solemne ale unui Muzeu. Prestigioasele vecinătăți arată mai degrabă defectele unei opere. În Muzeul de Artă al României creația lui George Filipescu își definește cu claritate și emoție toate calitățile. Pictura sa are adîncime în concept, eleganță și se oferă memoriei cu mare gravitate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Teatru

„Mi-e dor de Costache Brâncuși”

La un spectacol cum este *Pasărea măiastră* — Maria Tănase, de pe scena Teatrului Giulești, se vine, din principiu, cu îndoieli exigente, ca să zicem așa. Ideea de a petrece aproape două ore în fața unei scene pe care evoluează un singur actor nu ține de confortul obișnuit al spectatorului de teatru și, desigur, nici de obișnuințele interpreților. Este, așadar, un curaj să abordezi un astfel de rol, curaj ale cărui șanse Teatrul Giulești a avut însă prilejul să le mai verifice o dată, cu cîțiva ani în urmă, într-un alt recital, al regretatei Anca Ledunca. Pentru Adriana Trandafir, interpreta rolului principal din acest spectacol, realizarea contează ca un punct important în fișa ei artistică. Efortul actriței de a pătrunde în culele intime

ale personalității mării noastre cîntărește s-a făcut observat. Caracterul unic, înconfundabil a fost „prins” cu sensibilitate, jocul explozînd inteligent, în cele mai multe momente ale spectacolului, registrele adesea contradictorii pe care biografia Mariei Tănase le-a acoperit.

Pasărea măiastră — Maria Tănase are la bază un text dramatic semnat de George Sbrăcea, construit prin intermediul unui artificiu simplu și eficient: circumstanțele unui interviu de mari proporții, prilej de răsfoire emoționantă, pătimașă, melancolică, dar și amară a propriei vieți. În consecință, regia spectacolului a dispus prezența în scenă a unui personaj mut — Ziaristul — interpretat chiar de regizor, George Bănică. În această privință, ar fi fost poate de preferat o prezență încă mai „albă” în scenă a acestui personaj, care, așezat în general cu fața la public, este obligat să-și susțină rolul prin mimică, ceea ce în general nu duce decît la o notă pleonastică în spectacol, deturînd inutil atenția de la jocul Adrianei Trandafir.

Textul semnat de George Sbrăcea are dificila misiune de a alcătui, cit mai aproape de document, un portret viu al Mariei Tănase, ceva mai mult decît o biografie, ceva care măcar să atingă contururile fascinante ale legendei. Sînt multe fragmente care reușesc din plin, cum este cel legat de Brâncuși, cu acea mărturisire, splendid rostită de Adriana Trandafir, „Mi-e dor de Costache Brâncuși!”. Sînt și altele care în-cărcă spectacolul prin dilatări exagerate, prin supralicieri foarte aproape de melodramatic (așa este de pildă episodul „Fărîmiță Lambru”, căruia nu i-ar fi stricat poate să fie ceva mai concentrat). Cel mai important lucru ni se pare însă a fi senzația de viu, de autentic, pe care o aduce în replică acest text și în lipsa căreia spectacolul n-ar fi putut construi nimic.

Deși recitalul gîndit de George Bănică și interpretat de Adriana Trandafir are multe calități, am regretat totuși o dată mai mult „voga” actorilor-regizori, a încercărilor de pune-re în scenă din afara meseriei de director de scenă. Nu negăm îndelungata experiență de teatru a lui George Bănică. Dar nici nu poate fi negată senzația că acest spectacol, gîndit cu dăruire în amănunte, nu se ridică totuși la rotunjimea, elocvența unei adevărate viziuni regizo-rale.

Spectacolul Teatrului Giulești propune însă, fără îndoială, un recital actoricesc de calitate, care merită toată atenția.

TANIA RADU ■

Muzică

Două generații

Pentru toți cei care urmăresc fenomenul muzical al Capitalei, a devenit limpede —

mai ales în ultima perioadă — că la Radioteleviziune se fac eforturi sporite într-o perfecționare și reasezarea la locul cuvenit a orchestrei simfonice a instituției. Programarea dirijorilor se face cu mult discernămint avîndu-se în vedere — se pare — trei motivații principale: experiența și folosul imediat ce poate fi adus colectivului de instrumentiști, promovarea tinerilor maeștri (dar numai aceia care și-au demonstrat valoarea și eficiența) și, în sfîrșit, asigurarea îndeplinirii normelor propriilor șefi de orchestră, angajați ai radioului. O sumară introspecție arată că, încă de la începutul noii stagiuni concertistice, o adevărată avalanșă de baghete foarte încercate s-au succedat la pupitrul Studioului din strada Nuferilor: Iosif Conta, (de trei ori), Vjekoslav Sutej, Ion Băciu, Cristian Măndea, urmînd ca Emil Simon și foarte dotatul tinăr ieșean Gheorghe Costin să-i urmeze imediat. Desigur, în aceste condiții, simfonica radioului a avut doar de cîștigat. Colectivul sună acum omogen, obișnuitele decalaje și intrări imprecise ale suflătorilor din lemn au dispărut aproape total, contrabașii constituie astăzi un real suport al esafodajului sonor, pe care te poți bizui, alama a devenit mai catifelată și mai caldă, iar partidele violinelor, violelor și violoncelilor — care au avut întotdeauna o bună tehnică — au căpătat siguranța necesară, ele nemaifiind izolate valoric ca altă dată. Pe scurt, orchestra simfonica a RTV și-a reluat locul de frunte — deținut în urmă cu ani — stînd astăzi cu cînte alături de cele mai bune colective surori din București și din principalele centre muzicale ale țării. Exemplificînd, vom insera măcar travaliul intens la care au fost supuși instrumentiștii de către Ion Băciu — în „Variațiuni și fugă pe o temă de Mozart” de Max Reger — și de către Cristian Măndea în acompaniamentul cel mai dificil cu putință, al „Rapsodiei pe o temă de Paganini”, de Serghei Rachmaninov. Și, să mai amintim că ambele concerte au avut înscrise în programe și cite un op remarcabil, din literatura românească și un altul din creația universală.

Ion Băciu și Cristian Măndea au programat, fiecare, cite o creație românească. Primul, mai vechiul „Concert pentru vioară” al lui Pascal Bentoiu; al doilea, „Simfonia a III-a”, cu orgă și cor de femei, lucrare aflată în primă audiere, ea fiind datorată tinărului compozitor Adrian Iorgulescu. Cum observăm, fiecare dirijor cu însemnele creative ale generației sale; numai că opul lui Bentoiu, scris prin 1958, se arată azi, la 30 de ani după audierea sa, la fel de tinăr, iar simfonia lui Iorgulescu — la primul contact cu publicul — dovedește o maturitate și un romantism neașteptat. Desigur, juvenila violonistă Mălina Dandara, solista Concertului, studentă abia în

primul an la Conservatorul „Cl. P. Poni” din București, a avut o contribuție hotărîtoare în mai multe privințe; în primul rînd prin includerea acestei lucrări în repertoriul său; cîți violoniști români înțeleg să-și dedice atîta timp necesar studierii unei creații românești? Apoi, calitatea execuției (puritatea, intonația, un sunet plin, vibrat și strălucitor, tehnică pe duble corzi, flageolette, game și triluri în suire, de necrezut la 18 ani!) — ritmică și știința de a dialoga cu partidele ansamblului și înțelegerea stilistică (fapt de loc simplu cu lucrările lui Bentoiu). Pe de altă parte, întreg tutul-ul vocal simfonic (dirijorul corului de femei, care a sunat asemenea „Madrigalului” fiind Aurel Grigoras) folosit de Iorgulescu începînd cu orga (Lidia Dumneviici), conținînd cu trio-ul de corzi din final (Mihai Brățășanu, Arcadie Zanca și Petenghea Magdalena) și sfîrșind cu percuția (din care Ilie Mihalache a arătat finețe la clopote, eleganță la marimbafon, discreție la maracas și precizie la tom-tom; să nu uităm, același instrumentist a cîntat cu virtuozitate la alte 5 instrumente în Concertul lui Bentoiu) a redat minunat o creație dificil de executat, ea rezistînd cu brio la primul impact cu publicul. Căci Simfonia a III-a a lui Adrian Iorgulescu cuprinde, în afara orchestrei obișnuite și a mijloacelor de expresie suscitade, clavecin, pian, glockenspiel, timpani, xilofon, tobă mare și încă altele, adică un adevărat complex sonor. E lăste, pus în slujba unui citat din J.S. Bach, care apoi se transfigurează melodic, armonic, polifonic și ritmic, creația tinărului compozitor constituind un omagiu adus și prilejuit de aniversarea tricentenarului canturului din Leipzig; și cit de minunat și romănesc a fost ritmul părții finale, ori cit de poetică și unitară apare ideea conceptuală a muzicii peste secole, cu pluralitatea stilistică și a modalităților de scriitură a fiecărei epoci creatoare, tot urmărit de compozitorul nostru; Adrian Iorgulescu se dovedește a fi unul dintre mării meșteri ai tinerei creații autohtone!

Două generații, dirijori, compozitori și interpreți; deoarece și pianistele Ilina Dumitrescu și Olga Bolocan, soliste Concertului de Grieg și a Rapsodiei de Rachmaninov și-au demonstrat însușirile care le-au făcut cunoscute, în timp, iubitorilor de finețe, tehnică și muzicalitate. Cît despre Reger și Beethoven, a fi sau a nu fi nou, a-i privi sau nu cu ochii secolului și ai timpului tău, vom mai avea, desigur, destule prilejuri de comentarii. Două generații în care înfruntarea concepțiilor estetice se anunță a fi extrem de interesantă și benefică nu numai pentru spiritualitatea românească!

CLAUDIU NEGULESCU ■

Sergiu Nicolaescu:

(Urmare din pag. 9)

mul „Mircea cel Mare”, pe care îl turnați acum?

— Filmul „Mircea...” este fără doar și poate unul dintre cele mai grele din cite am făcut pînă acum.

— Asta pentru că sînteți, în acest film, în dublu rol: regizor și actor?

— Nu pentru asta, ci pentru faptul că stacheta internațională a filmului a ajuns astăzi sus, foarte sus, iar eu nu vreau să trec pe sub stachetă. Vreau să mențin prestigiul cîștigat pe plan național și internațional, și chiar nu numai să-l mențin, ci chiar să-l așezăm mai sus în ierarhia filmului mondial. Din aceste motive, și nu numai din acestea, nu accept compromisiuri, scuze, invocarea greutăților întîmpinate uneori. Nu mi le accept, deci, în primul rînd mie, apoi nici colegilor, colaboratorilor mei.

— Sînteți obiectiv cu distribuția?

— Recunosc că un regizor poate să strice un film, ori să potențeze un scenariu, să facă

un film bun. Recunosc, de asemenea, că un actor poate să aducă, față de un regizor bun, o notă în plus. Dar actorul nu poate să strice un film, tinîndu-se cont, totuși, că el, actorul, a fost ales în acel rol de către regizor. Deci, un regizor bun, cred eu, nu-și va face niciodată o distribuție greșită.

— Vreți să spuneți că nu sînteți subiectiv niciodată?

— Cînd lucrurile devin subiective, ele se complică. Eu sper că am avut și că am puterea obiectivității, e o putere, nu?, chiar și în alegerea actorilor, în distribuție.

— Reveniți la „Mircea...”!

— Voi face din filmul acesta, sigur, un film bun. Dar ambiția mea, de ce să n-o recunosc, este mai mare.

— Aprope de dublu rol: cum se împacă rigoarea, profesionalismul, neînduplecatul regizor Sergiu Nicolaescu, cu actorul Sergiu Nicolaescu? Nu apasă, nu stînjenește, nu „lucrează”, uneori, unul în contradicție cu celălalt?

— Aș prefera să mă tai în două: să pot observa ce se petrece în spatele meu, cînd actorul Sergiu Nicolaescu se află în fața regizorului Sergiu Nico-

laescu. Și, firește, și invers.

— Și cum să vă „tăiați” nu e posibil, la ce-ați recurs?

— Am ales munca de dimineață pînă seara, pînă noaptea tirziu. Efortul nu mi se pare, totuși, prea mare, sînt obișnuit cu el de tinăr. Și pe urmă, jucînd eu în acest rol, al lui Mircea, un lucru e sigur: regizorul cîștigă timp.

— Cum?

— Nu mai pierd timpul cu explicațiile pe care trebuia, probabil, sigur cred, să i le dau actorului; și-a dezvoltat toate tainele rolului, ale acestui măreț personaj istoric. E foarte greu să-i cer unui actor ceea ce-mi cer mie: efortul, mai ales. Cu mine sînt mai întransigent, mă ascult mai bine.

— Fiindcă vă creați rolul și pe măsură ce filmați, „dimers”, cum se spune. Mi se pare firesc ea, pe măsură ce realizați filmul în întregime, să vi se dezvăluie și alte „tai-ne” ale propriului rol, să-i redimensionați trăirile, replicile etc.

— E un adevăr ceea ce spuneți. Toate etapele astea parcursă te fac să „descoperi” mai bine rolul, să te adaptezi mai bine rolului, să te adaptezi terenului.

— „Terenului”?

— Trăirile mele în acest rol nu vin ca dintr-un decupaj, ci mi le creează în bună parte și terenul. Cred că aș fi fost un foarte bun conducător de oști în evul mediu.

— Datorită căror calități?

— Am un simț acut al alege-rii terenului, pe care să se dea o bătălie; am o reală, adaptare la teren, la locurile accidentate, periculoase. Apoi, îmi place să gîndesc o bătălie, o gîndesc cred eu, bine. Am momente în care știu să decid, momente de care depinde soarta unei bătălii.

— De unde calitățile astea de militar?

— Le-am deprins, probabil, după ce am făcut peste cincizeci de filme. Am curajul să afirm că în privința filmărilor de lupte, de bătălii, începînd cu evul mediu și terminînd cu al doilea război mondial, sînt, în momentul de față, omul cu cea mai mare experiență nu numai pe plan național, ci și mondial.

— Nu vă e teamă că stîrniți invidii?

— Nu. Personal nu cunosc invidia și nu mă interesează, deci, nici la alții. N-am acest defect.

— Care ar fi argumentele ce vă îndreptățesc la această afirmație curajoasă?

— Am realizat filme de mari

proporții, filme cum sînt: Wilhelm Cuceritorul, în 1981, Francois Villon, în 1986, filmele românești, pe care le știu cu toții, îmi dau dreptul să îndrăznesc la acest „clasament”. Sînt în discuții, acum, cu alte case de film străine, pentru realizarea unui serial de mare ambiție, despre istoria Cruciadelor.

— A fost o dorință mai veche să jucați în rolul lui Mircea?

— Nu. L-am jucat la insistențele lui Titus Popovici, care semnează scenariul. Și tot la insistențele lui am ajuns și actor.

— N-ați visat să fiți actor?

— Nici măcar nu mi-am dorit să fiu actor. Nici nu cred că sînt actor, în adevăratul înțeles al cuvîntului.

— Cum să înțeleg, atunci, „atitudinea” dvs. față de rolul pe care-l interpretați?

— Eu, în filme, m-am „jucat”, m-am interpretat, adică, pe mine însumi, transpolar, fiind, în diferite epoci istorice și condiții.

— Înseamnă că vă puteți, totuși, „divide”, dedubla, puteți da viață multor personaje?

— Am realizat, v-am spus parcă, peste 50 de filme românești și străine, multe istorice, „Mircea” este al 55-lea. Să reîn-

Sofia Vicoveanca:

„Vă aștept cu sufletul”

Fotoliul 13 rămâne exclusiv al celor care și l-au cîștigat cu strădania scrierilor competente. Eu am văzut „Baltagul”, după romanul lui Mihail Sadoveanu, pus în scenă de Mușata Mucenic, la Ansamblul artistic Rapsodia Română, cu Sofia Vicoveanca — eveniment și sărbătoare.

Am fost invitată de celebra cîntăreață de muzică populară cu cuvintele: „Vă aștept cu sufletul”, și eu o revăd acum pe Vitoria Lipan tot „cu sufletul”, lăsînd considerațiile critice în seama criticii.

Sofia Vicoveanca la ora 17,30, în cabină, era frumoasă în costumul țărăncii care-și caută bărbatul omorît mișelește pentru o turmă de oi. Era sub puterea a două stări sufletești: îndoiala, pe care o are orice creator la premieră, și bucuria că a fost aleasă să fie Vitoria Lipan, într-un spectacol în care trebuie s-o interpreteze ca actriță și să cînte numai ca ea, Sofia Vicoveanca.

„Vreau să spun că atît prin graiul muzical, cît și prin cuvînt și costum, Vitoria este prezentă și trăiește intens în toate cîntecele mele. O cunosc, o regăsesc pe chipurile femeilor din spațiul bucovinean. Acestei muntence i-am dedicat cîntecul pentru toate ipostazele, de la leagăn pînă la moarte.”

Cabina are atîta încălătură emoțională încît nu avea nevoie de nici un condei care să prelungească momentele dinaintea spectacolului. Sofia Vicoveanca nu vrea anticipații, ține să fie judecată după ceea ce va fi, în-uit: „Rog publicul îndrăgît să înțeleagă că urc pe scenă cu povara capodoperei lui Sadoveanu, cu dirigenția eroinei și cu sfiosenia interpretei de folclor, care cere înăduință”. E un fel de a vorbi. Sofia Vicoveanca nu ar fi acceptat să fie Vitoria Lipan dacă o singură clipă ar fi crezut că are nevoie de înăduință. Interpreta, cizelează pînă la ultima expresie orice sunet, încît un cîntec poate sta și doi ani în laboratorul ei de zămislire, după ce l-a cules din bătaura țaranului, „pentru că pînă nu-l însușesc, nu-l simt al meu, nu-l trimit în lumina reflectoarelor”. Ea n-ar fi acum liniștită să intre în scenă dacă înăduința ar fi gîndul ei prim... Vitoria Lipan vine, spune Sofia Vicoveanca, să încununeze buchetul meu profesional artistic, dar în același timp mă și copleșește. Gîndindu-mă numai la faptul că George Călinescu o numește pe această țărăncă un Hamlet feminin, simt povara rolului pe umeri. Tot Sofia Vicoveanca: „Înmuiată în har, măiestra pană sadoveniană a

plăsmuit și zugrăvit Baltagul, și cu el, acolo în munții Bistriței, a despiciat și a tălmăcit, în eternitate, drum netocit de vremuri mitului popular al Marii Trece-rii.”

— Cînd ați luat primul contact cu Baltagul?

— Eram de-o șchioapă, în Vico-ful meu natal, ce străjuiește drumul spre Putna, cînd am cîtit, cu sufletul vrăjit, capodopera și am intrat în lumea ei minunată pentru tot restul vieții. Mi se părea că vin din neamul Lipanilor.

— Semănați la dirigenie.

— Priveam la chipul femeilor noastre, cu bărbaii duși peste munte, care-și creșteau singure pruncii. Cu timpul m-am considerat și eu una dintre acele neveste, iar, peste ani, cîntecele mele s-au așezat, cumînți, în aceeași rînduială a datinilor și tradițiilor în care se însiruie sărbătorile, obiceiurile, ritualurile.

— Dacă ați purtat-o, într-un fel, în imaginația dumneavoastră pe Vitoria Lipan ați intrat ușor în... pielea ei?

— Credeți? Este complexă în drumul ei către adevăr și dreptate. Nu-mi este ușor să mă statornicesc în ființa ei. Am p-o-posit, la spectacol, și culegeri folclorice, în localitățile munților și văii Tarcăului, ale Țării Dornelor, pe Culmea Stînșoarei, la Crucea Talienilor; m-am oprit în reculegere, cu înalt grad de recunoștință pentru marea creație sadoveniană; am re-trăit drama Vitoriei și, desi, simt foarte apropiat universul în care se mișcă, rămîne încă un ideal îndepărtat de atins.

— Așa să fie? Aștept spectacolul cu emoție și interes mărit. Florile se adună în cabină, nu mai ajung gîlăstrele, cunoscuți și necunoscuți îi urează succes. Zîmbeste tuturor, deloc teatral, pentru că după 30 de ani de activitate și în pregătire al 13-lea disc, rămîne un om ca noi, celălalt. Se îmbușorează toată cînd la telefon „pruncii și soțul”, din Suceava îi tin pumnii.

— De ce n-au venit?

— Ca să nu mă încarce în emoții. Peste cîteva seri, cînd voi fi mai stăpînă pe inima mea, vor fi și ei în sală.

— În cabină, prin difuzoare, sosește anunțul care mă alungă în întunericul sălii. Toată lumea să fie pregătită. Mai sînt cinci minute. „Succes tuturor!” Sofia, mare succes!”

— M-am angajat într-o nebulă frumoasă, pentru că pe scenă nu voi fi cea pe care o știți dumneavoastră... Dar asta e!

— Este o „nebulă frumoasă” pentru întreg ansamblul artistic Rapsodia Română care, printr-o baghetă magică, face din coriști

și dansatori — actori, unii cu mare har. Sub directoratul artistic a lui Nicolae Frunzetti sînt ambiții mari pentru teatrul din strada Lipsani. Se sting luminile în sală și muzica: Dumitru Capoianu, coregrafia Ioan Tugearu, scenografia — Constantin Russu, muzica pentru taraf — Stelian Coman, slujesc artistic Baltagul într-o realizare nevăzută, încă, în nici un spectacol de pînă acum. Elementele specifice de dans și tradiție, au fost puse în relief cu mare strălucire. Cîteva scene de dans rămîn de neuitat: bucuriile cu care sătenii sărbătoresc venirea pe lume a „copiilor”: căsătoria, cu obiceiurile ei; iarmarocul de altădată, colorat prin zeci de detalii de la vestimentație, decor, gestică; o zi obișnuită într-o circumșă din sat și indeosebi ritualul morții. Autenticitatea, respectul pentru amănuntele de suflet și culoare, încălzesc sufletele spectatorilor, sînt suflare din suflarea artistică a creatorilor. Într-o scurtă pauză, regizoarea Mușata Mucenic îmi sublinia ceea ce știam de mult despre Sofia Vicoveanca. La înalte ei calități profesionale, impun respect disciplina, rigoarea, din fiecare gest și cuvînt. Artista piecă a la Suceava, unde locuiește, obosea după un turneu prin cîteva comune, departe, în nord, călătorește cu trenul toată noaptea, iar a doua zi era înaintea tuturor proaspătă, gata de repetiții, cu textul învățat. Nu lăsa să se vadă nici urmă de oboseală, nu se scuza în nici un fel dacă i se părea că nu este la înaltăime. O asemenea atitudine impune tuturor.

— Ne-a adus de acasă costume, maramă, pentru că are foarte multe în colecția personală.

— Sofia Vicoveanca este ca un urias al naturii, sublimă în manifestările ei, în clina descoperirii cadavrelor lui Nichifor Lipan, în scena în care este judecat ucigașul Bogza. Este apoteoză spectacolului prin sunet, lumină, mișcare.

— Cele trei ritualuri, întîlnite în spectacol, sînt trăiri ale Vitoriei, amplificate de personaje tradiționale. Expulzat de univers și de oamenii Bogza doarește, în apropierea morții, lertarea Vitoriei Lipan. Dar, atențatele împotriva adevăratei mari iubiri nu se iartă, cum spune Alexandru Paleologu.

— Cum se poate rezuma regi-zoral „Baltagul” în montarea ansamblului artistic Rapsodia Română?

— Ca o împletire de cuvînt cu melosul și gestul ritualic, iar scena noastră cultivă nealterate valorile perene ale spiritualității naționale. Am încercat să punem în valoare elemente fundamentale din bogăția plastică sonoră a fondului de aur al folclorului românesc, pe care marele nostru prozator l-a simțit, l-a cunoscut și l-a valorificat în capodopera „Baltagul”.

— Au fost și clipe cînd n-am urmat spectacolul „cu sufletul”. Prea mult vîfor din... sunetul difuzoarelor, pauze uneori lungi, cerute de mișcarea încă nerodată a spectacolului. Cîntăreți și dansatori care n-au putut să capete și darul actoriei, dar în ansamblu un... ansamblu de calitate în acest „Baltag”, cu Sofia Vicoveanca, eveniment artistic.

CARMEN DUMITRESCU
Fotografie de PAUL AGARICI

Eminescu, prima fotografie

(Urmare din pag. 9)

purile lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul ca și ale lui Avram Iancu, V. Alecsandri, Bolintineanu și alții alții.

23 aprilie 1865 este data cea dintîi fotografie pe care o primește personal, în semn de prietenie, de la o persoană presupusă a fi George Manea Focșăneanu, intelectual și admirator al lui Heliade. Documentul prezintă o însemnătate deosebită intrucit conține, pe spate, cea dintîi modificare a numelui viitorului poet: **Eminescu**. Mai apoi, în vremea peregrinărilor transilvane și teatrale, va lua cunoștință cu tehnica fotografică, prin orașele pe unde a trecut cu mult înainte de a-și face primul portret.

Dar, din păcate, prea puține imagini ni-l înfățișează, vîdînd și aceasta sărăcia în care a trăit, imposibilitatea de a-și permite cheltuiala unui galben în acest scop.

Cea dintîi este imaginea romanticului visător de aproape 20 de ani, făcută în următoarea împrejurare: în vara anului 1869, după celebrul turneu în Transilvania din 1868 și după ce fusese angajat suflor II și copist de roluri la Teatrul Național din București, Mihai Eminescu făcea parte pentru a doua oară din trupa de actori a lui Mihai Pascaly, care dădea acum reprezentații la Galați, Iași, Botoșani și Cernăuți. La începutul lunii august, trupa se afla la Botoșani, unde tînrul poet și secundant al lui Pascaly în organizarea turneului este întîlnit de familie și convins (nu cu „arcanul” cum sugerează unii memorialiști) să părăsească viața „ambulanzilor” și după o sedere de aproape două luni la Iotesti să apuce calea Vienei, aleasă poate de fratele său Șerban și el student acolo (Eminescu se și înscrie la Universitate, ca audient, cu începere de la 10 octombrie 1869).

Drumul a fost făcut, ca de obicei, prin Virful Cîmpului, la Mîhăileni, cu trăsura, așa cum se întîmpla ori de cîte ori pleca de la școală la Cernăuți, iar de la Siret cu trenul, prin Lemberg, Cracovia, Praga, Viena. Indiferent dacă a fost însoțit chiar de Șerban sau de alt membru al familiei, cu prilejul popasului praghez, poate la îndemnul „dulcei mame” dornică să aibă imaginea celui mai îndrăgît dintre copii, Mihai trece și prin atelierul lui Jan Tomas, unul dintre cei mai renumiți fotografi ai orasului.

Aici va fi realizată deci impresionanta fotografie eminesciană, eveniment de însemnătate istorică intrucit posteritatea avea să cunoască astfel imaginea clasică a tînrului poet, descifrîndu-se deja o personalitate aleasă, cu fruntea luminată, năzuind atotcuprînderea, cu părul lăsat pe ceafă, în maniera proprie actorilor, cu privirea pătrunzătoare, buze carnale, senzuale și bărbia ușor avîntată și cu groviță proeminentă, semn de distincție și bo-

țărîre. Întregul chip este grăitor pentru aura titanică a tînrului Eminescu.

Privim, comparativ, această fotografie, astăzi cea mai răspîndită a marelui creator (care stă de obicei la obirșia deseneelor, picturilor, sculpturilor cel s-au dedicat), cu alte două care au indus în eroare cercetători de mare prestigiu, specialiști totali în viața lui Eminescu. Este vorba, mai întîi, de fotografia de grup a elevilor Gimnaziului din Cernăuți între care s-a presupus a fi și copilul Eminescu. Tehnicile moderne de mărîre și evidențiere a trăsăturilor, suprapuse atît peste figura celui crezut a fi Mihai, dar și ale altora, dovedesc neidentitatea cu chipul din prima fotografie: Eminescu nu se află în acest grup! Cît privește pe tînrul fotografiat în picioare, pe care G. Călinescu îl considera „Eminescu la 16 ani” (fotografie cuprinsă în *Viața lui M. Eminescu*, ediția a IV-a acceptată și de alți cercetători, induși și ei în eroare), s-a precizat ulterior că, nefînd vorba în nici un caz de poet, imaginea îl reprezintă mai degrabă pe actorul C. Bălănescu, în tînerete.

Din fotografia făcută la Praga „se păstrează două variante — relatează Șerban Cioculescu — una cu vesta de culoare închisă, asortată cu haina, cealaltă de culoare mai deschisă, cum va fi fost în realitate (dar aceasta n-are nici o importanță)”. Întru totul de acord, nu are nici o importanță, totuși, nu credem să se fi făcut două versiuni fotografice, cu două veste, din cauza prețului ridicat al fotografiei (Conform unei mărturii a lui Ștefan Micle, dată cu cîteva luni mai apoi, în februarie 1870, deci cînd valorile erau relativ aceleasi, costul unei asemenea fotografii era de un galben).

Considerăm, de aceea, că portretul a fost realizat cu vesta de culoare deschisă în carouri mari, așa cum apar actorii din cercul pe care îl frecventa în epocă și cu care va fi fost în ton, dar, prin de-eiorare, una din copii a fost rețușată, și apoi copiată, păstrîndu-se astfel de fapt o singură versiune, diferînd doar vesta.

Aven în față numeroase reproduceri ale acestei fotografii, făcute în publicații, în volumele de autor, în cărțile omagiale, vreme de atîtea decenii. Pătruns în conștiința noastră, Eminescu seamănă în toate acestea, desi, în unele cazuri diferite totuși foarte mult față de portretul original. Cum înfățișarea marelui nostru scriitor este din ce în ce mai mult reprodusă, credem necesară o grîlă sporită pentru redarea cea adevărată. Ar fi de dorit chiar reproducerea ei etalon pentru activitatea tipografică. Iar atunci cînd se dorește o reconstruire aparte, să fie utilizate desene artistice gîrate de semnătura autorilor. Va reprezenta, acest mod un act de prețuire și recunoaștere, în spiritul adevărului, a geniului eminescian.

vil atîta lume apusă, atîtea personaje ale istoriei, începi să înveți să fii altul, să trăiești în altul.

— Cam cîți spectatori au văzut filmele dvs.?

— În România, am peste 110 milioane de spectatori, în 22 de ani. E o popularitate la care țin. Trebuie să țin.

— Credeți că filmul e o putere? O putere modelatoare de caracter?

— Eu fac filme pe care le doresc pe placul publicului. Pentru a place nu înseamnă, însă, că fac concesii: nici filmului, nici publicului. Astfel, cred eu, dau putere filmelor mele, în care cred, pentru că acolo, în miezul lor, e viața altor personaje, viața mea, a noastră. Mai există oare oameni care să nu recunoască marea putere educațională a filmului, a celei de-a șaptea arte?

— Vă preocupă succesul? Succesul chiar de public?

— Cine nu recunoaște plăcerea succesului de public înseamnă că nu l-a cunoscut niciodată. Apoi, mulțumirea publicului, mai ales a unui public avizat, înseamnă o verificare a muncii tale, o acceptare.

— În ce fel vă bucurați de un film bun?

— Eu nu mă bucur. Sau, mai bine spus, aproape că nu mă bucur deloc. Îmi place să transmit, să transfer bucuria altora.

— E un paradox?

— E o stare a mea, ciudată poate. Cînd lumea aplaudă, eu mai mult mă intristez, firește, într-o adîncime a sufletului mai greu de pătruns, de observat. Într-o astfel de clipă îmi vin în minte zbaterea, truda, tot chinul îndurat pentru a realiza filmul acela, pentru a ajunge la clipele acelea „de bucurie colectivă”.

— Trăiți un fel de tristețe a învingătorului?

— Dumneata, Grigore Mărașanu, ai văzut munca noastră de o zi și ți s-a părut grea sau foarte grea, suneal. Eu fac treaba asta de 22 de ani.

— Gloria nu e ușoară, nu?

— Gloria te obligă foarte mult. La ea ajungi greu, cere mult curaj, sacrificiu de sine, multă înțelegere și apropiere de oameni.

— De la distanță s-ar părea că sînteți mai aspru, sever.

— Nu sînt un dur, nu sînt nici rău. Sînt sever cu mine, mai întîi, și severitatea asta o pretind, mai pe urmă, de la toți ceilalți, de la cei cu care lu-

crez. Lucrul bine făcut cere rigoare, disciplină, conlucrarea armonioasă.

— Cedați, cînd e cazul, în fața subalternilor?

— Cînd au dreptate, da. Cînd nu au, nu sînt indulgent nici cu tatăl Naturii.

— Sînteți, deci, un întransigent?

— Sînt un încăpățînat pe ideea de bine, chiar dacă la acest bine se ajunge foarte greu. Uite, sînt înțelegi mai exact cum sînt, am să-ți descriu un desen, pe care l-am văzut odată într-o revistă, desen, idee care, am simțit, mă exprimă exact; era vorba de un berbec ce stătea pe linia de cale ferată și aștepta să vină trenul. Cam așa sînt eu.

— Sînteți un înțelept?

— Înțelepciunea vine, cred din frică, din prudență. Nu cred că sînt un înțelept, sînt cu siguranță un luptător tenace. Cînd un lucru e greu de realizat, mă încăpățînez, nu mă las pînă ce nu-l duc la capăt. Cu vîrstă, constat, această condiție a mea, de luptător, n-a scăzut. E chiar mai „în formă”.

— Ce sentimente trăiți cînd vedeți un film de-al dvs.?

— De multe ori mă mir cum de-am știut să le fac, să le duc

la capăt, că n-am învățat asta de la nimeni și de nîcîunde.

— Cît aparțineți filmului și cît familiei?

— Aparțin filmului în totalitate. Nu sînt un ins realizat decît în film. În viața de toate zilele caut să fiu, să rămîn un om corect. Am sacrificat totul pentru film. Altfel nu puteam ajunge unde am ajuns.

— Cumva gustul succesului începe prin a fi dulce și sfîrșește prin a fi amar?

— N-am dreptul să generalizez. Eu succesul l-am cucerit greu.

— Ați încălecat astăzi un cal negru, frumos. Cînd ați descălecat, am surprins un amănunt: deși erați foarte nervos, acoperit de o mie de treburi (plănuți unei bătălii nu vă satisfăcea), ați găsit totuși timp, cîteva secunde, să alinați calul, să-l sărutați chiar. Un gest de actor?

— Nu poți fi actor cu o iubire. Îmi plac calii, țin foarte mult la ei. Uită, așa se numește calul acela, e foarte tandru. E o tandrete rară. Trebuie să-l răspund pe măsură. Mă joc cu el, mă știe bine, mă recunoaște. Parcă e un cătel.

— Sergiu Niculescu e și el

„școală”?

— Unii fug de mine, nu vor să lucreze cu mine. Alții alergic către mine. Ce să înțeleg din această contradicție? Cert este că am o echipă bună de regi-zori, de muncitori. Electricienii, băieții care construiesc decoriile, merg băieții ăștia cu mine și în apă și în foc. Din păcate nu prea pot să fac eu mare lucru pentru ei.

— I-ați învățat film?

— Am format, e adevărat, niște oameni în jurul meu. Mă ocup și de cascadorii, trebuie să fac mai mult, să mă ocup mai mult de ei, de toți oamenii mei.

— Pe unii, am observat, i-ați eriat la sfîrșitul acestei zile de filmare.

— Nu m-au satisfăcut focurile, n-a mers bine un compartiment, pirotehnia. Nu mă auzeau ce spun, au motivat ei. Eu sînt un om foarte organizat și acest imperativ al muncii filmului îl pretind, și de la dînsii. Li-l cer, dar îl obțin cel mai greu.

— S-a inserat de-a binelea aici, în cortul ăsta, al dvs. Nu mai văd să scriu și e și foarte frig.

— Să lăsăm, atunci, restul pe altă dată.

Obiectiv și rece, radiografia anunța drama micuțului abia născut. Pe o porțiune întinsă esofagul lipsea. În curind, firicelul de viață era sortit să se frîngă. Imaginile filmului aieargă pe ecran făcîndu-ne însă martorii unui adevărat miracol. La o margine de privire nu poți opri să se adune lacrimile emoției. Două mini aluneacă cu delicatețe prin toate ungherele trupului firav, nu cu mult mai mare decît o palmă, încercînd să repare o nedreptate a naturii. Minile doctorului Alexandru Pesamosca! Ca de atîtea ori, medicul așază între aripa înghețată a morții și scintila de viață abia pîlpînd știința, arta lui de a salva o viitoare copilărie. Un segment al colonului cu întreg pîienjenisul lui de vase este sectionat, mutat cu grijă printr-un tunel sub stern, suturat de stomac și astfel el devine esofagul absent la naștere. Doctorul Alexandru Pesamosca a avut pe masa de operație un tratat viu de anatomie plămădit de astă dată de natură cu grave greșeli, fără șansa eretelor. S-a încapătinat să-l rescrie cu bisturiul, combinîndu-i savant capitolele și prăgătînd happy-end-ul filmului științific cu un bebeluș dolofan trăgînd cu nesăț din biberon.

Pe ecran, demonstrațiile de intervenții chirurgicale continuă. Specialiștii din toată țara s-au reunit la Spitalul clinic de copii București în cadrul Consfățuirii centrale de chirurgie și ortopedie pediatrică pentru a se sfătui cum pot fi rezolvate în cele mai bune condiții urgențele chirurgicale ale nou-născutului și sugarului și pentru a expune progresele recente din acest domeniu. Din nou, imagini tulburătoare, aproape de necrezut. O fetiță este născută cu o extrofie a vezicii urinare. Doctorul Pesamosca, acest arhitect rafinat al unor veritabile noi organisme, îi „construiește” din rect o altă jumătate de vezică și o redă sănătoasă vieții.

„Peste tot în lume apar copii cu malformații, spune. Natura își mai permite și experimente genetice nereușite. Este preț plătit de omenire evoluției speciei umane. Se fac simțite însă și consecințele poluării și experimentelor atomice. În anticitate, spartanii le hărăzeau nou-născuților cu tare prăpastia, mai tirziu erau înălțurați prin eutanasiu. Cîtă nedreptate să le refuzi șansa de a beneficia de progresele științei și posibilitatea unor surprinzătoare evoluții favorabile! Dacă s-ar fi procedat întotdeauna așa, istoria

n-ar fi cunoscut pe Alexandru Macedon, Byron, Walter Scott, și ei iși pe lume cu malformații. Medicina a descoperit o serie întreagă de soluții pentru a-i integra în familie și societate. Și la noi în țară s-au înregistrat progrese importante în această direcție, omul biruind adesea suferința.”

Afirmația se sprijină pe convingătoare argumente vii: pe băiețelul cu o porțiune de plămîn malformat, extirpată la cîteva ore de la naștere, care, nu numai că și-a redobîndit ra-

băiețel de 4 ani cu mustați desenate cu cerneală. Nicușor, și el cu esofagul înlocuit cu o porțiune de intestin gros, a devenit un fel de registru viu al clinicii. S-a obișnuit să se afle mereu în preajma doctorului Pesamosca, a „tefului”, cum îi zice peltic, și acum s-a strecurat și în sala de conferințe. Tînărul medic Ionuț Secheli din echipa chirurgului îl ia în circă și-l readuce printre colegii de salon. Cătălin mîncîcă cu poftă o prăjitură. Luni de zile fusese hrănit cu lichide printr-un tub

găsi o terapie nonoperatorie pentru înlocuirea actului chirurgical, spune. În rupturile de splină și ficat, tratamentul cu hemostatice, transfuzii și evacuarea singelui abdominal prin puncții conduce la un proces de cicatrizare naturală. Injectarea de alcool absolut în splină printr-un cateter introdus prin artere evită scoaterea splinei și infecțiile ce pot apărea în cursul vieții. În cazul invaginațiilor intestinale, nu mai facem sugarilor operații masive, ci practicăm o insuflare de aer,

anestezic ținînd seama de stresul chirurgical resimțit chiar de copii în vîrstă de cîteva ore.

„Chirurgia nou-născutului și sugarului presupune o muncă pretențioasă, de migală, o tehnică ireproșabilă, dat fiind că se practică pe un copil de cîteva kilograme, cu esofagul de cîteva milimetri și pleura de grosimea unei foițe de țigară, spune doctorul Alexandru Pesamosca. Îngrijirea pre- și postoperatorie trebuie să se desfășoare 24 de ore într-o zi, 60 de minute într-o oră, 60 de secunde într-un minut. Este de mare importanță un diagnostic precoce al malformațiilor, deoarece acestea, operate în primele ore de la naștere, conduc la rezolvări deosebit de favorabile. O luxație congenitală de sold, depistată imediat, chiar în sala de nașteri, se vindecă simplu cu ajutorul unui chilot de plastic purtat 2-3 luni. Se evită astfel imobilizările lungi în aparate ghipsate și sechelele locomotorii rămase pentru tot restul vieții. În țara noastră s-au făcut progrese importante în soluționarea chirurgicală a unor boli ale nou-născuților și sugarilor scăzîndu-se sensibil cifra mortalității infantile. Comunicările noastre au fost primite cu deosebit interes în lume, peste tot făcîndu-se cercetări intense în direcția rezolvării acestor boli tot mai frecvente. La un an de la înființarea Secției de chirurgie și ortopedie pediatrică din cadrul Societății de chirurgie a Uniunii societăților de științe medicale, ne-am întîlnit în această primă consfățuire, care a făcut cunoscută experiența în domeniu a specialiștilor din întreaga țară. Un început de bun augur pentru conlucrarea noastră viitoare.”

E tirziu și sesiunea s-a încheiat. Medicii poate au și ajuns în spitalele lor și poate, în aceste clipe, stau deja la căpătîiul suferinței unui copil. Îl rugăm pe Alexandru Pesamosca să ne vorbească despre marile sale fapte. Cumpăneste răspunsul lăsînd inima să caute prin sertarele cu amintiri. „Am primit nu de mult o invitație la un spectacol. O fetiță operată de un defect la un picior interpreta un solo de balet. Ca o curiozitate, la nici o săptămînă, după un curs, m-a așteptat un student la medicină. Mi-a cerut o carte imorunt. Cînd mi-a înapoiat-o, între file, am găsit un bilț de externare cu numele lui, semnat de mine acum aproape 20 de ani. Pe el, cîteva cuvinte îngăbenite de timp: obstrucție duodenală, vindecat.”

FLORIN CONDURĂTEANU

Viața sub bisturiu

■ Ce mai fac siamezele din Botoșani? ■ Și esofagul poate fi înlocuit ■ O fetiță cu piciorul bolnav devine balerină ■ Mesaj după douăzeci de ani ■ Anomalii reparate artistic

pid întreaga capacitate respiratorie, dar, la adolescență, a practicat chiar atletismul; pe copiii cu anomalii congenitale ale feței, cărora bisturiul doctorului Pesamosca le-a construit un alt zîmbet, încercînd de frumusețe. Groaza întîlnirii cu oglinda, oftatul trististiei reprezentată pentru ei un vis urît, apăsător de mult. Și asta, fiindcă viața doctorului Pesamosca este de gardă mereu. Cunoaște doar ritmul de marș forțat. Permanent însă sub o lumină. Fie a lămpii de deasupra mesei de operație, fie a aceleia din biblioteca cu nenumărate volume. Dar mai presus de toate, sub lumina dragostei pentru copilărie, pentru jocul ei vesel și firesc.

Nu demult, o fetiță cu un fenomen de incontinență urinară generată de o anomalie uretrală, a bătut la ușa doctorului Pesamosca. Așa a apărut o tehnică chirurgicală de mare finețe care extrage un mușchi din coapsa piciorului, îl înfășoară în jurul uretrei și îl obligă să joace rolul de sfîcior. Infirmitatea copilului, parcă n-ar fi existat niciodată. „E Cornelia!” — o recunoaște în timpul operației derulate pe ecran, un

implantat în stomac căci băuse din greșală sodă caustică. Greșala de esofag a refăcut traseul digestiv firesc. Se pregătește să părăsească spitalul împreună cu o fată mai grasă cu 6 kilograme după operația care a înlăturat consecințele unei formațiuni tumorale. Destinul zbuciumat al unor copii a primit în Spitalul clinic de copii București cale liberă spre orizonturile sănătății.

Recenta manifestare științifică a scos încă o dată în evidență faptul că, în țară, există mai multe centre puternice de chirurgie și ortopedie pediatrică. Doctorul Gabriel Ionescu, șeful clinicii de la Iași, a pus la punct o serie de tehnici chirurgicale originale publicate în revistele din țară și străinătate. Esofagoplastia practică de el înseamnă modelarea unui nou esofag din peretele stomacului. Printr-un artificiu ingenios, reușește să construiască în doi timpi un alt vîl palatin al gurii. În sala de chirurgie, copiii operați parcă se nasc a doua oară, de data aceasta sănătoși. Cu toate aceste succese, aducătoare de mari satisfacții, doctorul Gabriel Ionescu nu a devenit robul bisturului. „Cel mai mult mă bucur cînd pot

rezolvînd incidentul în cîteva minute”.

„Tovarășe doctor, ce mai fac Lina și Gherghina, cele două gemene siameze născute cu ficat comun și cutii toracice lipite pe care le-ați separat împreună cu medicii elvețieni?”

„Sînt perfect sănătoase și de fiecare An Nou vin să mă sorcovească. Le dăruiesc cozonaci și nuci pe care am grijă să le sparg în două, oferînd fiecareia cîte o jumătate de miez, zîmbeste medicul. La anul, vor merge la școală și probabil singurul lucru ce le va uni va fi aceeași temă la calligrafie.”

Și alte comunicări științifice au anunțat victoria medicilor în lupta cu bolile. Șeful clinicii din Timișoara, Vasile Fufezan, printr-o operație simplă, readuce în cavitatea abdominală hernia ombilicală a unor nou-născuți. Doctorul T. Zamfir, de la Spitalul „Grigore Alexandrescu”, repară artistic anomalii ale ano-rectale și ale peretelui abdominal. În pretențioasă muncă de anestezie a nou-născutului și sugarului plutesc multe întrebări. Doctorita Maria Telanu a dat cîteva răspunsuri privind creșterea securității actului

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Cele dintîi invenții brevetate în România

M-am referit adesea, în cadrul acestei rubrici, la spiritul inventiv de care au dat dovadă, din cele mai vechi timpuri, oamenii din spațiul carpatodunărean-pontic. De la primul tip de seceră din Europa, apărut la noi în epoca bronzului, și pînă la întîiul vehicul pe șine din istoria transporturilor („vagonet” de la Brad” din veacul XV), de la primele rachete cu trei trepte de aprindere ale sibianului C. Haas și pînă la înființarea ambarcațiune reactivă a lui Alexandru Ciurcu (1886), de la prima rafinare de petrol din lume (Ploiești, 1856) și pînă la mașinile sonice ale lui Gogu Constantinescu, mii și mii de inventatori, la început anonimi, mai apoi identificați, au contribuit la progresul tehnicii mondiale, al civilizației planetei.

Secolul XIX marchează apariția primelor invenții românești brevetate, începînd cu stiloul lui Petruche Poenaru (1827), dar aceste brevete sînt obținute în străinătate, deoarece Oficiul de Invenții din București a fost creat abia în 1906, pe baza „Legii asupra brevetelor de invenții”, apărută la 17 ianuarie 1906 în „Monitorul Oficial”. În Enciclopedia Română, la termenul *Invențiuni*, cărturarul bănățean Corneliu Diaconovich depline întîrzierea, asociîndu-se economistului P.S. Aurelian, care declarase „anormală” această stare de lucruri în „Revista științifică”, pe care o conducea. Fără îndoială, veacul al

XIX-lea a adus la noi un progres tehnic apreciabil, dar existau și forțe care urmăreau să îl frîneze. Astfel, cînd în 1894 s-a introdus la noi primul tramvai electric, concesionarii tramvaierilor cu cai au reușit să strecoare chiar și în „Monitorul comunal” insinuări potrivnice, ce azi par ridicole, argumentînd astfel: „Cu toții vedem ce aspect hidos prezintă sirmele acelea spinzurate în aer, pe niște stilpi imposibil de privit [...] Firele pot trîsni oameni și animale” (!) Iar cînd în 1865 Cuza Vodă a semnat decretul prin care autoriza construcția liniei ferate București-Giurgiu, „proprietarii” giurgiuveni au trimis jalbă stăpînirii, cerînd ca linia să nu meargă chiar pînă la port, căci altfel, „nici birjarii, nici hangarii și nici alte întreprinderi n-au să se poată folosi de călătorii veniți pe Dunăre, cari o să se suie de-a dreptul în vagoane.” Orașul, ziceau ei, era deci în primejdie „să se prăpădească...” Cît despre Transilvania, acolo se manifesta din plin pe atunci discriminarea națională. Din lucrarea Ardealul, Banatul și Crișana (1915) de Ion și Iuliu Enescu, aflăm de pildă că pînă în 1848 românii nu aveau voie să practice meserii la orașe, exercitarea lor fiind rezervată celor trei națiuni favorizate. În comitatul Sibului, arată Victor Lazăr în Ardealul și Ardeleni (1921), românii săteni erau opriți să execute „cărufe noi sau pe jumătate noi sau chiar numai

roți noi”, rotarii îngăduiți (făcînd parte din națiunile favorizate) aveau dreptul să cerceteze satele, spre a da pe „contravenienți” la „pedepsire”. Desigur, asemenea reglementări nu au putut opri cu totul afirmarea spiritului inventiv românesc, așa cum dovedesc spre pildă invențiile meșterului lemnar Munteanu Urs din Săcărîmb, la cumpăna veacurilor XVIII și XIX.

Dar să revenim la Oficiul de Invenții, întemeiat, cum arătam, în anul 1906, la București. Prima invenție patentată aparține unui anume Ion Constantinescu, din Tecuci, brevetul nr. 1 fiind acordat pentru o „Săpătoare românească”, deci pentru o unealtă agricolă. Din păcate, o mare parte a arhivei inițiale a oficiului s-a pierdut, astfel încît foarte utilă pentru investigarea începuturilor sale este lucrarea Clasificațiunea generală a brevetelor regale române (1913), privînd, e drept, doar activitatea primilor șase ani, din 1906 pînă la 1 ianuarie 1912. În acest interval, s-au înregistrat 2.791 cereri de brevete, acordîndu-se 2.474, celelalte fiind considerate nebrevetabile. Cererile de brevete de invenție românești (spre deosebire de cele numite de „importație”, ale unor firme străine) au crescut constant, de la 222 în 1906, la 411 în 1911. Clasificațiunea... arată și domeniile în care s-au „decretat” cele 2.474 brevete, de exemplu aparate electrice 294 brevete, articole chimice 276 brevete, cazane, mașini și mașini-unelte 319 brevete, lumină, încălzire și ventilație-319, mine și metalurgie-138, agricultură-212, căi ferate și tramvaie-62, alimentație-101, construcții-122, textile-62, navigație-88, articole de menaj-94 etc. — o paletă foarte diversă. În primul an, numărul cererilor de brevete străine a fost foarte mare (469), firmele din Apus, de pildă, „Krupp Allgemeine Gesellschaft” urmîrînd

să-și asigure de la început privilegiile pe care legea din ianuarie 1906 le prevedea.

Treptat, inventatorii români și invențiile lor brevetate își fac loc în viața tehnică din primele decenii ale veacului XX. În ziare, reviste, almanahuri și calendare încep să apară articole despre „noii inventatori”, interviuri cu cei care au obținut brevete scotite importante, se publică relatări despre invențiile românești și străine din trecut. La diferite expoziții naționale, inventatorii obțin cîte un stand, apar chiar și reviste care le sînt special destinate, ca „Revista invențiunilor” în 1933 și „Invențiuni și cercetări tehnice” în 1934. Tot în 1934, este întemeiată „Societatea de cercetări tehnice și de invențiuni”, drept președinte fiind ales marele fizician Dragomir Hurmuzescu, el însuși un eminent inventator. Din conducerea societății mai fac parte o seamă de personalități ale vieții noastre tehnico-științifice, printre care inginerul Dimitrie Leonida și matematicianul și mecanicianul Victor Vălcovici.

Invențiile românești se afirmă tot mai susținut la nivel național și mondial. În 1907, fizicianul Augustin Maior fundamentează și experimentează cu succes telefonul multiplă, în 1906 Rodrig Gollescu creează avioanele, iar în 1910 Henri Coandă devine părintele aviației cu reacție (ultimul va breveta în 1934 și „efectul Coandă”), în 1912 Aurel Vlaicu concepe primul avion cu scheletul în întregime metalic, 1908 este anul inventării remarcabilului „procedeu Edeleanu”, primul brevet de invenție din lume pentru obținerea acetilenei din gaz metan este obținut de inginerul chimist Martin Bank în 1920 (ulterior procedeul lui Bank fiind brevetat în 42 de țări), în 1923 inginerul și mecanicianul Aurel Persu brevetează și construiește primul automobil

aerodinamic (cu roțile închise în interiorul caroseriei), în 1924 Gogu Constantinescu inventează convertizorul sonic-mecanic, în 1930 inginerul Gabriel Dimitriu inventează vioara electronică, cel dintîi instrument electronic cu coarde... Sînt doar cîteva exemple din multele care s-ar putea da.

Cu toate acestea, inventatorii au avut mereu de luptat cu numeroase opreliști și înșelăciuni. Să-mi fie îngăduit ca, în finalul acestui articol, să citez din scrisoarea pe care mi-a adresat-o mie și prof. Dinu Moroianu, la 12 septembrie 1963, marele inginer-inventator Gogu Constantinescu, ca răspuns la cartea noastră Focul viu, pe care i-o trimiseseam: „Ne-a făcut o mare plăcere, mie și soției, să vedem și să citim această lucrare, care, după cum știm, a publicat pentru prima dată greutățile pe care inventatorii au trebuit să le înfrunte în drumul lor spre progres. Ne pare bine că această inițiativă a fost luată în țara românească, leagănul multor invenții și descoperiri, care nu ar fi cunoscute fără o carte de acest fel, scrisă de oameni cu competență și apreciere a valorii muncii depuse de inventatorii români. Este trist de a constata că, în mai toate țările, premegătorii în drumul lor spre a făuri o soartă mai bună pentru omenire, prin ajutorul științei și tehnologiei, s-au lovit de inerția și ignoranța celor ce ar fi putut să-i ajute, precum și de activitatea contrară a celor ce aveau interesul să-i stînjenească [...] Sper că „Focul viu” va reuși să aprindă imaginația și ambițiunea tîneretului din ziua de azi, ca să lumineze calea progresului țării românești în viitor.”

Cu dragoste, Ing. G. Constantinescu

I.M. ȘTEFAN

Legea bunului simț

„Curățenia” — cuvânt însoțit de un verb la modul imperativ sau de o rugămintă ne-a rămas în privire cam la puțin timp după ce am terminat cu primele litere ale alfabetului. Primele sfaturi pe care le primim privesc igiena și implicit curățenia. Ea este un fapt elementar de educație, una din primele litere ale alfabetului comportamental cu care ne pregătim să ne rostom o întreagă viață. Fără curățenie nu există civilizație, după cum, fără aer și fără istorie nu există viață. Și orice abordare a acestui subiect îți creează un sentiment de jenă și inutil. Toată lumea îl socotește obligatoriu, necesar și este de acord cu enorma importanță a acestei condiții sine qua non a civilizației. E ca și cum ai deschide o discuție despre importanța vorbirii sau a scrisului, sau ai provoca o dezbatere cu opinii contradictorii despre roată sau despre tabla înmulțirii. Și totuși, curățenia este un subiect de viață. Există întreprinderi în curtea cărora apar depozite „muzeu” de resturi, rebuturi și aparate îmbătrânite și deteriorate, există restaurante în care ordinea și curățenia rămân doar chestiuni de principiu, există bucătării în care inspecția sanepidului are deseori de lucru, există aceste toalete publice atit de jenante în anumite locuri. Există locuri publice în care exact oamenii care pretind curățenia lasă de fiecare dată semne vizibile și jenante ale trecerii lor, există mijloacele de transport în comun despre care spunem că sint așa și așa dar ne purtăm cu ele de parcă ar fi ale altora. Până la urmă, toți sintem admirabili și neodihniți comentatori ai faptelor din jurul nostru, dar cind ajungem în situația de a ne curăța locul de muncă, de a nu arunca un rest într-un loc public, atunci spiritul civic trăiește o sincopă și ne comportăm ca niște adversari ai ordinii și disciplinei. Există oameni care în propria lor casă cheltuie zile întregi pe săptămână pentru ordine și curățenie iar resturile strinse le aruncă în vecinătatea blocului, cu un incredibil sentiment de egoism și indiferență față de semenii. Ce orori pot să scrie unii pe pereți, ce nume, ce anunțuri, cu ce nepăsare conduce soferul din mașina căruia cad dopuri, rumeguș, balast, gunoi, și cu ce aer firesc suportăm existența prafului cu care am început să ne obișnuim. Curățenia are o valoare morală și ea dă măsura ordinii care stăpânește lumea. Și cu toate acestea, unii din concetățenii noștri au reacții inexplicabile. O atitudine la locul de muncă, alta acasă și o cu totul alta în locurile publice, contaminate adeseori de un vizibil proces de gitanizare a comportamentului. Dacă aruncă unul, aruncă și celălalt. Dacă rupe primul, al doilea ia direct. E în toate acestea un mimetism comportamental, o atitudine de lipsă de răspundere. Fiecare sintem partizanii ordinii și ai disciplinei, dar cind trebuie să contribuim la ea, printr-o ciudățenie, ne părășește voința și energia, uitind un lucru simplu, — că acest semn esențial al civilizației — curățenia este un bun al tuturor posibil numai prin modul de a fi al fiecăruia. Or, curățenia străzii, a parcului, a restaurantului, a cantinei, a magazinului, a locului de muncă, nu este numai treaba titularului. Este răspunderea civică și elementară a fiecăruia. În momentul cind nu mai este treaba tuturor, murdăria și dezordinea contamnează viața fiecăruia. Iar acest bastion al civilizației trebuie apărat așa cum apărăm valorile morale fundamentale. Bogăția este incompatibilă cu mizeria. Și corectitudinea. Și cinstea. Și frumusețea morală. Curățenia este semnul muncii, al curățeniei și ordinii în gândire. Iată de ce, preocupați de lucruri mari, adeseori uităm și tolerăm lucruri simple și inadmisibile unor semenii care trăiesc în virtutea unei table de valori pe care scrie totul se poate. Tolerând un asemenea mod nu facem decât să sporim viteza de oxidare a lucrurilor mari, din afara și dinlăuntru semenilor noștri. Or, din respect față de noi înșine și față de semenii noștri ar trebui să stăruim mai mult asupra acestui fapt elementar, aproape jenant de adus în discuție. Legea curățeniei, dincolo de toate actele normative care o privesc, are la bază o lege mult mai veche, numită simplu, „legea bunului simț”.

CORNEL NISTORESCU ■

Despre curățenie s-a vorbit și s-a scris mult. E și normal, curățenia fiind o constantă de prim ordin a vieții noastre civilizate.

Ca urmare a diverselor acțiuni întreprinse pe această linie până acum, oricine poate spune, pe drept cuvânt, că s-au făcut multe pentru înfrumusețarea Capitalei noastre. Peste tot au fost văzute echipe de muncitori și grupuri de cetățeni, unele mai mari, altele mai mici, care, într-un fel sau altul, și-au adus o contribuție notabilă în acest sens.

Abordind problema în felul acesta, cineva atrage atenția asupra unor aspecte care, în fond, țin de atitudinea fiecăruia, a noastră, a tuturor cetățenilor față de ceea ce s-a creat pentru înfrumusețarea și civilizația orașului, pentru mai binele nostru în general. Este vorba de pasajele, de multe pasaje de trecere ce s-au construit pentru a ușura circulația rutieră și pietonală, pentru a ne feri chiar și de unele necazuri care, din vina noastră sau a altora, pot apărea tocmai atunci cind ne așteptăm mai puțin.

Deși construirea unui pasaj de trecere necesită eforturi financiare și materiale mari, totuși s-au construit pe mai toate arterele principale. Faianțate mo-

dern, iluminate din plin, pavozate colorat și atractiv, cu reclame de tot felul, multe din aceste pasaje de trecere, atunci cind au fost date în folosință, erau adevărate bijuterii. Este și firesc. Pe zi ce trece, Bucureștiul devine o capitală din ce în ce mai modernă. De aceea îl și iubim.

Dar cum le folosim și care este atitudinea noastră, a unor

fi ignoră, traversind strada, șoseaua sau bulevardul printre autoturisme și autocamioane de tot felul, expunindu-se accidentelor de circulație. Așa se întâmplă mai peste tot, dar mai ales tocmai acolo unde fluxul circulației este foarte mare. De pildă în Piața 1848, unul din punctele principale ale Capitalei, ce s-a bucurat în ultimii 2-3 ani

asemenea contravenienți, care pur și simplu sfidează cel mai elementar nivel de civilizație urbană, amenziile prevăzute sint prea mici sau nu li se aplică cu promptitudine.

Sint uneori, situații, cind, traversind prin pasajele de trecere și văzind cum se prezintă din punct de vedere al curățeniei, te întrebi cum este posibil, ca pe jos, mai ales prin unele colțuri și unghere să fie aruncate atitea hirtii și diverse alte gunoaie? De ce? Pentru ca multe din coșurile de gunoi lipsesc, altele sint deteriorate sau răsturnate în fel și chip? Alteori, tuburile de iluminat, grătarele puse sub ele pentru protecție lipsesc sau atîrnă ca băute de un vînt sălbatic. Din ceea ce cindva a fost un afiș intins frumos, atrăgător, prin care se anunța un eveniment cultural-artistic, n-au mai rămas pe pereți decit niște urme de pastă și hirtie.

Sau a fost cindva o idee bună aceea de a înfrumuseța aceste pasaje cu reclame. Astăzi unele sint sparte, altele scorjite, mizgălite de indivizi certați cu buna-cuviință.

Ce e de făcut? Să li se aplice unor astfel de cetățeni, repetenți la buna-cuviință, cu promptitudine, legea.

V. DUMITRU ■

Prin pasaje

cetățeni, față de aceste lucruri minunate ce ne-au fost dăruite?

În timpurile de astăzi, și preșcolari știu ce destinație au pasajele de trecere. Cu toate acestea, constructorii și edili orașului au avut grijă ca indicatoarele pentru pasajele subterane să fie plantate cit mai vizibil posibil. În ciuda acestor lucruri arhicunoscute, din motive ușor de intuit de oricine, dar în nici un caz justificabile, unele din pasajele existente nu se folosesc nici atit cit trebuie, și nici așa cum trebuie. Destul de des, sint văzuți pietoni care deși se află în apropierea unui pasaj îl evită, sau, mai bine zis,

de cea mai mare atenție din partea tuturor forurilor competente, avind în prezent o deschidere de toată frumusețea, este, după cum toată lumea știe un pasaj de trecere. Deși este foarte funcțional, prin însăși construcția sa, și în ciuda traficului rutier permanent și extrem de intensiv, mai ales dimineața și seara, mai sint pietoni cărora le vine greu, probabil, să coboare sau să urce treptele pasajului, expunindu-se riscului de a fi accidentați de autoturismele ce trec în plină viteză. Cineva, pe bună dreptate, se întreba: Cum este posibil acest lucru în plin centrul Capitalei? Probabil că pentru

Nu-i vinovat cine cere, ci cine dă

Dumitru Curcă, om al muncii la C.P.A.D.M. Pitești, ne-a cerut ajutorul în rezolvarea problemei repartizării unei locuințe din fondul locativ de stat. Consiliul popular al municipiului Pitești ne-a răspuns printre altele: „La unitatea în care își desfășoară activitatea petiționarul, acesta nu a făcut cerere pentru a fi înscris pe lista de priorități în vederea obținerii de locuință din fondul locativ de stat, astfel că nu îndeplinește condițiile prevăzute de art. 9 și 10 din Legea 5/1973”.

Hotărît lucru, verificările făcute de Sectorul de gospodărie comunală și locativă al C.P.M. Pitești au fost superficiale. În scrisoarea sa, Dumitru Curcă dă o mulțime de amănunte din care reiese exact contrariul.

În anul 1985, ca urmare a cererii făcute, s-a întreprins o anchetă socială de către tovarășul Gheorghe Minu, care i-a comunicat că îndeplinește condițiile pentru a i se repartiza un apartament. A fost trecut pe lista de priorități pe locul 4. În anul 1986 a făcut o nouă sesizare către întreprindere. I s-a răspuns că în anul următor cererea sa va fi soluționată și că se află pe același loc 4 pe lista de priorități semnată de președintele UJECOOP Pitești. Mai mult, de la întreprindere i s-a dat o adresă către primărie cu rugămintea să i se acorde un apartament din fondul acesteia. Adresa a fost aprobată de secretarul Comitetului executiv al Consiliului popular municipal. Adresa purta numărul 2293/31.03.1987 și a fost îndrumată la Sectorul de gospodărie comunală, același care ne răspundea nouă cit și lui Dumitru Curcă, cum că n-a existat nici o cerere.

În septembrie 1987, i se spune că nu există cotă de apartamente, deși, susține Dumitru Curcă, au fost oameni ai muncii de la C.P.A.D.M. care au primit apartamente. D. C. nu se resemnează, ci

își pune toate speranțele în anul 1988. La începutul lui, depune la Consiliul popular o altă adresă din partea întreprinderii, care ajunge tot la Sectorul de gospodărie comunală. Tov. D. Preda îi spune că sint 3 apartamente, dar nu știe cind se vor da de către întreprindere. În luna iunie, Dumitru Curcă află că ele au fost deja repartizate. Șeful Biroului personal învătămint îi spune că apartamentele au fost repartizate de către primărie. Acolo, tovarășii Preda și Dragomirescu afirmă că întreprinderea a făcut repartițiile și îi arată lista de priorități, în care Dumitru Curcă se vede „retrogradat” pe locul 6.

Dumitru Curcă ne mai comunică și numele acelora ale căror fii și fiice au primit aceste apartamente de 3 camere, mult prea mari pentru familii fără copii. Nu publicăm numele tovarășilor care au beneficiat de ele, pentru că în ultimă instanță nu sint vinovate de primirea repartiției. Nu e vinovat cine cere, ci cine dă.

În orice caz, anul acesta, Dumitru Curcă a făcut o nouă sesizare către întreprinderea județeană de gospodărie comunală.

După toate intervențiile și adresele, după ce a fost pe locul 4 și mai apoi pe 6, după ce a tot intrat în audiențe la primărie și la sus-numita întreprindere care gospodărește fondul locativ, se poate spune că Dumitru Curcă nu a făcut cerere să fie inclus pe lista de priorități? Credem că nu.

Legea 5/1973, invocată în răspunsul primit, clarifică tocmai cum trebuie să se repartizeze locuințele oamenilor muncii, nu cum nu trebuie. Legea trebuie aplicată cu aceeași corectitudine și celor care primesc (sau care au primit) și celor care încă nu au primit.

G. OPREA ■

Note

lăcăt și o cheiță și, eventual, citeva scinduri bătute pe la uși, pe la ferestre.

Măsura a plăcut celor de la Direcția județeană de poștă și telecomunicații Vaslui, care au imitat-o aproape întocmai. Poștașul nu a delapidat, ci, îmbătrînd și dinsul ca tot omul, a ieșit la pensie. Imediat, Poșta din sat a fost desființată. A mai rămas un cetățean care aduce presa în sat, dar pentru pachete și altele, sătenii din Cursești Deal și, de data asta, și din Vale sint nevoiți să bată același drum lung de 5 kilometri pînă la Pungești.

Mărturisim că metodele ne-au pus pe gînduri. Ne gîndim că miine poimîne se va pensiona și directorul școlii. Ce se va întâmpla atunci? În sat bănuim că există și o formație de pompieri voluntari. Și ei sint supuși pensionării sau oricum își vor pierde la un moment dat mobilitatea și promptitudinea în reacții. Dacă se va întâmpla

Lumina ochilor

Nimic mai scump pe lume decît lumina ochilor.

Aceste cuvinte au fost rostite, în vremuri de demult, probabil, pentru prima dată, de un om îndurerat care-și pierduse vederea. Nu m-am gîndit la aceasta și n-am pătruns adevărul năprasnic al străvechii locuțiuni populare decit din momentul în care am început să trăiesc și eu aceeași dramă. Tot de atunci am înțeles pentru ce Oedip, vrînd să-și aplice cea mai cumplită pedeapsă pentru vina-i tragică, s-a decis, atît de neîndurător, să-și scoată ochii.

Din momentul cutremurătoarei descoperiri am simțit cum, încet-încet, un vîl negru, tot mai greu de pătruns, se lăsa dur între mine și spectacolul lumii, între mine și „civilizația cărții” și cea a „imaginii”. Mă zbăteam între descurajare totală și o oarecare speranță izvorită din efectul tratamentului medicamentos. În nenumărate nopți eram chinat de coșmaruri, visam că văd, și în citeva clipe, după ce mă trezeam, chiar credeam că-i adevărat. De multe ori, apoi, îndeosebi în zori (pînă și înainte de operație), așteptam să vină minunea din senin. Minunea aceasta a săvîrșit-o, în toamna curentă, col. dr. Ioan Horge de la Spitalul Militar din Cluj-Napoca, o instituție medicală de prestigiu, a cărei conducere (comandant: col. dr. Gh. Bărlăanu) manifestă o grijă pleneră pentru desfășurarea activității medicale și pentru oamenilor în suferință. Cind mi-a luat prima dată pansamentul de pe ochiul operat, am exclamat uimit: — „Domnule doc-

tor, văd”. „Vă văd pe dumneavoastră, și văd, departe, seninul cerului”. N-a spus nici un cuvînt. Doar un suris discret s-a ivit, pentru o clipă, în colțurile ochilor albaștri.

Intr-adevăr, cu acest ochi, cu care în răstimp de peste 3 ani nu mai zărisem nimic, acum văd și recunosc, deocamdată fără ochelari, obiectele din casă, oamenii, clădirile și culorile toamnei din frunzișul copacilor. Văd și privesc. Am certitudinea că-mi voi putea relua călătoria prin împărăția cărților.

Acest om minunat, ajutat de o echipă de colaboratori înimoși (anesteziști: Col. dr. Gh. Pascu și dr. Gilda Samoilă, medicii stagieri: Lt. maj. dr. Monica Chertes și Lt. maj. dr. Dorin Necula) operează, aproape zilnic, ore în sir. Copii, tineri, adulți și bătrîni. În fiecare dimineață și seară se află printre bolnavi, revăzîndu-i pe cei operați și pregătînd pe alții pentru operații, ascultîndu-i cu înțelegere, dîndu-le prudente speranțe, incurajîndu-i cu afecțiune. Toți au încredere deplină în acest medic admirabil: „— Dacă aici dr. Horge nu mă salvează, atunci...” În fond, în tot ceea ce întreprinde nu este nimic miraculos, ci o armonie impresionantă între știință, conștiință, măiestrie profesională, vocație, omenie și dăruire exemplară.

Nimic mai scump pe lume decît lumina ochilor, spun pacienții, dar prin ceea ce face, o spune, în primul rînd, doctorul Ioan Horge.

ION ȘERDEANU ■
Cluj-Napoca

Gestionarul și poștașul

Mina Cocuz, domiciliat în Tirgu Mureș, este de fel din satul Cursești Deal, comuna Pungești, județul Vaslui. Se duce de cite ori poate în satul al cărui fiu se consideră, mai ales că în sat trăiește mama dînsului. După ultima lui vizită în sat, ne-a relatat o situație pe care, dacă nu ne-am gîndi la necazurile sătenilor, am îndrăzni s-o numim rizibilă.

Gestionarul magazinului sâtesc a ieșit cu lipsă la inventar, lucru care, din păcate, se mai întâmplă din cind în cind. Rezultatul lipsei la inventar: magazinul a fost desființat de către U.J.C.C. Vaslui. Măsura, care a pus dintro o dată pe drumuri un sat întreg, nevoit să bată 5 kilometri pînă la Pungești, a fost extrem de ușor de îndeplinit. Au fost necesare un

vreun incendiu, doamne ferește, vor da fuga pompierii din Pungești să stingă focul? Să ne gîndim că s-a găsit „înlocuitor” pentru Alexandru Macedon, nu s-au putut găsi oare niște oameni buni pentru a înlocui un gestionar neglijent și pentru a prelua funcția unui poștaș pensionat?

O. GEORGESCU ■

In memoriam...

Într-un cimitir se intră cu evlavie și cu amintirea dispărutului. Este o atmosferă specială care ne cuprinde de la intrare, ne reduce cuvintele la minimum. Purtăm flori și coroane, așa cum am învățat din moși strămoși. La cel mai reprezentativ cimitir din București, în incinta magazinului care are rostul de a pune în vinzare modestele semne ale respectului nostru pentru cei care au fost, sint expuse

eșarfe colorate, rochii, fuste, bluze... Cine vine la cimitir și-și cumpără îmbrăcăminte sau baste bărbătești gri, bej, bataturi cu buline pentru femei, în culori care se asortează cu orice ținută, dar nu cu cea care exprimă tristețea?!? Calificativul pentru o asemenea idee se impune de la sine. Comerțul își are legile lui, care, nerespectate, devin hilare. Dacă într-o alimentară s-ar vinde parfum Miraj, iar într-un aprozar încălțăminte Crișul — Oradea, ce-ai spune?! Nu se poate face bazar din sentimentele noastre, îngropate în cimitirul Belu, chiar dacă unii grăbiți poate că intră și cumpără pe lingă flori și un batic albastru cu buline albe. Nu ei sint cei după care trebuie să ne conducem în respectul datorat celor care au fost... Și să nu uităm că, legile biologice sint, încă, de neînfrînt!

CARMEN DUMITRESCU ■

ENERGIILE NECONVENȚIONALE: inițiativă și spirit gospodăresc

Venea o moară pe Sabar

Sabarul este un riu de cîmpie, dar energic ca un confrate de la munte. Izvorul din care se naște nu-l lasă ca iarna să înghețe, iar vara să depindă de precipitații. Calitățile lui au ajutat, pînă în vremuri nu prea îndepărtate, în mai multe feluri oamenilor, care l-au pus la treabă. El au stăvilit undele apelor sale din loc în loc, construind mori pentru piinea lor de fiecare zi.

Astfel de mori pe apă au fost pe Sabar își aduc aminte bătrînii din Domnești și Clinceni, două comune, surori, din Sectorul Agricol Ilfov. Aici riul își adună toate forțele înainte de a se uni cu Argeșul și acestea puteau învîrta cu putere turbinele. Din fostele mori nu a mai rămas decît amintirea care dăinuie prin ulița Morii în comuna Domnești și fundația din curtea C.A.P.-ului Clinceni. Mai există totuși o moară de acest fel în funcțiune, își amintește un morar nu prea vîrstnic, în satul Tintava, comuna Grădinar, din județul Giurgiu. El, Alexandru Constantin, cînd a devenit maistru morar în 1969, pricepîndu-se la tot ce se învîrtește într-o moară, s-a dus la Tintava și, pentru că avea drag să vadă cum merge, s-a apucat de treabă. Moara era abandonată dar curiozitatea lui a pus-o în funcțiune. Se putea mîcina tot anul și teșea fînă bună, susține Alexandru Constantin. În 1973 a fost însă nevoit să o părăsească și el pentru că fostul primar a considerat-o ca depășită de modă. Utlajele au fost iarăși împrăștiate dar iată că alți oameni nu o lasă să dispară și li alătură o microfermă zootehnică pentru

care moara uruiește semințele și produce energie electrică folosită la iluminat și la încălzitul crescătoriei de păsări.

Ideea deci există, posibilitatea, de asemenea, prin chiar exemplul de la Tintava, iar despre necesitate nu trebuie să vorbim prea mult. Căutarea tuturor surselor de energie neconvențională practic inepuizabile și foarte puțin costisitoare este o preocupare a zilelor noastre chiar pe plan mondial.

Să ne gîndim că în zonă nu există decît moara Domnești (consumatoare de energie electrică), ne spune morarul șef Petre Nițescu, ce poate mîcina 7,8 tone de griu pe zi, dar aici vin oameni din Bragadiru, Clinceni, Domnești, Bolintin Deal și Vale, Joița, Dragomirești, Ciorogirla, Grădinar, Chiajna. Îmbulzeală mai rău ca la moară. Timp pierdut cu orele, ca să nu mai socotim și drumurile.

Ion Marin, vicepreședintele Consiliului popular al comunei Domnești, și morarul-mecanic Alexandru Constantin cunosc tainele Sabarului de mic copil, dar se pricep și la șurubării, se gîndesc și chiar se încurajează reciproc că dacă ar fi sprijiniți să poată monta cîteva grupuri între 5 și 25 kw, comuna lor și-ar putea rezolva foarte bine problema energiei. Aceleași gînduri și în comuna alăturată Clinceni. Desigur, dacă au făcut-o bătrînii noștri, o putem face și noi, spun Marin Titică, primarul comunei, și Gheorghe Croitoru, contabilul șef al C.A.P.-ului. În plus am putea construi și o stație de biogaz lîngă ferma zootehnică de 1100 capete de vaci pentru că avem poziție bună și teren de amplasare.

sare. Tot aici, la fața locului, Mihail Constantin Popescu, secretar cu probleme agrare în cadrul Sectorului Agricol Ilfov, ne asigură că deja se discută cu specialiștii care vor proiecta mori de apă și se caută constructorii. Se va alcătui un serios program de captare a energiei neconvenționale și inepuizabile.

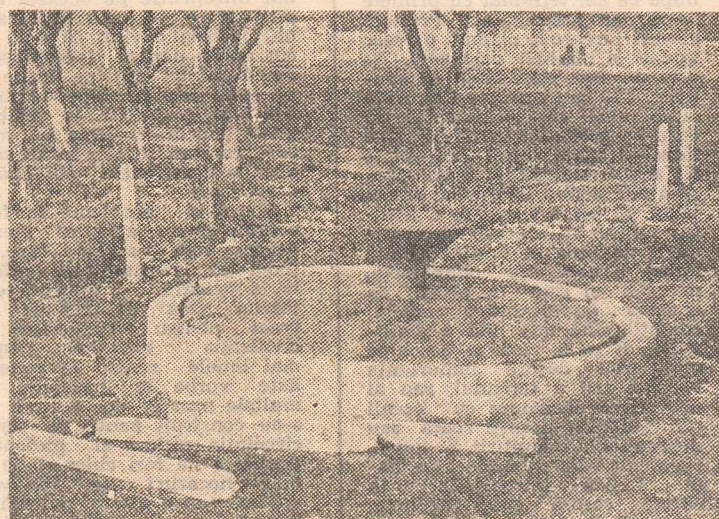
În comunele Domnești și Clinceni putea funcționa, la ora vizitei noastre, cite o stație de biogaz în incintele școlilor generale conform programului și proiectelor. Gospodarii de aici au săpat gropile, au instalat tuburile și clopotul, iar din mai 1987 așteaptă ca secția tehnică a sectorului să facă racordurile. „Am primit și un răspuns”, zice cei de aici; lăsați că nu e numai asta, avem mai multe în această situație.”

— Dacă experimentul se dovedea bun, spune Marin Titică, primarul din Clinceni, poate că am fi găsit posibilitatea să ne extindem și la dispensar, la C.A.P. și la consiliul popular.

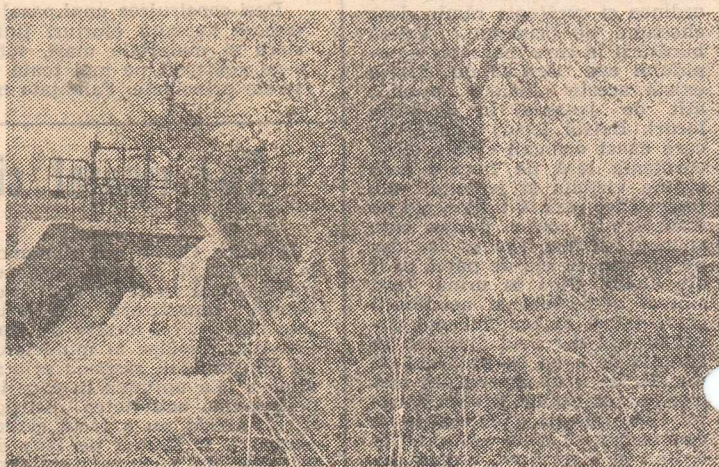
— Am solicitat în repetate rînduri, adaugă Ion Cornaciu, directorul școlii generale nr. 291, restul echipamentului, dar am primit indicații de la sector pentru prepararea materiei active. E necesară și această rețetă, cu siguranță, dar nu putem sări peste un alt moment pe care am înțeles că trebuie să-l rezolve Toma Cimpolteru, tehnician la Inspectoratul școlar al Sectorului Agricol Ilfov.

Iată deci că forța de gîndire există, iar forța de muncă așteaptă să smulgă din forța apei energia atît de necesară nouă oamenilor. Desigur că, sprijiniți de specialiști, gospodarii de pe malul Sabarului vor reuși să-și împlinescă foarte curînd gîndurile.

VICTOR RĂDULESCU

Stația de biogaz în așteptarea specialiștilor

Urmele vorbesc despre o tradiție

Să redescoperim o tradiție

Cuptorul de cărămidă

După ce-a terminat Liceul de construcții, Constantin Tilciu din comuna Pietrari de Sus a jud. Vâlcea s-a angajat la Trustul Carpați, ca iposar. Lustruind peretele pe care-l are zilnic în față cu fierulețul și mîhăluța, răsăruindu-i asperitățile cu țiclingul, pînă dobîndeste un lucru în care aproape te poți ogîndi, are timp să se gîndească la multe. Din toate visele mele de pînă acum, își zice, atît mi-a rămas: să fac un lucru impecabil, ce ating eu cu mina mea să fie ireproșabil făcut! Mai ia o mistrie din iposul ce amenință să se întărească în cancioc în timp ce-l revin în memorie imagini îndepărtate, din satul natal de sub masivul Căpățîna. Probabil pentru că se apropie iarna și cînd vine frigul, imaginea unei vetre — și prin asociere, vatra pîrîntescă — e prima care-ți vine în minte. Iar focul la lumina căruia ți-ai trăit copilăria nu se poate uita niciodată.

Prin satul său trece riul Otăsău. Poate că însuși numele satului său, Pietrari, vine de la cariera de sub pădurea Vălcă Bună, de unde își luau oamenii materialul de construcție pentru casele lor. Prin '60 cînd pîrîntii au terminat casa, Costică avea vreo zece ani. Temeia — și pereții pînă la jumătate — au făcut-o din piatră legată cu mortar, fără strop de ciment. De la jumătate în sus, inclusiv etajul, au terminat-o cu cărămidă. Cînd s-au mai mărit copii și familia „a prins putere”, au mai scos pămînt din groapa pe care o aveau în ogrădă și și-au făcut cărămidă pentru finar, șopron și magazie.

Simte parcă și acum senzația aceea vie cînd juca, împreună cu fratele său Ilie, cu picioarele în pămîntul argilos pe care pîrîntii îl stropseau la răstimpuri cu apă. Dealul din fața casei lor era cam nisipos, dar pietrișul se odihnea pe un strat de argilă, așa că era pămînt tocmai bun de cărămizi în fiecare ogrădă. Aveau în curte o mîsuță de lemn și un tipar. Luau capaeul tiparului dintr-un vas cu apă și-l presau asupra pămîntului care umplea tiparul

dizlocînd forma cunoscută a cărămizii. Apoi o așezau pe pămînt curat, la loc drept. În vreo două nopți a venit ploaia și-și amintește și acum, după atîția ani, cum i-au sculat pîrîntii din somn să acopere stiva proaspătă să n-o ude.

Cărămizile se făceau, de obicei, pe timp frumos și le stivau pe dungă, să fluture aerul cald al verii printre ele, să le zvînte. Într-o singură vară, o familie ca și a lor își făcea materialul de construcție pentru o casă „cît de trăznită”, cum se spune în satele de munte. Spre toamnă, cînd lutul cărămizilor era deja uscat în miezul lor, le ardeau în cuptorul din curte. Ani de zile a stat cuptorul acesta în curtea pîrîntescă, în el și-a ars cărămizile și fratele tatălui. Cu timpul a rămas părăsit.

I se întîrise iposul în cancioc, așa că se aplecă să-și facă o priză nouă. Gîndul însă îi rămase tot la cuptorul de cărămidă. Îl încălzea parcă și acum pe dinăuntru cu focul lui netrecător din copilărie.

Ardeau cărămizile la foc slab, salcie, plop, buturugi, garduri rupte, putreziciuni, lemne pe care nu le poți folosi la absolut nimic altceva. Pe malul fiecărui riu sînt scorburi aproape putrede de sălcii, în curtea fiecărui om se adună putreziciuni și resturi diverse: tocmai astea sînt bune în cuptorul de cărămidă, la foc tare materialul se strîmbă, sau se topește și curge. În cuptorul de cărămidă din curtea casei focul ardea domol, puneau dovleci la copt, gustul lor îi pilpila o clipe în cerul gurii.

Pe tatăl său nu l-a costat aproape nimic întreaga casă pînă la acoperiș. Doar munca familiei, doi pîrînti și doi copii, landri. Oricine putea să-și facă o astfel de casă. De ce-o fi abandonat satul cuptoarele de cărămidă că dealul cu argila lui tot pe loc a rămas? Iar sălcii și scorburi bune de foc putrezesc degeaba pe orice prund de rîu.

Costică Tilciu lustruiește mai departe peretele mării construcții la care lucrează și ține

nepărat ca suprafața lucrată de el să poată fi mîngîiată cu palma ca un obraz de copil, deși tot el își spune: ceea ce fac eu nu se va vedea niciodată din afară pentru că munca mea o acoperă imediat lucrările următoare. Dar conștiința lui de meșter cîștigă rămîne ca un reper între oamenii cu care lucrează chiar dacă va gîndi în fiecare zi alt perete. Destinul său se așază în succesiunea unor generații vestite de meșteri din satul Pietrari de Sus de sub munții Buila și Căpățîna. Bunicul său dinspre tată a fost simplăr renumit, iar cel dinspre mamă, mare cioplitor în lemn. Și-a făcut singur o mașină de lemn, de desăcut fasole, teasc cu un șurub din inimă de păr sălbatic, holdele și pomii erau pline de moriștele lui cu ciocănele de speriat păsările. A sculptat din lemn

un om în picioare, l-a pus ochi de mică și l-a așezat lîngă cotețul gălnilor. Îi sclipeau noaptea ochii de nu se apropia nici o sălbăciune de casa lor ca și cum ar fi fost păzită de un om viu.

Deși lucrează pe schele înalte, la zeci de metri de pămînt, în Capitala țării, gîndul lui Costică Tilciu îi fuge deseori la sculele de cioplit ale bunicilor săi și la cuptorul de cărămidă din curtea casei pîrîntesci. Cînd o să-și facă vreo dată casă, și-o va înălța, cu siguranță, în întregime cu mîinile proprii, asemenea tuturor celor dinaintea sa din satul Pietrari de Jos, de sub Căpățîna. Pămîntul e generos cu cei care au idei și trebuie să fim și noi generoși cu noi înșine și să nu refuzăm cadoul de cărămidă din ograda natală.

Pietritura casei

În satele maramureșene, partea de la baza unei construcții, temelia pe care se așază pereții se numește pietritură din simplul motiv că fundația aceasta se făcea din piatră de riu — un material suficient de durabil ca semnificația duratei lui să se confunde cu însuși sensul de temelie, întemeiere — tot ce poate fi mai rezistent în timp și spațiu. Orice se întemeia într-o gospodărie țărănească, o casă, un grajd, o cămară, sau un simplu coteț, se începea de la nivelul pămîntului în sus cu pietritura. Iar cînd se urează „casă de piatră” unei familii nou întemeiate, sensul urării nu este decît exact același pe care-l au toate construcțiile în intenția verticalității lor: să țină cel puțin cit va dura temeiul pietriturii lor.

Primul lucru pe care îl făcea orice om dintr-un sat cînd dădea seama că intenționează să-și ridice o casă era să-și adune pietre. Își lua soția și copiii, mergea pe prundul rîului și începea să grămădească, din albia lui sau de pe maluri, lespezile late care, după chibzuința lui ar sta bine în pietritura viitoare sale case. Făceau, deci, pe malurile rîului mici piramide de lespezi, ici, colo, iar cînd cantitatea considerată era suficientă pentru dimensiunile proiectatei sale construcții, le transporta cu carul în grădina,

pe locul destinat noii întemeieri. Cînd vedeai în iarbă unei grădini, sub pomii aplecați de rod, grămăzi de pietre, era semn că acolo se va începe în curînd o zidire.

Uneori graba construcției era atît de presantă, tînăra familie se dorea atît de mult în casă proprie încît nu aducea decît atîtea pietre cît era nevoie sub cele patru colțuri ale sale, să înalțe casa de lemn. Se făcea doar pietritura la colțuri, se așezau pe ea cele patru tălpi de lemn ale casei și se începea construcția care se ridica, încet, pînă la acoperiș. Tînerii își terminau pietritura sub o singură cameră, o umpleau cu pietriș, o podeau, presteau pereții, o tencuiau și vîruiau, mutîndu-se în aceea singură cameră, urmînd ca restul construcției să fie terminată cu timpul, pe măsura posibilităților. Unde vedeai în sat case pe jumătate fără pietritură, cu colțurile sprijinite doar pe cîteva straturi de lespezi, știai că acolo stă o familie tînără.

Pe parcurs, sub influența nu întotdeauna binefăcătoare a orașului țărani au început să-și facă pietriturile caselor din beton, preferînd să transporte sacii, la fel de grei ca pietrele, din gări aflate la mari distanțe, mai mari decît rîul, plătînd meșteri și betoniere

consumatoare de energie electrică — numai temelia unei case ajungînd să coste în aceste condiții zece, douăzeci de mii de lei!

O casă și-o face, în general, doar cine are nevoie de ea. Cea mai mare nevoie de vatră nouă o are, de obicei, o familie tînără. Dar o familie aflată la început de drum, pe lîngă presiunea necesității urgente a unui acoperiș, dispune de mijloace financiare mai puține. De ce să arunci atunci bani degeaba, exact la vîrstă cînd îi ai mai puțini, cumpărînd ciment și plătînd meșteri pentru o pietritură pe care o poți face singur și care nu te va costa absolut nimic dacă îți vei aminti bunul obicei al pîrîntilor d'nu lăsa pe alții să facă ceea ce poți dura la fel de temeinic cu propriile mîini.

Pietre se găsesc pe toate prundurile apelor noastre, mai ales, în satele de munte unde după fiecare ploaie se pornesc piraiele și dizlocă din abrupturile munților exact lespezile de care ai nevoie. Se află, așadar, la îndemîna oricui un material de construcție, inepuizabil și absolut gratuit, pe toate țărîmurile apelor — piatra de riu pe care nu trebuie decît ca o mină tînără și întreprinzătoare, lipsită de complexe și prejudecăți fals urbane s-o așeze în pietritura și zidul casei sale, transformînd-o în temelie durabilă de lăcaș uman.

Pietritura mai are un avantaj, cu bătaie lungă, asupra fundamentului de beton. Cînd generația tînără, evident cu alte gusturi arhitectonice decît cea precedentă, vrea să-și refacă vatra pîrîntescă, mîrînd-o sau schimbîndu-i temelia, piatra poate fi mutată din loc, pămîntul putînd să-și recapete sănătatea germinativă pe locul unei foste pietrituri în timp ce fiecare palmă de beton turnat într-o grădina e o bucată de planetă Pămînt smulsă puterilor sale regeneratoare.

Se cuvine să medităm la aceste lucruri și să le facem cu temeiul celei mai raționale eficiențe cînd ne gîndim să durrăm o casă pîrîntescă pentru viitorii urmași. Să repunem, așadar, temelia tradițională a acestei case în lîftele sale drepturi și să urăm „casă de piatră” nu numai tînerei familii ci și pietriturii viitorului său cămin.

ION ZUBAȘCU

În fapte, nu numai în registre

Orice activitate de control — deci și aceea a echipelor de control al oamenilor muncii, formă concretă de manifestare a democrației noastre socialiste — își propune să fie eficientă. Să îmbunătățească sau să schimbe o stare de lucruri dacă realitatea o impune. Dar pentru împlinirea acestui deziderat — care ține de statutul controlului oamenilor muncii, este necesar ca întreprinderile care beneficiază de sprijinul echipelor de control să colaboreze cu acestea, să intervină prompt pentru înlăturarea neajunsurilor semnalate.

Ne-am propus în grupajul de față să constatăm în ce măsură conducerile unor întreprinderi sint receptive la sesizările controlului oamenilor muncii, faptul reflectând, deopotrivă, calitatea actului de control, dar și al intervențiilor care-l urmează.

Copiii cresc în liniște

Primul lucru care te impresionează la Leagănul de copii din Brăila sint condițiile de creștere și educare a celor peste patru sute de micuți, băieți și fetițe, până în trei ani, încredințați spre ocrotire: hrană variată și consistentă, îmbrăcăminte, pentru toate sezonalele, jucării de tot felul, lumină, căldură, ordine și curățenie. Iar peste toate acestea, căldura, grija maternă a unui personal afectuos și competent.

Copiii cresc frumoși și sănătoși.

Dar situația n-a fost dintotdeauna aceeași. Răsfoind reșul unic de control, dintr-un proces verbal aflu, nu fără surprindere, că actuala stare înfloritoare a leagănelui de copii se datorează și intervenției prompte a unei echipe de control al oamenilor muncii.

Lucrurile s-au petrecut în aprilie 1986, deci cu peste doi ani în urmă. Echipa, alcătuită din Maria Constantin, Maria Caraiuan, Mariana Nesterniuc, medicul Valeria Tudose, Ana Pușchiță și condusă de dr. Carmen Ilies, a supus această instituție unei profunde și intrinsecante investigații. Ochiului aceluia control nu i-a scăpat, atunci, nimic. Pe lângă numeroase aspecte pozitive, au fost scoase la iveală, fără menajamente, și unele deficiențe și lipsuri de fond: insuficiența per-

sonalului de instruire și educare, dotarea minimă, alteori necorespunzătoare cu îmbrăcăminte și lenjerie pentru copii, lipsa de igienizare a unor pavilioane care, datorită vechimii construcției, îngreunau menținerea stării de curățenie, investigarea paraclinică a unor dintre copiii asistați neefectuată și neconsemnată la zi etc.

Toate acestea, însoțite de propuneri și termene concrete de remediere, au fost consemnate cu grijă în procesul verbal. Controlul efectuat de susmenționata echipă a avut un larg ecou. Constatările, ca și propunerile de altfel, au fost analizate chiar într-o ședință a biroului comitetului județean de partid, care a dispus, la rându-i, măsuri imediate.

Urmarea? Intii și intii, directorul Leagănelui, dr. Gheorghe Albu, a fost înlocuit cu doctorița Dorina Iliescu. Nu neapărat pentru unele deficiențe în munca desfășurată, ci pur și simplu pentru că o femeie, o mamă se potrivește mai bine respectivei funcții de conducere. Pentru înlăturarea întârzierilor în dezvoltarea psihomotorie și instructiv-educativă a unor grupe de copii asistați s-au făcut demersurile de rigoare și au fost încadrați 9 educatori, un psiholog și doi logopezi. Prin aceasta, asistentele de pediatrie și surorile medicale au fost degrevate parțial de o muncă prestată suplimentar și oarecum empiric, iar corectarea deficiențelor de vorbire, înlăturarea unor reflexe psihomotorii negative evite la numiții copii, asigurarea unei instrucții și educații corespunzătoare grupei de vîrstă 0—3 ani etc. au fost trecute în sarcina cadrelor de specialitate nou angajate. Măsura s-a răsfrînt benefic asupra întregului colectiv al leagănelui de copii.

În privința dotării, pe baza propunerii făcute de echipa de control al oamenilor muncii, inventarul a fost completat prin procurarea unor noi covoare plușate și mochetă, prin suplimentarea cu noi sorturi de îmbrăcăminte și lenjerie fină, cu radio-casetofoane, televizoare, cu felurite jucării și materiale didactice specifice vârstei mici. Au fost reparate apoi unele pavilioane și s-au vopsit în ulei, fapt ce a permis creșterea gradului de igienizare, menținerea unei curățenii adecvate. Mai mult, pe lângă pavilionul 3 s-au amenajat o spălătorie și o uscătorie modernă. Prin laboratorul Policlinicii de copii din municipiu, la indicația medicilor, se efectuează, ori de cîte ori este cazul, toate investigațiile sau analizele impuse de starea de sănătate a celor asistați, iar rezultatele se trec prompt în foaia de observație a fiecăruia.

Iată, deci, cum un control exigent, desfășurat nu formal, de suprafață, ci cu toată seriozitatea și răspunderea, a reușit să schimbe o stare de lucruri, să pună pe făgașul normal activitatea unei importante unități de asistență socială care, printr-o administrare slabă, crease destule nemulțumiri. De altfel, exemplul de mai sus nu este singular. Am urmărit îndea-proape, o zi întreagă, activitatea mai multor echipe de control al oamenilor muncii. Am studiat atent, cu grijă numeroase procese verbale întocmite în urma controalelor efectuate de echipe de control al oamenilor muncii în unități comerciale și prestatoare de servicii din municipiu. Multe alte propuneri de redresare efectivă a situațiilor criticate s-au materializat la timp. Bunăoară, la magazinul universal „Dunărea”, unitatea nr. 26 a I.C.S. „Alimentara”, o unitate centrală de reparații încălțăminte aparținînd cooperației meșteșugărești locale. Les-

ne de observat că la Brăila controlul oamenilor muncii își face datoria, situația amintită dovedind că este bine organizat și sigur, aceasta și atenției, îndrumării competente, creșterii prestigiului acestor echipe de control, prin luarea în considerare, a analizei și deciziilor date de organele județene și municipale, în urma controlului lor eficient. Eficiența, repetăm, se reflectă în bunul mers al unităților controlate, și nu doar în registrele unice de control.

MIHAI STANESCU ■

„Rog, luați legătura cu conducerea“

Fără îndoială că multe, dacă nu cumva chiar cele mai multe comisii de control al oamenilor muncii din Pitești își iau în serios această sarcină și această încredere ce li s-a acordat. Desfășoară controale serioase, care se dovedesc eficiente. Lucrul acesta este scos mereu în relief la ședințele de analiză a activității comisiilor, așa cum ne spune și tovarășul Gheorghe Ungureanu, secretarul Comitetului municipal al F.D.U.S. Iar acelor comisii care își fac datoria li se atribuie, justificat, un merit pentru reducerea grabnică a multor deficiențe din activitatea unor unități, instituiții, a oamenilor muncii.

Ceea ce nu înseamnă însă, din păcate, că nu mai sint și comisii care lucrează superficial, după cum nu mai sint și unii factori responsabili în unele unități care sfidează, în diferite chipuri, această formă de control.

La raionul de confecții al Magazinului „Romarta”, registrul unic de control arată trecerea pe aici, la 18 august 1988, a comisiei formate din Ion Rotaru, Ion Lupoiu și Ion Ghimis, cu legitimația 403/1985. (De ce din 1985, cînd aceste legitimații se reînnoiesc în fiecare an?) Această comisie notează la constatări numai laude de circumstanță, pentru a scrie la propuneri: aprovizionarea cu costume de mărime mai diversificate, pentru sezonul următor, pălării și alte mărfuri mult solicitate. Ce să înțelegi? Că la ora controlului existau costume de toate mărimile, iar echipa nu vroia să plece fără să propună chiar nimic, ori că mărfuri foarte solicitate lipseau și atunci? Totul este făcut ca să nu se înțeleagă nimic. Ce fel de control, este acesta? Care este eficiența lui?

La Restaurantul „Muntenia”, ultimul proces verbal este încheiat de o echipă de control, care nu se știe din cine este formată și al cărei număr de legitimație nu se poate citi. Are data de 31 august 1988. Se constată că roboții funcționau normal, dar lipseau vodca și vinul. Recomandări: „curățenia să se efectueze cu toată seriozitatea; să se asigure aprovizionarea cu zarzavaturi pentru sezonul de iarnă; să se manifeste în continuare grijă pentru folosirea energiei electrice. Comunicați F.D.U.S. măsurile luate”. Unii membri ai acestor comisii nu știu nici ce comisie alcătuiesc. Adică nici măcar cum se numește acea comisie și controlul pe care au pretenția că-l fac.

La confecții bărbătești din magazinul „Fortuna”, șeful de magazin Ion Mălăiescu e plecat cu cheia dulapului în care ține registrul unic de control. O comisie n-ar fi avut unde să consemneze că toate uniformele școlare expuse în unitate sint boțite ca niște batiste purtate mult în buzunar, deși magazinul are lucrători încadrați să calce haine.

La Dispensarul policlinic nr. 2, ultima dată s-a încheiat un proces verbal la 13 martie 1986. Penultimul este din 13 ianuarie 1983. Medicul șef, dr. Constantin Clescu, își amintește că o comisie de control al oamenilor muncii a mai trecut pe aici, dar n-a dorit să scrie nimic, nemaiscötind necesar acest amănunt. Grăitor, nu?

Între alții de „originale” situații, una, de o stridentă particulară, ni se înfățișează la depozitul de combustibil — lemne și cărbuni — din cartierul Războieni. La 28 aprilie 1988, comisia condusă de Ion Căprițoiu nota: „am venit aici pentru a constata modul cum au fost rezolvate deficiențele enunțate în procesele verbale din 11 noiembrie 1987 și din 5 februarie 1988” și constata că acestea „nu au fost recepționate și nici rezolvate în totalitate”. De pildă, se mențineau stocurile de cărbune nesortat. În stînga sus, citim apostila semnată de Ion Căpățînă, directorul Întreprinderii comerciale de stat metalochimice: „Rog comisia să ia legătura cu conducerea unității pentru elucidare. Consideră cîneva că noi manifestăm indolență în probleme care ne privesc în primul rînd pe noi și nu pe altcineva?”. N-avea nici o importanță că documentul proba tocmai indolența de care vorbea; nu-l interesa că lucrul îi privește și pe oamenii muncii din oraș care sint purtați pe drumuri de nenumerate ori pînă să-și poată obține combustibilul la care au dreptul. (În timp ce ne aflăm în depozit fiul unei femei bolnave vine de la o distanță apreciabilă să se intereseze de lemnele pentru care mama sa mai făcuse zadarnic alte drumuri. I se spune să mai întrebă). Șefa depozitului, Aurelia Maria, ne spune că din cele scrise de director, dînsa înțelege că acesta cerea comisiei să ia legătura cu dînsul. Aflăm că s-a și luat această legătură. Cînd? La următorul control, din 27 iulie, cînd deficiențele erau aceleași, intacte. „Comisia a vorbit la telefon cu tovarășul director, dar au spus că nu se duc la dînsul, așa cum le-a cerut”.

Tovarășul Gheorghe Ungureanu, secretarul Comitetului municipal al F.D.U.S., ne spune că acest director se remarcă, de multă vreme, printr-o asemenea atitudine de „sef” care crede că poate comanda oricui și pe care nu-l interesează decît propria sa părere. Interlocutorul ne asigură, că se vor lua măsuri pentru a-l coborî cu picioarele pe pămîntul obligațiilor sale, al spiritului de democrație pe care-l sfidează.

DORIN GHERGHINESCU ■

Începeți cu exemplul personal!

În cadrul tematicii acțiunilor echipelor de control al oamenilor muncii din Baia Mare, o atenție deosebită este acordată modului în care sint întreținute unitățile comerciale și de prestări de servicii. Nu numai de dragul esteticului, desigur, deși și acesta este un aspect important. Prioritar, însă, se au în vedere condițiile de muncă ale lucrătorilor, ca și cele de păstrare a materiilor prime, materialelor și mărfurilor, elemente ce se regăsesc în calitatea servirii celor ce se adresează acestor unități. În urma unor asemenea controale, de pildă, în aceste zile au început repara-

țiile Cabanei „Lacul Bodî” și magazinului sătesc din Bîldari. Nu totdeauna, însă, conducerile unităților controlate manifestă receptivitate față de constatările echipelor de control care, revenind în unități, sint puse în situația de a constata în repetate rînduri aceleași neajunsuri. Însoțim echipa de control al oamenilor muncii formată din Ildiko Vlasaci, Vasile Ardelean și Mihai Pop de la Întreprinderea mecanică de mașini și utilaj minier în două asemenea unități.

La Unitatea de blănărie din strada Mihai Viteazul nr. 11, a Cooperativei Mogosă, se constata, în 26 octombrie 1987, deci cu mai bine de un an în urmă, „aspectul necorespunzător al unității, necesitînd zgrăvirea acesteia și înlocuirea mobilierului”. Deși alături, sub semnătura președintelui cooperativei, Ieronim Trif, citim: „Conducerea cooperativei va asigura zgrăvirea și recondiționarea mobilierului”, nu s-a schimbat nimic aici. După alte două controale care făceau aceleași constatări (singura schimbare fiind lipsa răspunsului conducerii cooperativei) în 7 octombrie 1988 de astă dată, echipa notează la finalul procesului verbal: „Rugăm conducerea Cooperativei Mogosă să soluționeze această sesizare”.

Aflăm de la responsabilul unității, Mihai Vișovan, că nici n-a mai prezentat caietul de control la conducere. Ultima oară cînd a făcut-o, i s-a înapoiat după două luni, timp în care a avut probleme, intrucît nu l-a putut prezenta unui alt control. Poate acum, pe calea cuvîntului tipărit, conducerea Cooperativei Mogosă va afla că unitatea din strada Mihai Viteazul — recunoscută pentru hărnicia oamenilor muncii de aici — trebuie urgent igienizată și dotată măcar cu cîteva rasteluri pentru ca pieile aduse de clienți să nu mai fie depozitate pe podea ori în pachete improvizate.

La Unitatea de reparații radio-tv nr. 28 a Cooperativei Gutinul, din strada Coșbuc 14, cea mai mare unitate cu acest profil din județ, de asemenea recunoscută pentru calitatea reparațiilor pe care le execută personalul de aici, situația pare o copie mult mărită a celei relatate mai sus. Cu două deosebiri: prima, că aici e vorba de un spațiu modern de 240 mp în care abia reușești să te strecoi printre televizoarele reparate ori achiziționate spre valorificare, așezate, în adevărate stive, direct pe podea; a doua conducerea cooperativei n-a luat cunoștință de nici unul din controalele echipei, pentru că șeful unității, Alexandru Medan, „nu știa că este obligat să prezinte caietul de control unei conducerii”. Lăsînd la o parte faptul că respectiva conducere putea constata singură necesitatea acestor rasteluri ce nu cereau investiții deosebite, nu putem să nu remarcăm ușurința cu care factorii de răspundere din unitățile menționate privesc sesizările echipelor de control. Și, după cum observăm, n-au nici un motiv, pentru că au destule lucruri de schimbat în bine. Există prevederi legale în acest sens, pe care conducerile unităților sint obligate să le cunoască și să le facă cunoscute (și respectate) de către toți lucrătorii. Iar de început, e bine să înceapă cu exemplul personal.

ROXANA P. MANOLESCU ■

Așadar, ceea ce afirmam în introducerea grupajului este confirmat de reportajele de mai sus: eficiența controlului se exprimă prin calitatea prestației celor ce-l efectuează, dar, în egală măsură, și prin deciziile operative, pline de răspundere ale conducerilor unităților. Sint elocvente în acest sens schimbările petrecute la Leagănul de copii din Brăila. Un control serios, temeinic, precum și intervenția fermă a organelor județene de partid au reintrodus ordinea și disciplina în unitatea de asistență socială amintită, dovedind că, acolo unde există preocupare și interes, demersurile echipelor de control al oamenilor muncii își ating scopul. De cealaltă parte, formalismul controlului a avut drept ecou reacții întîrziate și dezinteresate, conducerile unor întreprinderi ignorînd existența unor lipsuri care, firese, nemulțumesc cetățenii. În acest sens, vrem să precizăm că statutul de funcționare al echipelor de control al oamenilor muncii impune obligații și pentru unitățile controlate: să se ocupe cu promptitudine de înlăturarea neajunsurilor, pentru că beneficiul trebuie să fie, în primul rînd, al obștei. Aici, sintem convinși, trebuie să se regăsească eficiența activității echipelor de control al oamenilor muncii, în fapte și nu doar în registrele de control.

● Comitetul politic special al Adunării Generale a O.N.U. a adoptat prin consens un proiect de rezoluție prin care se recomandă Adunării Generale să propună marcarea în fiecare an a unei „Săptămâni internaționale a științei și păcii”. O asemenea manifestare ar putea avea loc în săptămâna care include data de 11 noiembrie. În rezoluție, între al cărei autori se află și România, se subliniază că progresele din domeniul științei și tehnologiei au avut consecințe profunde asupra păcii și securității internaționale, a dezvoltării economice și sociale. Cursa înarmărilor a absorbit cote substanțiale din resursele științifice și financiare ale lumii, care ar fi putut fi folosite la soluționarea problemelor prezente ale omenirii. Proclamând o „săptămână internațională a științei și păcii”, se spune în rezoluție, Adunarea Generală trebuie să ceară ță-

rilor membre și organizațiilor să înlesnească schimburile internaționale de experți și de informații, iar instituțiile academice și de cercetare să fie încurajate să marcheze evenimentul prin activități care să ducă la studierea și diseminarea de informații cu privire la relația dintre progresele realizate în știință și tehnologie și menținerea păcii și securității.

● La Washington au fost date publicității rezultatele alegerilor pentru cel de-al 101-lea Congres al S.U.A. În Senat, care numără 100 de membri, au fost reînnoite 33 de mandate. În prezent, democraților le revin 55 de mandate (54 în legislatura precedentă), iar republicanilor 45 (46 în alegerile anterioare). În Camera Reprezentanților, care numără 435 de membri, rezultatele sunt următoarele: democrați — 260 (258 anterior); republicani — 175 (anterior 177). În ceea ce pri-

vește repartizarea posturilor de guvernator, dintre care 12 au fost aleși la 8 noiembrie, în cele 50 state ale S.U.A. situația este următoarea: democrați 28 (27); republicani 22 (23).

● La Geneva s-a încheiat a treia rundă de negocieri directe de pace iraniano-irakiene vizând reglementarea conflictului din Golf pe baza rezoluției 598 a Consiliului de Securitate, desfășurate cu participarea și sub auspiciile secretarului general al O.N.U. Javier Perez de Cuellar, și a reprezentantului său personal, ambasadorul Jan Eliasson. În cadrul acestei runde Iranul și Irakul au convenit asupra unui schimb parțial de prizonieri de război, răniți sau bolnavi, prin intermediul Crucii Roșii și al Semilunii Roșii. Tratatul dintre Irak și Iran vor fi reluate în ianuarie 1989.

● Secretarul general al O.N.U. a in-

format Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite ca nu s-a reușit încă inițierea unui dialog constructiv între guvernele Marii Britanii și Argentinei prin care să poată fi găsită o soluție pașnică la conflictul privind viitorul insulelor Falkland (Malvine). Într-un raport prezentat Adunării Generale, Javier Perez de Cuellar relevă că guvernul Argentinei și-a afirmat constant disponibilitatea de a îndeplini prevederile rezoluției Adunării Generale a O.N.U. pe această temă și de a începe convorbiri pentru rezolvarea problemelor în dispută. În schimb, guvernul britanic a propus ca problema suveranității arhipelagului să fie lăsată la o parte. În document este lansat către cele două țări apelul de a-și concentra eforturile în direcția realizării de progrese în rezolvarea conflictului.

P. NICOARĂ

Comentariul săptămânii

Progresul tehnologic și dezvoltarea

O componentă substanțială a subdezvoltării este înapoierea tehnologică. Însă între cele două fenomene nu există doar relația dintre întreg și parte, ci și o strinsă intercondiționare. Se știe că înapoierea tehnologică este o consecință directă a subdezvoltării, a agravării situației economice a țărilor rămase în urmă. Din cauza stării de subdezvoltare, aceste țări alocă foarte puține fonduri (doar 3,1 la sută din totalul mondial) pentru cercetare, pentru dezvoltarea științei și tehnologiei, importă tot mai puțin tehnologie. Astfel, importul de bunuri de investiție care încorporează tehnologie făcută de statele în dezvoltare din țările industrializate s-a redus de la 127,9 miliarde de dolari în 1981, la 107,7 miliarde de dolari în 1986. O scădere importantă au înregistrat și plățile efectuate de țările rămase în urmă pentru licențele cumpărate din principalele țări capitaliste dezvoltate: de la 2,4 miliarde de dolari în 1981, la 1,4 miliarde de dolari în 1985. Nu e deci de mirare că în țările slab dezvoltate numărul de oameni de știință și de ingineri angajați în lucrări de cercetare-dezvoltare este, raportat la numărul populației, de 23 de ori mai mic decât în țările dezvoltate: 127 la un milion de locuitori, față de 3000 la un milion de locuitori. Rezultatul final: o pronunțată rămânere în urmă pe plan tehnologic. Dar, la rândul ei, înapoierea tehnologică duce la frînarea dezvoltării, accentuează decalajele pe plan general, știut fiind că nivelul tehnologic determină în chip hotărâtor productivitatea muncii, produsul național, producția pe locuitor, competitivitatea internațională și, în final, indicatorul sintetic al gradului de dezvoltare: venitul național pe locuitor. Or, în țările slab dezvoltate acești indicatori nu numai că nu se îmbunătățesc, dar au o tendință spre deteriorare. Așa, de exemplu, între 1981 și 1986 produsul intern brut pe locuitor în 53 de țări în dezvoltare s-a redus, în medie, cu 0,7 la sută anual, iar producția pe locuitor în industria prelucrătoare — cu 0,4 la sută.

S-a spus pe bună dreptate că țările dezvoltate ar trebui să fie cointeresate în propășirea tehnologică a statelor rămase în urmă, pentru a-și asigura în perspectivă parteneri economici solvabili. Dar, până una-alta, primează tot interesele de moment. În loc să-și sporească investițiile în țările rămase în urmă, statele capitaliste dezvoltate le-au redus în chip drastic: de la 24,7 miliarde de dolari în 1981, la 10,8 miliarde de dolari în 1986. Trebuie adăugat că transferul de tehnologie, controlat de regulă de companiile transnaționale, costă enorm și este supus și altor condiții restrictive: interzicerea sau limitarea exportului produselor realizate pe bază de licențe; obligația de a cumpăra produse intermediare, echipamente, piese de schimb din țările care furnizează tehnicile, la prețuri mai ridicate decât de la alte surse; constringerea cumpărătorului de a folosi un important efectiv de personal calificat străin, în detrimentul formării de specialiști autohtoni. Pe lângă toate acestea, destul de des tehnologia vândută nu e chiar așa de nouă: în momentul în care ea este transferată, la prețuri enorme, în țările slab dezvoltate, în mapele proiectanților din statele furnizoare se află deja alte modele, alte tehnici și tehnologii, pe lângă care cele vândute apar depășite. În sfârșit, decalajele tehnologice sînt adâncite și de practica racolării, de către statele capitaliste industrializate, de cadre calificate din țările în dezvoltare, ceea ce înseamnă, de fapt, un transfer invers de tehnologie.

Situația creată impune măsuri urgente pentru reducerea decalajelor tehnologice, pentru accelerarea progresului tehnologic în țările rămase în urmă, condiție esențială pentru dezvoltarea generală a acestora. Ca și dezvoltarea în ansamblu, progresul tehnologic al țărilor rămase în urmă depinde în primul rînd de efortul propriu al acestora. Totodată însă, un rol important îl au cooperarea tehnologică între țările în dezvoltare, deci cooperarea Sud-Sud pe plan tehnologic, și sprijinul din partea țărilor dezvoltate, a organismelor internaționale specializate, prin crearea de tehnici corespunzătoare condițiilor specifice din țările în dezvoltare, prin facilitarea accesului acestora la informațiile privind tehnologiile disponibile, prin reducerea costului transferului de tehnologie și acordarea de asistență pentru dezvoltarea infrastructurii științifice și tehnice în țările rămase în urmă. Pentru înfăptuirea acestor deziderate țara noastră militează cu consecvență. „Unul din cele mai arzătoare imperative ale timpurilor noastre, spune președintele României, este de a acționa pentru înfăptuirea noii ordini economice internaționale și, în acest cadru, pentru o cooperare științifică și tehnologică internațională echitabilă, care să asigure în mod real accesul liber al fiecărui popor la cuceririle științei moderne, transferul neîngrădit al tehnologiilor către toate țările, și în primul rînd către cele în curs de dezvoltare”. Pe această cale, dezvoltarea se poate transforma din necesitate în realitate.

ION-D. GOIA

„În calitatea mea oficială, de responsabil cu sănătatea publică, nu-mi pot permite luxul de a fi moralist”. Acestea au fost cuvintele rostite de către inspectorul departamentului pentru sănătate al statului New York, David Axelrod. Ele s-au vrut ca o motivare a hotărârii organismului pe care el în cauză îl conduce de a permite furnizarea de acele sterile celor care abuzează de droguri. Faptul că atare a stîrnit vii controverse în rîndul forțelor de ordine, justiție, politicieni și ziaristi. Departamentul pentru sănătate al statului New York a luat această măsură ca un factor de protecție împotriva răspîndirii virusului SIDA. Numai

în New York sînt peste 200 000 de persoane care se droghează din care se estimează că 60 % ar fi potențiali purtători ai vi-

Între două rele

rusului. De aceea, s-a acceptat procurarea de acele sterile fără a mai fi nevoie de rețetă (ca pînă în prezent li).

Sterling Johnson, procuror

Eradicarea erorilor

Acum trei secole, calculînd masa Pămîntului, Isaac Newton a comis o greșeală care, în ciuda a zece revizii la care a fost supusă, ediția britanică a manualului astrofizicienilor „Principiile lui Newton” a trecut, totuși, neobservată. De abia anul trecut, unui tînar student american, Robert Garisto, i-a venit năstrușnică ideea de a-l... controla pe celebrul om de știință englez, descoperind eroarea. Desigur, știrea a amuzat, dovedind o dată în plus adevărul străvechiului „Errare humanum est”. În ciuda greșelii lui Newton, viața și-a urmat, evident, cursul normal...

Există, însă, greșeli omenesti care, în zilele noastre, departe de a stîrni hazul, nasc spaimă, pot avea urmări nimicitoare, absolut ireversibile. Astfel, se spune că traducerea, interpretarea eronată a cuvîntului nipon „mokusatsu” (care poate însemna „a lua act de” dar și a ignora, a trata ceva cu dispreț, apropo de ultimatumul adresat Japoniei de puterile aliate în 1945) ar fi decis declanșarea de către S.U.A. a bombardamentului atomic asupra Hiroshimei.

Astăzi însă, cînd planeta este suprasaturată de arme nucleare ce întrec de peste un milion de ori puterea distructivă a bombei tip Hiroshima, pericolul declanșării unei catastrofe globale — dintr-o eroare tehnică sau umană — este cît se poate de real. Numai în ultimii zece ani, declara laureatul Premiului Nobel pentru fizică, savantul american Owen Chamberlain, au fost înregistrate „o sută de alarme nucleare eronate”, aducînd omenirea la un pas de un conflict nuclear, „din greșeală”. Să amintim doar cum, în toamna lui '79, peste o lume ce dormea liniștită s-ar fi putut abate o ploaie de rachete nucleare; din neatenția unui singur om, operator de serviciu la computerul central al comandamentului apărării aeriene a S.U.A. Nu complicate calcule au determinat eroarea și nici aparatul numită metaforic „inteligentă”, ci o clipă de „uitare”. Această pauză în gîndire, ce ține cîteva fracțiuni de secundă, tot mai des evocată de medici, a îndreptat mina operatorului nu spre banda corectă cerută de un exercițiu de rutină, ci spre o altă, aceea care simula un atac... nuclear asupra Statelor Unite! S-a dat alarma maximă, zece bombardiere tactice decolînd de îndată în întîmpinarea inexistentului inamic. Deabia în minutul al șaselea computerele au descoperit eroarea, contramîndînd alerta.

Acest episod — din fericire fără urmări — se alătură altora, asemănătoare, care au născut teribilul „Dar, dacă?...” Într-adevăr, atîta vreme cît există

care se ocupă de delictul legat de droguri, susține, însă, că „a da unui toxicoman ace pentru a-și inocula otrava înseamnă a facilita delictul în sine”.

Oficialitățile medicale speră că prin măsura luată mai mulți consumatori de droguri vor apela la programele de dezintoxicare.

Principiul ar fi ca între două rele s-o alege pe cea mai mică. Dar doctorul olandez Jan Walburg, de la o clinică de specialitate din Amsterdam, crede că „în materie de diminuarea riscului privind răspîndirea virusului SIDA, New York a pornit-o mult, mult prea tîrziu”.

DAN DANUȚ DORU

arme nucleare, se menține și pericolul declanșării unui război atomic datorită unei erori — în calcule, în funcționarea unor aparate, în declanșarea de alarme, în manipularea materialelor ș.a.m.d. De aceea, posibilitatea catastrofei nucleare din greșeală trebuie avută în mod serios în vedere, alături de celelalte eventualități. Cum poate fi înlăturat un asemenea pericol? Într-un singur mod — prin dezarmarea nucleară, pentru care țara noastră militează cu fermitate și consecvență. Abia cînd armele atomice vor fi lichidate, va fi eradicată cu desăvîrșire și posibilitatea unei erori fatale.

MIHAI VASILIU

„Scaunul zburător” azi

Pentru oameni, adică, în termeni oficiali, „pentru persoane”, utilizarea liftului este controversată, unii recomandă instalarea, pentru că ușurează efortul coborîșului și, mai ales, al urcușului, protejînd inima și plămîinii, alții o repudiază, pentru că, susțin aceștia din urmă, urcînd scările pe propriile-i picioare, omul își fortifică mușchii, întregul organism, face un sport binevenit, pe care altfel nu l-ar practica. Parcă vrînd să țină isonul celor două concepții diametral opuse, lifturile ba funcționează, ba se odihnesc, dintr-un motiv sau altul, formula clasică fiind tăblița cu „ascensorul în revizie”.

Liftul n-a fost, se-nțelege, mereu cum îl cunoaștem noi astăzi, o cabină care urcă sau coboară (cînd nu-i defectă sau nu-i în pană de curent) la apăsarea pe un buton. Totuși, istoricii n-au mers pînă acolo încît să considere drept strămoș al liftului chiar hirzobul, cunoscut încă din antichitate, și chiar mai de demult — o funie cu care se făcea coborîrea sau urcarea oamenilor și a diferitelor obiecte (Alecsandri are un personaj numit Hirzobeanu, pentru că se considera coborît cu hirzobul din cer, cu alte cuvinte, era plin de sine). Nu, specialiștii dau ca dată a apariției liftului anul 1743, cînd Ludovic al XV-lea al Franței a instalat la Versailles un fel de „scaun zburător”, cu care putea urca repede și comod la etajul de deasupra. De altfel, ascensorul sub formă de „scaun zburător” se folosește și astăzi, la scrincio-buri și pentru urcarea schiorilor pe munte. De prisos să mai spunem că la începuturile lui liftul nu funcționa cu electricitate, ci cu forță manuală sau printr-un sistem de arcuri, pîrghii și greutăți. Curentul electric a început să fie utilizat în a doua jumătate a secolului trecut, iar istoria modernă a liftului începe de atunci.

Răspîndirea ascensorului s-a făcut în chip diferit în America și în Europa. Pe bătrînul nostru continent, unde multă vreme nu s-au construit clădiri înalte, liftul și-a făcut loc cu greu, într-o perioadă îndelungată. În Lumea Nouă însă, după apariția zgirie-norilor liftul s-a răspîndit foarte repede. Prima lui consemnare datează din 1853, la ceva mai bine de un secol de la liftul lui Ludovic. E vorba de un ascensor instalat la New York, într-un hotel. Era foarte solid și de mare siguranță, dar se mișca cu numai 0,2 metri pe secundă, astfel că cei ce mergeau pe scări, chiar în pas de promenadă, puteau să-l întrea-că. Dar lucrurile au evoluat rapid și liftul s-a perfecționat me-

reu, de ambele părți ale Atlanticului. Astăzi liftul se deplasează cu o viteză de 4—5 metri pe secundă (înălțimea unui etaj), iar manevrarea lui, după ce-a trecut de la manivelă la tot felul de butoane cu program automat, se face astăzi (deocamdată doar în unele locuri) prin comenzi date verbal: e de-ajuns să spui în microfon „la 5”, și liftul te duce la etajul respectiv. Și cu toate că se mai întîmplă fie ca ușile să nu vrea să se deschidă, fie ca ascensorul să se oprească între etaje, fie cum spuneam mai înainte, ca urmașul scaunului zburător să tragă pe dreapta pentru mai multă vreme, liftul rămîne o componentă importantă a vieții omului zilelor noastre, pe care o ușurează, o înfrumusețează și o „diversifică”. În sensul bun al cuvîntului.

ION CODRU

E și Sida bună la ceva? (I)

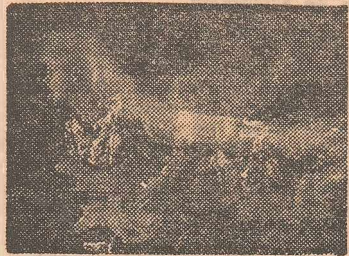
Mediul în care trăim este o adevărată junglă în care mișună hordă de inamici invizibili: bacterii, virusuri, paraziți. Îi găsim pretutindeni, pe masa restaurantului, pe canapeaua unde moțăm după amiezele, în bălți și lacuri, în floră și faună. Tînta principală a acestor inamici vorace este ființa umană. Germeni de diferite tipuri încearcă să invadeze organismul uman bogat, cald și confortabil în care intră prin piele, ochi, nas, gură și urechi. Norocul nostru este că majoritatea agresorilor decedează în timpul asaltului atacat de secrețiile antiparazitare din transpirație, salivă și lacrimi, distrusi de sucurile gastrice, prizonieri ai mucoasei nazale de unde sînt expulzați la primul strănut. Sînt și unii mai rezistenți care găsesc o breșă, intră în curentul sanguin și în țesuturi, se înmulțesc într-un ritm alarmant și încep să distrugă celulele vitale ale corpului. Invadatorii suportă un șoc dur cînd se găsesc în fața uneia din cele mai complexe creații ale naturii — sistemul imunitar uman. În interiorul organismului, mii de miliarde de celule ultra specializate, cu activitatea reglementată de proteine perfecționate în decursul milioanele de ani al evoluției vieții, angajează o eternă bătălie cu străinii.

Seamănă cu o catedrală, spunearea fascinantă a lui Benacerraf laureat al Premiului Nobel, președinte la Dana Farber Cancer Institute din Boston. Sistemul imunitar are o excepțională capacitate de a elabora informații, de a învăța și memoriza, de a crea, înmagazina și utiliza date. Cunoștințele asupra funcționării exacte a apărării noastre biologice s-au ameliorat în ultimii 5 ani. Numai în ultimele luni au fost anunțate zece de descoperiri, zece de terapii promițătoare. În martie unui cercetător explicau că au reușit, activînd anumite celule imunitare, să sporească cu 20 la sută indicele de supraviețuire la pacienții cu cancer pulmonar în stadii primare. În aceeași lună alții au reușit să elimine administrarea insulinei la copii diabetici datorită unui medicament care influențează sistemul imunitar. S-au înregistrat progrese atât de rapide afirma Benacerraf, încît în curînd vom putea activa după necesități anumite componente ale sistemului imunitar pentru a elabora terapii împotriva cancerului și SIDA.

IOAN ROȘCA

Unu rsul muzicii

PHIL COLLINS, fost percuționist la „Genesis”, a devenit ultimul timp un renumit solist vocal, compozitor și... „je-fuitor de trenuri”. În această ultimă ipostază apare în filmul de succes „Buster”, unde dovedește reale calități actoricești. Coloana sonoră a filmului cuprinde și două partituri intrate de curind în topuri: „A groovy kind of Love” în interpretarea lui PHIL COLLINS și „He ain't heavy, he's my Brother”, fost hit al anilor '69 interpretat de grupul THE HOLLIES.

● Una dintre trupele britanice de renume ale muzicii pop din anii '60, THE HOLLIES, se desprinde din istorie, redevenind o forță. Din foștii HOLLIES, al căror debut este consemnat în anul 1962, nu au mai rămas decât Allan Clarke (46 ani) — voce și chitară, și Tony Hicks (44) — chitară. Iată-i și pe ceilalți membri componenți de acum: Bobby Elliot — drums, Denis Haines — clape, Ray Stiles — bass, Alan Coates — chitară. De menționat că în formula inițială a figurat și Graham Nash, plecat în anul 1968 pentru a încheia trupa „Crosby, Stills & Nash.”

● CYNDI LAUPER nu mai

este copilul teribil al rockului newyorkez. Celebrul ei păr zburlit, de culoarea morcovului, a fost vopsit blond, coafura a căpătat o altă linie, vocea are alte modulații, fiindcă așa cere rolul. Atrăsă și ea de mirajul marelui ecran, a renunțat pe moment la muzică, încercându-și talentul în film. Reușita a fost deplină așa că i s-a încredințat rolul principal în filmul „Vibes”, unde apare în compania vechii noastre cunoștințe, Peter Falk — Colombo.

● Albume nou-apărute sau în curs de apariție — PET SHOP BOYS au editat noul LP intitulat „Introspective”, din care face parte și noul succes de top „Domino Dancing”.

● VALI STERIAN și COMPANIA DE SUNET au amân timer editarea noului album promis pentru această toamnă. Albumul este în lucru, „Compania”, împreună cu conducătorul ei, ocupându-se în prezent de noi înregistrări în studiourile Radio. Dintre noutăți semnalăm: „Zbor în amintiri”, „Dovezi de neclintit”, „Urare”.

● Promisiuni pentru începutul noului an avem și din partea lui MIRCEA BANICIU. Este vorba de un nou LP realizat în colaborare cu poetul Dan Verona, autorul unor texte inspirate din basmele populare.

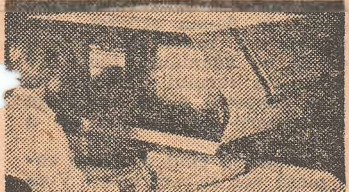
● R.T.L. și-a decernat premiile. „Leul de aur” a intrat în posesia parizienței FRANCE GALL pentru cîntecul „Elle elle l'a”, argintul l-a revenit lui EROS RAMAZOTTI pentru cîntecul „Adesso tu”, iar „Leul de bronz” a poposit în brațele SANDREI, pentru cîntecul „Everlasting Love”.

MIRCEA ZANE ■

BREVIAR

Mașina ascultătoare

Operatorul vorbește mașinii, ce este conectată la un ordinator, și aceasta se supune instrucțiunilor date oral. Pe ecranul ei apar linii, desene ce se modifică conform voinței celui ce o comandă. Ea mai dispune de un dispozitiv ce recunoaște 50, 70 și 100 cuvinte. Pentru ca sistemul să fie gata de funcționare, operatorul trebuie mai întâi să o învețe vocabularul ce urmează a fi recunoscut. Acest lucru se face prin intermediul unui simplu microfon. Cuvintele reprezintă comenzi elementare,

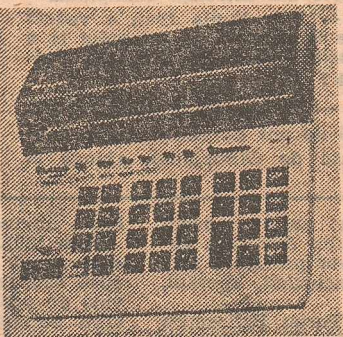

dar ele pot fi regrupate în 200 fraze ce conțin comenzi mai ample. Timpul necesar de recunoaștere a vocii, pentru 50 de cuvinte, este de 150 milisecunde. Astfel, un vechi vis al specialiștilor a devenit realitate, economisindu-se, cu acest nou aparat, un timp prețios de lucru. Prima mașină, la care se aplică acest nou sistem, a fost destinată construirii de circuite integrate și imprimare. Aplicațiile însă se vor lărgi rapid, în special în domeniul mecanicii, mai ales în cel al construcției de automobile. În imagine, noua mașină „captor”, în funcțiune,

Calculatoare... vocal

Ordinatorul din imagine, realizat de firma Sharp, calculează și traduce cu o voce sintetizată. El pronunță distinct cifrele și elementele introduse, după care anunță derularea calculului și rezultatul. Un buton „play back”, de reascultare, permite ca mașina să repete operațiile, până la ultima instrucțiune. Deși dispune de un panou pentru afișajul rezultatului prin cristale lichide, citirea nu mai este necesară. Viteza vorbirii ca și tăria vocii sînt reglabile. Calculatoarele au dimensiunea de 224x92x225 milimetri și cîntărește 2,5 kilograme. Un dispozitiv ce se anexează îl face capabil să vorbească și în patru limbi, folosind pentru fiecare aproximativ 1000 de cuvinte. Ordinatorul

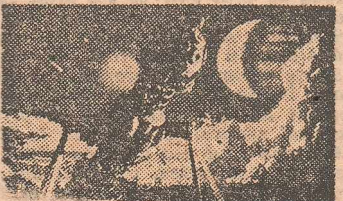
mai poate fi utilizat și pentru unele cereri, el afișînd fraze uzuale complete, în una din limbile franceză, engleză, spaniolă și germană, ca de exemplu: „am nevoie de un medic”.

Tot cu el se pot face exerciții de pronunție a unor cuvinte uzuale, ce se folosesc în viață, în cazul unor cumpărături din magazine, referitoare la starea vremii etc.

Planctariu

Primul planetariu a fost construit și amenajat în anul 220 î.e.n. de către Arhimede și nu era altceva decât un model mecanic, care reda mișcarea planetelor. Planetarii asemănătoare au fost construite și în evul mediu, de cele mai multe ori în directă legătură cu marile căsătorii astronomice. În lume există azi 68 de planetarii mari cu înălțimi de peste 15 metri, unde galaxii, stele și sistemul nostru solar, proiectate în interiorul unei cupole uriașe, simulează mișcările din spațiul cosmic. Planetariul din Hamburg este construit într-un vechi turn de apă, aflat în parcul orașului. Aici spectatorul are impresia că face o călătorie cosmică, ateriz-

zează pe Lună sau se rotește în jurul altor stele, ca satelit. Proiectorul, ce poate prezenta un număr nelimitat de imagini, face posibilă și o privire asupra cupolei cerești în trecut, cînd se poate demonstra că formația stelară „Crucea Sudului” putea fi observată și la latitudinea nordică de 53 grade.

În imagine: proiectorul și un moment din spectacolul dat pe planetariu, cînd spectatorul se crede printre stîncile lunare, de unde poate privi Pămîntul. (După „Prisma” — (R.F.G.).

AUREL DIANU ■

VREMEA

cum a fost
cum va fi

În cea de a doua parte a lunii lui „Brumar”, evenimentele meteorologice specifice iernii sînt mai apropiate de „timpul lor”. Noapțile reci, cu temperaturi sub limita de îngheț, ceața, asociată uneori cu depuneri de chiciură, precipitațiile solide, par să aibă rostul de a face trecerea treptată spre decorul hibernal.

Așa cum se arăta în precedentul număr al revistei „Flacăra”, ajustarea circulației atmosferice către sezonul rece se poate produce mai devreme decît în mod obișnuit și mai brusc (cum este cazul acestui an).

În șirul anilor în care luna noiembrie s-a înscris în lunile reci, se numără și anul 1924. Reținem și prezentăm din documentele vremii, ninsoarea și viscolul din sudul României, de la 18 la 22 noiembrie, 1924: „În intervalul de la 16 la 22 noiembrie 1924 s-a semnalat în regiunea sudică a României un viscol cu vînturi puternice dinspre nord și nord-est (Cîrîv). Acest viscol a apărut cu atît mai violent cu cît data la care a avut loc a fost relativ timpurie. Cea mai mare intensitate a avut-o în județele din sud-estul țării. Din cauza cantităților mari de zăpadă ce au căzut și mai ales din cauza vînturilor foarte puternice, care au troienit această zăpadă, circulația a fost îngreunată în multe părți, imposibilă în altele. Munții de zăpadă se ridicau la marginile drumurilor, iar zăpada de-a lungul stîncilor din cauza vînturilor lua forme extrem de variate”.

Și iată ce scriau observatorii de atunci:

„La Fundata (Făgăraș), cu toate că în această regiune intensitatea vîntului nu a fost maximă, în noaptea de 20 la 21 (noiembrie 1924 — n.n.), din cauza viscolului mistreții din pădure s-au apropiat de sat. În dimineața de 21, pe un viscol groaznic, s-au rătăcit și încurcat prin garduri de rășoage vreo 14—18 mistreți, pe care oamenii i-au alungat cu topoarele”.

„Cele mai mari cantități de zăpadă s-au înregistrat în jurul Bucureștiului, pînă la 160 mm. Din anul 1864 de cînd se fac observații de precipitații la București, în nici-un an, în această lună, cantitatea maximă de precipitații căzute nu a atins această valoare. În ceea ce privește totalul lunar al precipitațiilor (143,1 mm) din anul menționat mai sus și pînă în acest an, nu a fost depășit decît în 1912, cînd s-au atins 160,3 mm. Grosimea stratului de zăpadă în cursul acestei luni a fost de 172 cm, din care 116 cm numai în intervalul 16—22 noiembrie. În intervalul de timp menționat, zăpada a fost pretutindeni vis-

colită de vînturi puternice din direcții cuprinse între nord și nord-est, datorită maximului barometric din nord-estul țării noastre.

În ceea ce privește temperaturile, nu s-a semnalat nimic anormal. Acest viscol a avut loc într-o perioadă relativ caldă, iar zăpada nu a contribuit la scăderea temperaturilor, dimpotrivă în cea mai mare parte a țării temperaturile au fost în creștere ușoară, așa încît nu s-au înregistrat geruri mari, nici chiar în cursul nopții. La București, unde viscolul a fost desul de violent, temperaturile nu

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 17-23.12.

Zona geografică	VALORI MEDIE MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (l/m²)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxima diurnă	Minime nocturnă		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cluj	7 ÷ 11	0 ÷ 4	10 ÷ 12	26.7	Turnu Măgurele 1963	-17.8	București Filaret 1904
Deal și podiș	5 ÷ 11	-3 ÷ 2	9 ÷ 16	23.4	Bși 1963	-19.8	Rădăuți 1965
Depresiuni	4 ÷ 9	-4 ÷ 0	6 ÷ 9	19.3	Miercurea Ciuc 1963	-17.4	Miercurea Ciuc 1963
Vi. One	-3 ÷ -2	-9 ÷ -8	19	90	1951	-22.0	1937
Urbani	8 ÷ 11	2 ÷ 5	8 ÷ 9	23.7	Sf. Gheorghe	-11.6	Constanța 1902

Contextul aerosinoptic în care s-au produs evenimentele meteorologice prezentate mai sus, a fost tipic pentru manifestări de vreme severă în sud-estul țării noastre. Și, pentru că ne apropiem de anotimpul propice acestor fenomene, în viitoarele numere, vom face cunoscut cititorilor rubricii noastre, citeva din cauzele acestor manifestări. Pînă atunci însă, revenim în actualitate, la săptămîna pe care abia am încheiat-o. Estimările prognostice din precedentul număr s-au adeverit; primele zile ale intervalului au fost reci, mai ales în zonele de depresiune unde între 10—13 noiembrie au fost depășite valorile minime absolute ale zilelor respective (Miercurea Ciuc, —19,2°C față de —12,5°C, Satu Mare —10,3°C față de —8,8°C). Dar și zilele au fost reci; în sudul țării, în 13 noiembrie, la Turnu Severin, s-a înregistrat —0,6°C, față de maxima absolută a zilei de 1,6°C, iar la București-Băneasa temperatura maximă a fost doar de 1°C, față de cea maximă absolută a zilei de 1,7°C. Un proces de încălzire s-a resimțit începînd din 14 noiembrie îndeosebi în zonele deluroase, o bună parte dintre acestea beneficiînd și de efecte föhnale.

În primele zile ale intervalului de prognoză (17—23 noiem-

s-au coborît sub —3,9°C, temperatură ce s-a înregistrat abia în noaptea de 22—23 noiembrie. Este suficient să arătăm că în anul 1888, la 10 noiembrie, temperatura a coborît, la București, pînă la —18,7°C, ca să ne dăm seama că viscolul din acest an a fost însoțit de un timp relativ cald.

Din cele arătate reiese clar că viscolul de la 16 la 22 noiembrie este vrednic de semnalat și anormal în ceea ce privește cantitățile de zăpadă, dar nu are nimic anormal în ceea ce privește înfăptuirea vîntului și temperaturilor.

brie a.c.) procesul de încălzire va continua. Începînd de luni, circulația aerului atît la sol cît și în straturile superioare ale atmosferei se va orienta din sector nord-vestic, astfel încît vremea se va răci treptat. Nebulozitatea se va accentua mai ales în regiunile din nordul, centrul și estul țării, unde vor cădea precipitații la început sub formă de ploaie, apoi lapoviță și ninsoare. În celelalte regiuni aria precipitațiilor va fi mai restrînsă. Vîntul se va intensifica temporar în regiunile estice, precum și la munte din sector nordic. Temperaturile maxime vor fi cuprinse între 2° și 12°C în primele zile, apoi între —2° și 8°C, iar minimele nocturne vor avea valori cuprinse între —3° și 7°C la început, apoi —7° la 3°C. Se va produce ceață în regiunile nord-vestice și centrale iar în nord-estul țării condițiile vor fi favorabile producerii poleiului.

Glosar meteorologic

Föhn: — Vînt cald și uscat, înfilnit în regiunile muntoase, pe pantele adăpostite. El se produce după ce aerul în ascendență pe pantele expuse, micșorîndu-și umezeala prin precipitare, coboară pe pantele opuse. În descendență, aerul se încălzește adiabatic, iar umezeala relativă scade uneori pînă la câteva procente.

banii adusă de factorul poștal la domiciliul celor care și-au încetat activitatea — Are pe distanțe lungi un vagon poștal.

VERTICAL: 1) Adresanți cunoscuți. 2) Schimb de corespondență — Cutie goală! 3) Ultimele scrise-n plic! — Corespondența de pe urmă! — Mijloc rapid de transport a corespondenței. 4) A face schimb de scrisori — Nota scriitorului (abr.). 5) Mijloc de transport cu ridicata — Ambalaje poștale. 6) Scriitor umorist român (1875—1928), autorul poeziei „Scrisoare lui Caragiale” — Companie (abr.). 7) Iată (reg.) — Alergător într-o cursă. 8) Plecat — Sosit la urmă! — Subdiviziune comunală. 9) Mirare prelungă — Insulă bazaltică scotiană — Răspuns pe față! 10) Imprimare la poștă — Deasupra. 11) Poet liric german (1797—1856), care ne-a lăsat și poezia „Scrisoarea-ți luminind ca focul” — Mijloc de transport poștal în timpul asedierii Parisului, în perioada Comunei.

Dictionar: ASH, ÎȚAN, IPE, IAT, CIE, INI, EIG.

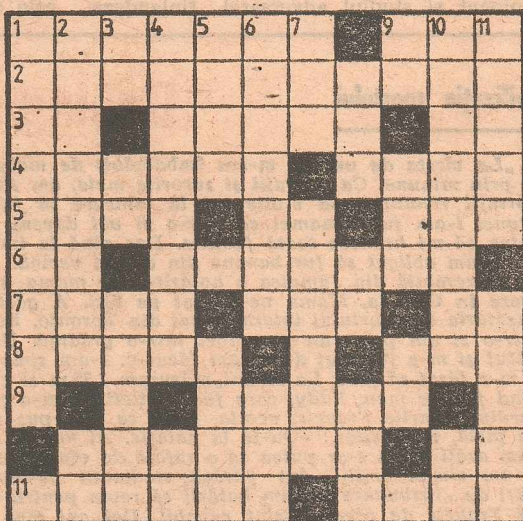
DORU BĂNCULESCU ■

Dezlegarea careului „Hai la joc”:

PARTIDE: ATS; EROARE; AMIC; REMI; ROLURI; INACTIV; ZAR; NA; AED; DANT; I; I; NECUM; I; TINTARE; EST; ARȘICE; INC; BIZE; JETON; MIRI; GOL; SU; ASACHI; EDIL.

Răvașe

ORIZONTAL: 1) Păstrează corespondența (pl.) — Localitate în S.U.A. 2) Scrisori cu mențiune specială. 3) Ilie Gruia — Poet și dramaturg român (A. drian; 1891—1968), autorul ciclului de poezii „Scrisori” — Într-un raid! 4) Au un scris de-acum format — Cele de punctuație despart în scris părțile unei propoziții (sg.). 5) Locuitor de la munte — Telegraf, telefon (abr.) — Specie de tecomă. 6) Termen amical de adresare — Corespondență... de

Panorama internățională

● **Campionatul mondial pentru computere.** Au trecut 14 ani de când, în Suedia, s-a organizat pentru întâia oară o astfel de întrecere. An de an programul electronic al „mașinilor de jucat sah” s-a perfecționat promovind o mai mare concurență față de cele 13 computere participante la prima confruntare. La ultima competiție mondială s-au înscris foarte multe firme de mare reclama printre care și „Mephisto” și „Fidelity” cu mai multe computere în întrecere pe echipe sau individual. Cel mai mare succes l-a obținut firma vest-germană „Mephisto” care s-a situat pe locul I pe echipe și pe locurile I, III și V la individual.

● **Simpozion de sah la Dresda.** A avut loc în cadrul zilelor Festivalului internațional. Cel 50 de lectori au atins probleme ale practicii „sportului minții” în strinsă legătură cu psihologia sportivă și cu dezvoltarea vertiginosă a computerelor subliniind rolul activ al sahuului în dezvoltarea gândirii și importanța contribuției la introducerea sahuului în școală. Au luat parte 100 reprezentanți oficiali dintre care remarcăm pe membrii Federației internaționale, ai federațiilor naționale din U.R.S.S., Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, Ungaria, S.U.A., Venezuela, Olanda, Elveția, Anglia, Suedia, Grecia, R.F. Germania, Israel, Zambia.

● **Din nou despre campionatul unional.** La 19 august a avut loc la Moscova în prezența arbitrilor principal, Mihail Botvinnik, tragerea la sorți a colorilor în meciul pentru desemnarea campionului U.R.S.S. pe anul 1988, știut fiind că, în urma disputării celor 17 runde, pe locul I—II s-au situat la egalitate de puncte: 11,5 Garri Kasparov (coeficient Sonneborn 95) și Anatoli Karpov (92,75). Conform regulamentului, în caz de nouă egalitate după desfășurarea celor patru partide, urma să se joace pînă la prima partidă decisivă. Avînd experiența confruntărilor anterioare dintre cei doi „K”, se contura un nou „meci-maraton”, dacă, din start n-ar fi avut loc discuții mai mult sau mai puțin principiale privind regulamentul, privind sezonul încărcat al rivalilor prin obligația de a concura în „Cupa Mondială” și la Olimpiadă. Cert este că la 22 august ceasul de control nu s-a pus în funcțiune în partida cu albele de partea lui Karpov, jucătorii declarînd clar că nu sint de acord să se înfrunte din nou. Situația neașteptată urma s-o rezolve federația de specialitate. După multă chibzuință aceasta a decis cu 17:11 voturi ca meciul (constînd doar din patru partide) să aibă, totuși, loc la data de 25 decembrie. În caz de egalitate titlul de campion al U.R.S.S. va reveni ambilor jucători, iar premiul pus în joc urmînd să se împartă în mod egal. Dacă jucătorii vor refuza din nou să joace, campionul unional pe anul 1988 nu va mai fi desemnat, iar protagoniștii celei mai tari finale naționale a ultimului deceniu, cei doi „K”, nu vor beneficia de premiu...

● **Campionatul mondial al juniorilor** a avut loc la Adelaide și a adus în fruntea ierarhiei mondiale două cunoștințe de la Campionatul mondial de copii și juniori mici de la Timișoara. Într-o companie selectă, a învins în mod surprinzător francezul Joel Lautier datorită unui coeficient Bucholtz superior în egalitatea de puncte cu Ivan Ciuk, Ghelfand și Serper. Campionul are 16 ani și la Timișoara a obținut doar medalia de bronz... Alisa Galliamova a cucerit și la Timișoara și la Adelaide medalia de aur. În Australia a avut șansa ca adversara sa directă, sovietica K. Arahama, să aibă un start neconcludent. Dacă A. Galliamova s-a detașat în clasament cu 10,5 puncte, următoarele medalii s-au stabilit după criteriul Bucholtz: 2. Arahama, 3. Zsiaz, 4. Ksi Jun 9,5 p...

MARGARETA MUREȘAN

Resurse pentru campioni

— Dialog cu antrenorul emerit Ion Puică —

— **Încă o Olimpiadă de la care sportivii români s-au înțors înconunați de lauri. Și pentru dumneavoastră, încă o olimpiadă de la care ați adus două medalii. Dar mai întil, care au fost datele generale în ce privește atletismul?**

— În primul rînd, de reținut numărul record al țării participante la probele de atletism, adică 149, cu mult peste celelalte ediții și discipline. Au fost probe la care au fost înscrise peste o sută de concurenți. De exemplu, la 100 metri plat băieți, cu 120 de concurenți, 100 metri plat fete, cu 110 concurenți, 200 m băieți și fete cu peste 100 de concurenți, 800 m băieți cu peste 95 de concurenți.

— **Care sint noutățile de ultimă oră în atletism, mă refer la pregătirea sportivilor și la abordarea concursurilor. Trebuie să vă fi făcut niște notații în acest sens?**

— Sigur că da! Au fost foarte multe noutăți, dar am să mă refer mai mult la cele metodice și aș vrea să le punctez pe grupe de probe. La sprint și sărituri: încălzirea este dominată de exerciții izometrice, mișcări de întindere și relaxare. Sprinterii fac multe starturi cu pleări rapide sau întinzate, săritorii fac multe elanuri fără ștachete sau fără bătaie pe prag, aceasta pentru fixarea locului de bătaie sau a pragului. Și pentru obișnuirea cu viteza optimă de deplasare pe elan. Aruncătorii încep încălzirea cu alergare ușoară (două ture de stadion — ceea ce noi nu făceam, începeam direct, neglijînd această fază). Urmează exerciții complexe de gimnastică, după care multe elanuri sau piruete fără material. Abia după aceea urmează încălzirea propriu-zisă. Alergătorii nu mai încep încălzirea direct cu alergare, ci cu un masaj complex adresat în ordine, spatelui, coloanei, mușchilor cefei și apoi picioarelor. Abia ulterior se trece la alergare, completată cu exerciții de gimnastică generală și cu multe accelerări la ju-

mătate din potențial. Absolut toți atleții, după antrenament sau concurs, rezervă 15—20 de minute pentru încluzere. După momentele de maximă solicitare continuă pe terenul de încălzire cu alergare ușoară, exerciții de relaxare și revenire, mișcări de respirație. Pînă acum era doar în practica alergătorilor. Acum a devenit generală.

— **Tot felul de modalități, de tehnici noi și ingenioase. Și totuși, ele sint hotărîtoare în stabilirea campionului? Sau mai sint și alte lucruri care sint mai importante?**

— Întrebarea necesită un răspuns foarte lung. Aș încerca să răspund cît mai pe scurt. În primul rînd în ceea ce mă privește, e vorba de selectarea elementului capabil de putere de muncă nelimitată și de o supunere necondiționată unui regim sever de muncă și de viață. Apoi depistarea la cel selecționat a calității dominante și dezvoltarea acesteia la maxim. Intocmirea planului de pregătire, ținînd cont de cele spuse mai sus. Pregătirea continuă și centralizată pe o perioadă de mai mulți ani este și ea extrem de necesară, cu perioade competiționale judicioase întocmite, cu număr optim de participări, în care să se urmărească acumulări fără urmărirea unui rezultat de loc sau performanță și abia în partea a doua, obținerea progresivă a forme sportive.

— **De la sportivii de performanță lumea vrea succese neînterupte. Mi se pare firesc. Spectatorul nu acceptă să plîdă favoritul!**

— Da, dumneavoastră știți că sint spectatori inteligenți care se poartă civilizati atunci cînd favoritul pierde frumos și își pregătește o performanță de viitor.

— **Să revenim, pentru că n-am pus în discuție marea dumneavoastră merit de a veni pe prima scenă a atletismului cu noi campioni. Între două Olimpiade se schimbă recordmenii, apar alți campioni. Dumneavoastră**

Atletismul, după J.O.

ați fost totdeauna sus, pe podium. La Los Angeles ați dobîndit aur și bronz, prin Maricica Puică iar acum aur și argint prin Paula Ivan.

— Mai mult, între aceste două Olimpiade, n-au lipsit de pe podium de la nici o competiție majoră, argint prin Maricica Puică la Campionatele Europene, Stuttgart, 1986, bronz (Maricica Puică) la a doua ediție a C.M. Indoor 1987 de la Indianapolis, de două ori aur prin Paula Ivan la J.M.U. 1987 la Zagreb și argint la Europenele de la Roma (1987) prin Maricica.

— **Ajunge, ajunge, că se umple pagina numai cu titluri. Mai bine am afla ceva noutăți și amănunte despre senzaționala cursă a Paulei Ivan.**

— Din țară, de la plecarea, preconizam că singura adversară pentru medalia de aur era Tatiana Samoilenko, dublă campioană mondială la Roma în 1987, care în acest an avea un rezultat de 4,02. Bănuiam că Samoilenko mai are în minecă o rezervă de cel puțin 4—5 secunde, cum aveam și noi, Paula fiind capabilă chiar de 3,55! Dar cite avea Samoilenko? Nu știam exact și ne-am gîndit ce tactică să adoptăm! Știînd că Samoilenko are o plecare mai lentă și că recuperează în partea a doua a cursei, atacînd abia în final, am considerat că Paula poate pleca puternic din primii metri, luîndu-și un avantaj substanțial care va fi imposibil de recuperat pentru alergătoarea sovietică. Cursa s-a desfășurat conform graficului stabilit și sub privirile uimite ale spectatorilor care vedeau că distanța între Paula și Samoilenko devine din ce în ce mai mare iar atleta sovietică nu mai poate recupera.

— **A mai cîștigat cineva la distanța asta la Olimpiada din acest an?**

— Nu, Paula Ivan, la alergări a avut cea mai categorică victorie din întreaga Olimpiadă.

— **Este Paula Ivan o vedetă de la care să ne așteptăm la o carieră de genul Maricicăi Puică?**

— Paula este o atletă care, la 25 de ani (împlinți chiar înainte de Olimpiadă), ajunge la

maturitate sportivă înconunundu-și munca și strădaniile cu două medalii (aur și argint), fiind un om tenace, supunîndu-se cu plăcere la orice fel de antrenament, oricît de tare, cu o formidabilă psihologie de concurs, fără complexe față de marii campioni, nu se teme de nici un fel de tactică, serioasă, cu o viață ordonată, severă chiar, spartană. Ani la rînd ea a alergat lîngă Maricica Puică.

— **Apropo de Maricica! Ce s-a întimplat cu ea în cursa de 3000? Care este situația și la ce să ne așteptăm?**

— În scrii, cu 190 de metri înainte de sosire, Maricica, aflată în poziția a treia (primele șase se calificau în finală), a vrut să cîștige neapărat și a forțat puțin pe turnantă și a suferit o ruptură musculară la gemenul drept, obligînd-o astfel să abandoneze. Ruptura a apărut pe fondul accidentării din vară pe care speram să o eliminăm complet printr-un tratament adecvat efectuat chiar în perioada dinaintea concursului.

— **A fost acesta semnul de încheiere pentru o carieră strălucită?**

— Ea spune că nu. Eu aș adăuga că va încerca probe mai lungi. Dacă se întorcea cu o medalie probabil că în aceeștă iarnă s-ar fi retras. Dar accidentul a făcut-o să strîngă din dinți și să își dorească foarte mult să demonstreze că mai este capabilă de mari performanțe.

— **Nu mă pot abține să nu vă întreb ceva despre marea scandal al acestei ediții. Care este părerea dumneavoastră în cazul Johnson? Totul a fost uluitor și de necrezut!**

— Părerea mea este următoarea: dacă nu ar avea niște calități extraordinare, indiferent ce substanțe ar folosi, nimeni n-ar fi în stare să realizeze performanțele lui Johnson. Extrem de înțeleaptă mi se pare reacția lui Edwin Moses care a fost mult mai temperată. Oricum, Johnson a greșit. Mai bine să uităm această poveste urită.

BOGDAN NISIPOLU

Bate vînt de primăvară

(Urmare din pag. 24)

bil creat marii performanțe de efortul concentrat al întregului nostru fotbal de-a se impune în Europa cu forța rezultatelor acestei toamne, înregistrate de națională și de celelalte două ambasadore, Steaua și Dinamo.

Acum cînd examenul maturității sale a fost trecut cu bine (fotbalul românesc reușește, iată, să elimine în acest an două reprezentante ale fotbalului sovietic, proaspăt încununat cu titlurile de vicecampion european și campion olimpic) Victoria, jucătorii și tehnicienii săi, își definitivează cu luciditate și responsabilitate necesare preparativele noii campanii. Cele două jocuri din campionat și studiul adversarei finlandeze

(chiar dacă mijloacele sint puține, acum după încheierea campionatului din Țara celor peste o mie de lacuri) vor prefigura formula și desenul tactic incluzînd, sperăm, cele mai bune soluții.

Analizînd datele echipei Turun Palloseura Turku, antrenată de Hans Martin și Tommy Lindholm i-am remarcat robustețea (media de înălțime a lotului — 1,78 m, cu nouă jucători din 17 cu peste 1,80 m cel mai scund — Kim Suominen cu 1,89 m, cel mai înalt Hannu Bildo și Petri Sulonen, cu 1,86) și totodată tineretea (media de vîrstă a lotului, 23 de ani, cu un singur jucător de 30 de ani — Tomi Jalo, cel mai tînr component al echipei fiind Esa Nieminen, care va împlini 20 de ani chiar în ziua meciului de la București).

Partida din Parcul Dinamo de miercură viitoare va începe la ora 13 și va fi arbitrată de o brigadă din Spania, avîndu-l la centru pe Victoriano Sanchez Armino iar la cele două tuse pe Jose Merino Gonzales și

Huan Manuel Brito Arceo.

Vom încheia avîncronica acestui meci, care ne va putea edifica în mai mare măsură asupra șanselor de a păși în ritm de vals pe proaspăt inverzitul gazon al primăverii europene, oferîndu-vă opinia antrenorului principal Florin Halagian: „Ne așteptăm la un meci greu pe care-l pregătăm cu toată seriozitatea, neîntînd că echipa finlandeză a eliminat teamuri de tradiție în fotbalul european. Urcușul abia începe iar calificarea obținută în dauna echipei din Minsk are darul să ne mobilizeze și mai mult. Va trebui să ne adaptăm factorilor climaterici de la data turului (terenurile grele avantajează oaspeții) și să învingem handicapul necunoașterii adversarului și a condițiilor de la Turku”.

Se apropie oare vremea cînd clasicele ro-luri din clasică piesă vor fi inversate? Vom ajunge să putem afirma că Europa fotbalistică își sustine examenele în compania selectă a echipelor noastre? De ce nu!

Civilizația sportului

Doping (III)

„La vîrstă de un an, m-am îmbolîndit de malarie. Am scăpat ca prin minune. Ca și frații și surorile mele, am suferit de foame. Părinții renunțau de multe ori la mîncare în favoarea noastră. Atunci i-am jurat mamei că într-o zi voi deveni bogat pentru a putea să-mi hrănesc toată familia. Dar pînă la împlinirea acestui vis, eram obligat să fur banane din curtea vecină. Existența noastră mizerabilă din Jamaica a hotărît-o pe mama, în 1975, să emigreze în Canada. Mama ne-a luat pe toți. A găsit de lucru în bucătăria aeroportului internațional din Toronto. Eu aveam 14 ani. Într-o zi am prins un porumbel într-o grădînă. Un polițist m-a văzut și m-a întrebat de ce am făcut-o. I-am spus că mi-e foame și m-a lăsat să plec. La 15 ani, măsuram 1,55 m și cîntăream 49 kg. Cînd fratele meu, Eddy, care făcea atletism, m-a prezentat antrenorului Charlie Francis, acesta, după ce m-a pus să alerg un tur de pistă, mi-a spus: «Du-te la natație. Ai nevoie de mușchi. Așa cum arăți acum e-ai putea ca o rafală de vînt să te ia de pe pistă». M-am simțit umilit. Am părăsit stadionul cu capul plin de gînduri de „războinare”. Eram hotărît să revin pentru a arăta domnului Francis de ceea ce sint capabil. Doi ani mai tîrziu, datorită mamei care muncea pe brînci ca să mă hrănească, am crescut în greutate cu 20 kg și în înălțime cu 15 cm! Charlie Francis m-a primit în lotul de sprinteri. La 17 ani, am cîștigat prima mea cursă. Apoi, a trebuit să aștept 9 ani pînă la victoria mondială de la Roma care a însemnat realizarea visului meu de copil sărac. Mi-am respectat cuvîntul. I-am cumpărat mamei o casă la Toronto. Banii nu m-au făcut să-mi pierd capul”.

Sînt cuvintele atletului Ben Johnson. Victoria olimpică de la Seul în proba de 100 m i-ar fi adus o avere. Se vorbea despre milioane de dolari din contracte publicitare de tot felul. Dar tocmai atunci cînd se credea că Ben Johnson și-a luat revanșa asupra vieții mizere din copilărie, devenind noul idol al stadioanelor, a explodat bomba: DOPAT!

Încheiem (deocamdată) „dosarul doping” cu cîteva mărturii zguduitoare. Atletă vest-germană Brigitte Berendonk spunea: „Din cauza dopingului, fără de care nu pot concura, deocamdată

mi-am pierdut doar feminitatea, a început să-mi crească păr peste tot. Cu timpul poate devin chiar bărbat!?” Discobolul suedez Richard Bruch, cîndva de faimă mondială, este azi ros de boli deoarece, după cum singur mărturisește, ani de zile s-a dopat, doar așa reușind să obțină performanțe. Aruncătorul de ciocan Uwe Meier spune: „Astăzi, cel care vrea să învingă, trebuie să ia ceva. Acest lucru îl știu toți conducătorii de sport și totuși își bagă capul în nisip. Îmi vine să vomit de atîta fărîncie!” Halterofilul Rudolf Mang declara: „Am luat Dianabol de la vîrstă de 20 de ani și recunosc pe orice îns care-l consumă fiindcă are pielea portocalie și privirea ciudată”.

Încă de prin anii '60 s-a aflat că mai mulți halterofili, din cauza diferitelor întîrîtore, s-au ales cu grave maladii ale ficatului și rinichilor. Au fost nevoiți să spună adio nu numai sportului ci și sănătății. Un alt halterofil, belgianul Serge Reding, s-a îngrășat cu 50 de kilograme datorită dopajului și a murit la vîrstă de 32 de ani. Inima lui n-a mai rezistat efortului. Inotătorul Peter Nocke a primit la Montreal, după propriile lui declarații, două injecții în ajunul semifinalei olimpice la 200 metri liber din care cauză a înolat pînă cînd s-a lovit cu capul de zidul bazinului. La sfîrșitul cursei nu mai vedea. Ciclistul danez Jensen și-a pierdut viața la Jocurile olimpice de la Roma în 1960, folosînd Rinacol, un dilator vascular cu conținut de acid nicotinic. Un alt ciclist, englezul Tom Simpson, a murit într-una din etapele Turului Franței, ca urmare a absorbirii unui produs dopant pe bază de amfetamină. Absolut senzațională a fost declarația celui mai „titrat” dintre campioni de lupte ai Suediei, celebrul Frank Andersson, care a recunoscut la televiziune că s-a dopat de-a lungul întregii cariere: „Nu faceți ca mine dacă nu vreți să îmbătrîniți prematur, să vă doară tot și toate și să nu vă puteți gîndi liniștiți la ziua de mîine!”

MAI REPEDE, MAI SUS, MAI PUTERNIC (Citius, Altius, Fortius) nu este tot ce contează, fără să se țină seama de accidente. Avem convingerea că oamenii, urmînd mersul progresului, nu o vor lua razna prin sport din pricina freneticei dorințe de senzațional. Sportul este un apel la viață. Trebuie să-și păstreze rațiunea sa de a exista în stare pură. Dacă încearcă să corecteze natura, sportul nu mai este compatibil cu vocația sa inițială.

CRISTIAN ȚOPESCU

Medalii rămase acasă

Cum rezultă și din interviul alăturat, Jocurile Olimpice au prilejuit tehnicienilor acumularea unor experiențe de ultimă oră privind instruirea și pregătirea pentru concurs a sportivilor. Nu mai puțin adevărat este, însă, și faptul că o competiție de asemenea anvergură a pus în termeni noi însăși strategia participării și înscrierii la diferite probe, lucruri care țin de organizarea și conducerea uneia sau alteia din ramurile sportive. De pildă, s-a constatat că la Seul, atletismul a înregistrat o afluență fără precedent de înscrieri la fiecare probă, o aritmetică elementară demonstrând că numărul medaliilor depinde și de numărul sportivilor desemnați să lupte pentru ele. Pentru că, „trecind la limită”, n-ai cum să obții medalii la probele în care nu participi!

În cazul atletismului nostru, acest raționament a fost uzurpat de un altul, cam întors pe dos: decît să participăm fără șansă la medalii, mai bine lipă! Cauza de fond o constituie, cum s-a mai spus, valoarea sportivilor și incertitudinea în obținerea unor medaliilor — aspecte care trimit la responsabilitatea antrenorilor și la eficiența muncii activului federației, pentru care asigurarea unui lot extins de sportivi cît mai competitivi era misiunea fundamentală în acest ciclu olimpic. Dar chiar și în situația dată trebuie să spunem că în alcătuirea lotului care ne-a reprezentat la Olimpiadă s-au mai strecurat destule stîngăcii, omisiuni — sau... permisiuni — care, acum, ni se par cu atît mai regretabile cu cît bilanțul general al atletismului nostru (de 2 medalii ale Paulei Ivan) nu se ridică la nivelul condițiilor create. Vom argumenta acest lucru cu două exemple concrete.

Mai întîi, reluăm opinia ing. Emil Radosav, președintele Asociației sportive „Olimpia” în care activează sportiva Tudorița Chidu (antrenor, Ion Neacșu): „Cu tot respectul cuvenit unei atlete ca Maricica Puică pentru palmaresul im-

presionant și dăruirea cu care de-a lungul multor ani a luptat pentru reprezentarea cu cinste a sportului românesc, oamenii cei mai autorizați din mișcarea noastră sportivă au atras atenția că de această dată numita atletă nu mai poate fi investită cu asemenea responsabilități, tot ei angajindu-se că Tudorița Chidu își va cuceri dreptul de a fi printre finalistele olimpice și se va situa printre primele 6 alergătoare în proba de 800 m. Acum, după ce s-a văzut că la Olimpiadă, Maricica Puică a abandonat la 3.000 m în serie și nu a mai luat startul la 1.500 m, în timp ce în aceleași zile, Tudorița Chidu a mai cîștigat o cursă de 800 m, la Ternopol, cu timpul de 2:00,84 și una de 1.500 m în niște condiții atmosferice total nefavorabile — temperatură scăzută și ploaie — în meciul de atletism cu selecționata R.S.S. Ucrainiene, ne întrebăm cum de este posibil ca țara noastră, una dintre cele mai puternice forțe în semifondul feminin mondial, poate singura în care și cursele juniorilor se termină înainte de 2:05, să nu fie reprezentată în proba de 800 m, fiind lăsată acasă o alergătoare de mai puțin de 2' pe respectiva distanță, în orice perioadă a anului? Întrebarea de la Slobozia devine și mai apăsătoare sub greutatea unor argumente pe care cei care au stabilit lotul de atleți pentru Olimpiadă le-au eludat, ca într-o ciudată „orbire sahistă”. Tudorița Chidu fiind în 1988 protagonista a 6 competiții care constituiau tot atîtea criterii de selecție pentru Seul: locul I la Concursul republican de primăvară (2:00,54), Campionatele internaționale ale României (1:59,62), Campionatele de seniori (1:57,72), Campionatele internaționale ale Elveției (1:59,92), Cupa F.R.A. (1:58,82) și locul II la Campionatele balcanice de la Ankara (1:57,64).

Al doilea exemplu, care ilustrează că atletismul nostru are resurse mult mai ample decît cele pe care ne-am bazat la Olimpiadă îl oferă situația alergătoarei Elena Fidatof, de la

„Delta” Tulcea, una din protagonistele semifondului în acest ciclu olimpic, avînd nu de puține ori victorii directe, în cursele interne, asupra celorlalte frunțase ale probelor respective. Din păcate, în locul potențării posibilităților acestei ambițioase sportive, inclusiv prin acordarea șansei de a participa și la întreceri internaționale de referință, față de ea s-a recurs la cunoscuta „strategie” a neluării în seamă, deși evidente rezultatele de concurs îndemnau la altceva. Mai mult decît atît, aceste rezultate au stîrnit chiar o oarecare nemulțumire, în felul următor: în septembrie '87, antrenorul Elena Fidatof, Mihai Moruzov, a fost suspendat de federație pentru abaterea comisă de o altă elevă a lui, Dorina Calenic. În februarie '88, Fidatof devine campionă națională de sală, după care federația trimite clubului din Tulcea o adresă în care se reiterează interdicția lui Moruzov de a mai antrena (inclusiv campioana!). Urmează o perioadă în care Fidatof are rezultate mai slabe și, ca urmare, federația tace. Dar cînd aceeași sportivă devine campioană națională și-n aer liber, Moruzov este lăsat somat în scris să-și vadă de alte treburi și să nu se mai ocupe de antrenarea unei sportive care, ce să-i faci, se dovedise iar cea mai bună! (Moruzov făcînd aceasta în concedii de odihnă și fără plată de la club, suspendarea rămînînd suspendare în pofida memoriilor adresate de tulcenii și a uzanțelor, întîlnită în alte cazuri, de a se mai reduce din pedeapsa inițială). Devine limpede că Fidatof a lărgă nu numai pe pista de concurs, dar și pe nervii cuiva neinteresat prea tare în valorificarea resurselor atletismului nostru. Or, aceste resurse există în proporție mult mai mare decît a reușit Olimpiada să consfințească. Printro atentă evaluare și printr-o corectă punere în valoare a lor — lucruri care țin de cei ce diriguiesc acest sport — atletismul nostru se va putea ridica, cu adevărat, la înălțimea condițiilor pe care le are și a prestigiului pe care-l merită.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Cronica șoselei

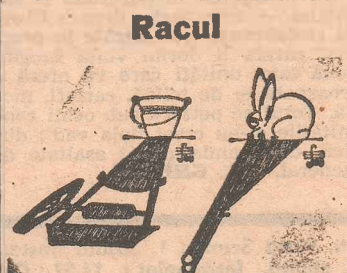
O excepție tristă

De aproape o săptămînă omul trecea zilnic, uneori și de două ori, prin locul numit de localnici „Mestecăniș”. Fusese cu mulți ani în urmă pe deluțul de lingă șosea un mic pîlc de meseteci. Acum mica ridicătură de teren dispăruse. Cu ea și pomii. Totul fusese adus de cei de la irigații la nivelul șesului care se întindea pînă departe la orizont. Aerul său de om care păsește indiferent la tot ce se întîmplă în jur pe cărarea de lingă șoseaua asfaltată, era doar aparent. În realitate simțurile sale erau încordate la „maximum”, cînd se apropia de borma aceea din piatră vopsită în alb și roșu. Cercetă cu privirea, pentru a cita oară, locul unde cu cîteva seri mai înainte lovise căruciorul. Nefericita întîmplare îl transformase nopțile în coșmaruri. „În fond ce mă aștept să mai găsesc aici? Fragmentele din far și din carcasa semnalizatorului ce le-am pierdut” cînd am izbit căruciorul lingă care se găseau copiii, au fost în mod sigur ridicate, chiar atunci seara. Numai așa se explică faptul că ei caută un Moskvici și nu altă marcă de mașină. Ce-i drept culoarea nu o știu, ceea ce înseamnă că pe asfalt n-au găsit urme de vopsea. Căutînd prin comunele din jur asemenea autoturism este imposibil să nu găsească mai devreme sau mai tîrziu și mașina mea ascunsă sub șopron și acoperită de atînci, din seara aceea blestemată, cu prelată. De văzut, n-am deci nimic ce să văd, de auzit însă s-ar putea să am”. Dinspre secția S.M.A., se apropie un tînar, elev pe cît se pare. „Aștia ls foarte curioși, s-ar putea să știe despre accident, mai ales că unul dintre băieții pe care l-am lovit era cam de vîrsta lui. Cîcă aci îl locul ăsta; cu cîteva zile în urmă s-a întîmplat un accident” se adresează el, căutînd să-și ascundă emoția din glas, elevului. „Da, așa-i, l-au lovit pe Mitru. Veneau de la stîna, el și frate-său mai mic. Ciobanu l-a dăduse într-un bidon de plastic laptele pentru cele cinci oi ale lor. Mitru e coleg de clasă cu mine. E la spital. L-au dus chiar în seara aceea. E grav, dar se zice că scapă. Tot corpul îi e plin de zgîrîieturi adînci care ulterior au făcut puroi. Groaznic. A fost tîrît pe drum de mașina care a dat peste cărucior. Noroc că l-a rupt geaca. Altfel îl mai tira cine stie cît. Făptașul nu se cunoaste încă”. Drumetul face o mină mirată și indignată totodată. „Auzi, dom-le. Să-i lovească și să fugă ce ticălos!” Omul căruia gîndurile negre nu-i dau deloc pace, mergînd pe uliță aidoma unui somnambul, nu aude binețele ce-i le dă bărbatul cu scurtă îmblănită și nici nu-l vede pe șeful secției. Doar mai tîrziu după ce acesta repetă cu voce din ce în ce mai ridicată „Grigore, Grigore, Grigore!”, se oprește uitîndu-se speriat la omul în a cărui privire se poate citi: mirare, curiozitate, mustrare. „Tocmai mă întrebam ce-i cu tine, voiam să trec pe la taică-tău, dar iată că nu mai e nevoie. Neras de nu știu cînd, murdar de noroi de parcă ai fi dormit în vreun șant, arăți ca un vagabond. S-a întîmplat ceva? Mi-ai sint șapte zile de cînd în evidentele mele figurezi absent. Aud în schimb că semnezi condica zilnic la bufetul lui Mitru. Tu care mai trăgeai cite un chiolhan, ce-i drept, mai lipseai cite o zi să zicem în trei luni, dar niciodată o săptămînă încheiată. În ultimele luni te pregăteai de înșurătoare, umbrai nu elegănt, un tractorist n-are cum,

dar îmbrăcat îngrijit și bărbierit erai în fiecare zi. Nu cumva ai intrat în gașca ălora din Porumbeni ce nu lucrează și se țin numai de prostii. Cum dau peste cite unul care are ceva bani, tu aveai ceva economii pentru nuntă, nu se lasă pînă nu-l storce bine și apoi se lea-padă de el, ca de-o cămașă murdară. Întotdeauna ai fost sincer cu mine. Spune-mi, te pot ajuta cu ceva?” Grigore evită să-l privească în ochi pe șeful secției. Se uită în pămînt. „Să văd poate vin miine” răspunde el evaziv, indecis. Omul cu scurtă îmblănită dă din cap a neîncredere, uitîndu-se lung la Grigore ce se depărtează cu pași sovăielnici. „Să văd. Poate. Auzi vorbă și nici n-a precizat măcar unde vine miine. Se poate înțelege că va fi prezent nu la muncă, ci din nou la circiumă. Trebuie să discut cu taică-său deși Grigore, cum se zice, e major, vaccinat”. Ultimele cuvinte șeful de la S.M.A. le rostește cu glas ceva mai tare. Breazu, factorul poștal, ce tocmai trecea prin dreptul omului cu scurtă de blană se oprește întrebînd politicos. „Ați vorbit cu mine tovarășe Mihailă?”. „Iartă-mă nea Breazule, omul citeodată vorbește și singur. Avui tocmai o discuție cu flăcăul ăsta, cu Grigore...”. Factorul salută și se îndepărta pîrîndu-și cu îndeminare tobla lui imensă. La spital, Mitru, ale cărui tipete de durere s-au mai domolit, probabil ca urmare a puternicelor inecții calmante, povestește cu voce sfîrșită doctorului. „Poate că era mai bine să merg eu în față. Mi-am zis însă: Nu-i indicat ca fratele meu Viorel care are doar șapte ani să fie expus în caz de ceva. Din cînd în cînd aprindeam lanterna și o îndreptam spre cei ce puteau veni în urma noastră. Vă spun sincer, abia așteptam să ajung acasă. Noaptea pe drum is o multime de pericole. Mă gîndeam tocmai la rezolvările temelor de algebră, cînd am auzit strigătul lui Viorel: Ferește-te Mitrule, ăsta vine drept spre noi. N-am avut cînd, mașina a lovit cărutul care la rîndul lui l-a izbit pe Viorel expediindu-l în șant. Pe mine m-a agățat apoi mașina de geacă. Tipam din răsuputeri să oprească. Simteam parcă mii de sulite cum îmi pătrund prin corp, în timp ce mă tira pe asfalt. Apoi s-a făcut liniște. M-am trezit la reanimare. Vă rog să mă scăpați, domnule doctor. N-are cine să-l ajute pe Viorel la lecții și e în clasa întîi, tocmai cînd e mai greu”. Cînd la verificare a venit rîndul mașinii lui Timofte, acesta s-a arătat foarte nedumerit. „Habar n-am avut că autoturismul nostru e lovit. Îl folosește numai Grigore. Cîcă carnetul de tractorist e bun și pentru mașini mici. Eu nu știu, dacă el zice, așa o fi. Și nici la mașină nu m-am uitat. Am văzut-o cu prelată pe ea și nici nu m-am gîndit că s-a întîmplat ceva. Ce-i drept nu era parcată la locul ei. De unde să deduc eu că-i tamponată? „Tu nu mergi mă la lucru?” l-am întrebat pe Grigore într-una din zilele astea. Mi-a zis că are niște recuperări. Mi-era pe limbă să-i zic: Ce recuperări mă în plină campanie? Feciorul meu e cam arțăgos, iar mie nu-mi place sfada, așa că l-am lăsat în voia lui. Da, am aflat că seară de seară e la bufet. Am atîtea pe cap, servicii, gospodărie, iar feciorul meu e om în toată firea. N-o să-l dădăcesc și acum la aproape treizeci de ani”.

„De ce n-ai oprit Grigore? Cei doi copii ar fi fost nevătămați. Băiețelul cel mic a căzut pe arătură. N-a pățit nimic. Abia după ce-ai demarat, ai început tirirea pe drum a băiatului. L-a salvat, un fel de a spune „l-a salvat”, geaca lui a cărei mincă s-a rupt și a rămas agățată de aripa mașinii ce o conduceai, transformată după izbirea cărutului într-un fel de furcă”. „Doar dv. știți de ce am plecat” le răspunde Grigore parcă cu un aer de reproș, oamenilor în uniformă. „Și cînd intențional să oprești?” „Păi cînd, acasă”. Oamenii care s-a gîndească și să procedeze asemenea lui Grigore, reprezintă excepții printre excepții.

VICTOR BEDA

Caricaturi de SERGHIE BUCUR

LUCIAN OPREA

Dasaev, timpul doi

În holul dintre cele două vestiare ale stadionului „Dinamo Moscova”, Rinat Dasaev — cel mai bun portar al anului — acceptă, cu zîmbetul pe buze, să răspundă la cîteva întrebări, după meciul pe care echipa sa, Spartak Moscova, l-a pierdut în fața echipei Steaua București.

- Cum vi s-a părut meciul?
- O confruntare a tehnicii, a ambiției și a dăruirii.
- Cum apreciați rezultatul final?
- Conform valorii celor două echipe.
- Deci Steaua a fost mai bună?
- Valoric, da. Din punct de vedere al coeziunii, la fel. Al dăruirii, deasemeni.
- La un moment dat, deși faza se desfășura în carul Stelei, ați aplaudat. De ce?

● Niciodată toamna nu fu mai frumoasă pentru fotbalul românesc: victorii clare ale „naționalei”, pentru prima oară două echipe de club în sferturile de finală ale cupelor europene, o altă in... drum spre aceeași fază a „Cupei U.E.F.A.”, iată rezultate care fac din fotbalul nostru, la ora actuală, unul dintre cele mai competitive din soccerul mondial actual. ● Aceste aprecieri sînt întărite cu cifre clare, dincolo de orice subiectivism. Așa cum ne-a relevat întotdeauna bine informatul referent de specialitate pentru problemele internaționale din cadrul federației, Cristian Bivolaru, rezultatele (ie pînă acum (fără a mai pune la socoteală ceea ce va urma...) din cupete europene intercluburi sînt cele mai bune din istoria de 32 de ani a participărilor noastre în competiții, realizîndu-se în prezent un coeficient de 6,00 față de 5,750 în 1982—1983, precedentul „record”. ● După cum probabil știți, coeficientul „U.E.F.A.” este obținut prin împărțirea numărului de puncte realizate de toate echipele dintr-o țară înscrise în cele trei cupe împărțit la numărul acestor formații. Deci, Steaua — 7 puncte, Dinamo — 7 puncte, Victoria — 6 puncte, Oțelul — 2 puncte, plus 2 puncte „bonificație” pentru calificarea în sferturi, total 24, împărțit la 4 egal 6,00. ● Statistica aceasta nu este un simplu joc de cifre, intrucît în funcție de coeficientul respectiv (adunat pe 5 ani) se atribuie locurile în „Cupa

U.E.F.A.”. Așadar, felicitări și succes mai departe. ● Ediția din 1989 — a 42-a — a „Cursei Păcii” se va desfășura pe un traseu inedit, cicliștil luînd startul (la 7 mai) din Piața Bastiliei din Paris, anul viitor urmînd să se sărbătorească 200 de ani de la Revoluția franceză (și 100 de ani de la primul număr al ziarului „L'Humanité”,

Toată lumea face sport

aflat pentru prima oară printre organizatorii competiției). ● 23 de echipe, dintre care — o altă premieră — 8 profesioniștii, vor străbate 2.500 km, finalul fiind prevăzut pentru ziua de 25 mai, în Piața Roșie din Moscova, cu treceri prin R.F. Germania, R.D. Germană, Cehoslovacia și Polonia. ● Vor fi, de asemenea, mai multe transbordări cu avionul, ceea ce va face din „Cursa Păcii” '89 una dintre cele mai dure competiții cicliste internaționale. ● O reîntreare spectaculoasă și-a făcut fotbalistul suedez Ronnie Hellstroem, care la 39 de ani și după 4 ani de la retragerea din activitatea competițională, a semnat un nou contract de jucător activ cu divizionara A Sundsvall. Veteranul suedez a evoluat de 77 de ori în reprezentativa țării sale, fiind, totodată, timp de 10 ani, din 1974 în 1984, component al echipei vest-germane F.C. Kai-

serslautern, pentru care a jucat de 266 de ori în Bundesliga. Deci, Hellstroem a redebutat, la 39 de ani, în campionatul suedez, rezultatul primului meci (0—0 în deplasare cu Froelunda) fiind încurajator... ● Contestățiile din ce în ce mai frecvente în legătură cu arbitrajul în box — vezi veritabilele scandaluri înregistrate la ultimele Jocuri Olimpice — au determinat Asociația internațională de box amator să preconizeze introducerea unei „mașini de punctat”, care să dea o imagine cit de cit obiectivă activității arbitrilor-judecători. O hotărîre definitivă urmează să fie luată în această privință, dar ne amintim că la J.O. de la Moscova s-a mai apelat la un astfel de „calculator”, contestat la timpul respectiv mai vehement decît... cele cîteva decizii inverse! ● Calificată din oficiu la turneul final al campionatului mondial din 1994, ca țară organizatoare, reprezentativa de fotbal a S.U.A. și-a alcătuit un program ambițios pentru următorii șase ani: 40—50 de meciuri anual. Aceasta și pentru că în Statele Unite nu există un veritabil campionat național de mai mulți ani, singurele întreceri cu caracter oficial fiind cele de... minifotbal. Se încearcă, astfel, reeditarea experienței din voleiul masculin, formația americană „de seră” (nici aici nu este organizat campionat) reușind să cucerească titlurile mondiale și olimpice!

Suceava

Suceava așa cum o știu eu...

Acelasi drum lung, de la gară spre un centru ce se dilată, an de an, cu adăugarea unor noi „cercuri” de noi construcții inconjurând inima orașului vechi și cu vecinătatea Cetății.

Liniste. Un aer în care presimțirile zăpezii încep să pulseze, o lumină ce încorporează trizări de tige smălțuite și bruma verzuie cursă de pe bronzul statuilor. Totul inspiră calm, așezare. Toate conturile au patină. Abia isprăvite, clădirile noului se vechesc fastuos, semn că bătrâna istorie a Sucevei le primește în pacea ei fluidă.

Oamenii vorbesc puțin, gesticulează puțin. E și în mersul lor, niciodată precipitat, în vorba lor domoală, în surisul lor delicat semnul mindriei: sint de aici, din cuibul Gloriei. Ei spun simplu, familiar Ștefan (și alții) și tu, valahul, trebuie să înțelegi că e vorba de Ștefan cel Mare! Ai și tu bucuria de a-l fi trimis pe Mihai al tău aici, în cetatea cu porți deschise, fără luptă, înfruntându-l oară în istorie, spre a pecetui întru Unire, lipirea Moldovei de trupul Munteniei și Transilvaniei.

Grandoarea aceluși moment s-a săpat în steme. A rămas. Ceva din suflul aceluși Clipe poate și încă respiră.

Și-atunci îți arunci ochii spre Cetate. Descăpșinată de turle, cu trupul spart, ea e mai întrecută decât oricând: memoria noastră umple spațiile dizlocate cu plasmuri de nedoborât. Și e și Ștefan aici, în carnea unei statui ce a devenit într-atât de firească loculul în care o crezi și pe ea un semn rămas de la bun și străbuni.

Când sint luminate (gest oarecum de prișos, fiindcă ruinele luminează singure, de sine), Cetatea arde mocnit și din scintile urcând către cer se tes veșminte de războinici și podoabe de votevodale nunți. Să-ți dai seama că ești în Suceava, stăiești să-ți dai seama.

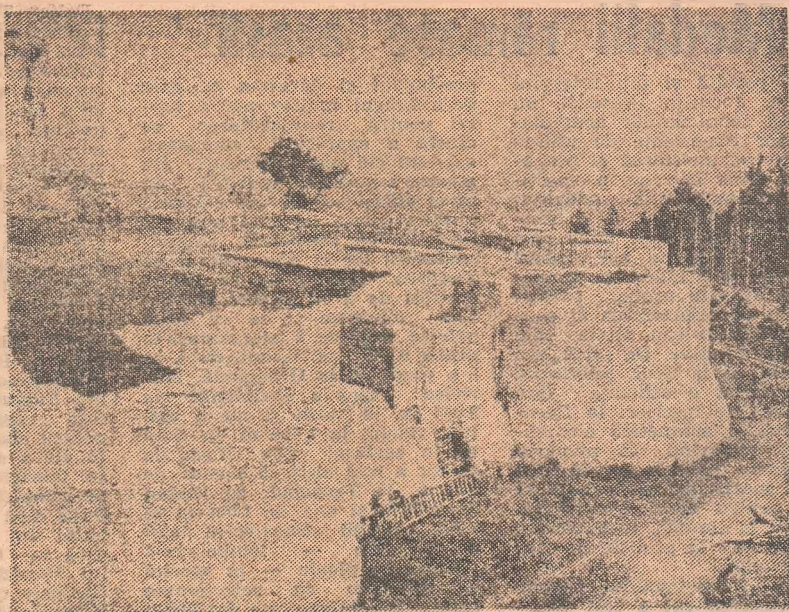
Sub lucrarea lui se lăstează un ciudat monument serpuț, lipit de lut, ros de pași: e Drumul pe care a curs, spre Putna, însoțind răsăritul Ștefan, mulțimea de noroi, drum rămas așa cum s-a săpat atunci. Nimic nu l-a clintit. Nimic nu l-a rănit.

Suceava, scemește severă.

Suceava, aur cast. Lemn dulce. Piatră curgând.

M-am lăsat vopsit într-o frescă având în juru-mi mulere și coconi și, în brate, deșezul tău, chivot sfânt al bărbăției și al speranței.

GHEORGHE TOMOZEI ■

Întoarcere din ocolul lumii

În aprilie 1987, revista noastră publica amănunte din jurnalul european al unui globetrotter, reîntors de pe un traseu lung de 22.000 de kilometri. Iată că în aceste zile, globetrotter-ul băcăuan, a revenit dintr-o altă călătorie pe patru

continente: Europa, Africa, America de Nord, America de Sud, drum care însumează peste 70.000 de kilometri. La 64 de ani, sănătos tun, Mihai Loată din Bacău (fost tehnolog de profesie), a plecat anul trecut în aprilie, a trecut prin 20

de țări și 186 de orașe ale lumii, străbătând cele două continente americane din Canada până la San Antonio în Argentina. Un caiet cu articolele publicate în ziarele lumii mai poartă și stampile ale primăriilor din orașele vizitate, ale oamenilor de bine care au primit cu simpatie această călătorie a prieteniei. De la Organizația Națiunilor Unite până la marile monumente ale lumii, Mihai Loată a trecut de pe meridian pe meridian, îndurând dificultățile drumului și efectele climetice, rămânând mereu surzător, curios, plin de afecțiune și prietenie. Despre această călătorie plină de nevăzute a pensionarului din Bacău vom reveni cu amănunte într-unul din numerele noastre viitoare. Până atunci, un călduros bun venit apăsă, împreună cu rugămintea să de a transmite pe această cale cele mai călduroase mulțumiri tuturor convivilor de pe planetă care i-au întins o mână de ajutor în timpul călătoriei. Chiar dacă revista noastră nu știu dacă o să ajungă în Anzii Cordilieri și nici prin deșertul Atacama, ne facem datoria îndeplinind această sinceră rugămintă. (C. NISTORESCU).

Acum, în viitor

Salonul Național de Inventii 1988, semn de înaltă cinstitie a inteligenței românești, este găzduit în acest an de municipiul Piatra Neamț sub genericul „Manifestare pentru Promovarea și Generalizarea Creațiilor Științifice Originale”. Deschisă marți 8 noiembrie, sub auspiciu generos, reuniunea depășește fruntariile unui fapt divers, înlesnind timp de o săptămână, ample colocvii, dezbateri și demonstrații practice. Cele aproape două mii de inventii și inovații alcătuiesc o expoziție originală, gândită artistic sub formă de produse, machete, grafice, exponate și panouri. La lucrări participă reprezentanți din 19 ministere și alte institute centrale. Se cuvine să subliniem că această înaltă competiție a spiritului tehnico-științific românesc se va desfășura în plen, dar și pe secțiuni, fiecare dintre ele având loc într-o întreprindere din ramura căreia i se adresează. Nu e de prisos să adăugăm că această grandioasă competiție a gândirii în acțiune se va încheia cu decernarea a numeroase premii. Vom reveni. (EUGEN TUREȘCHI).

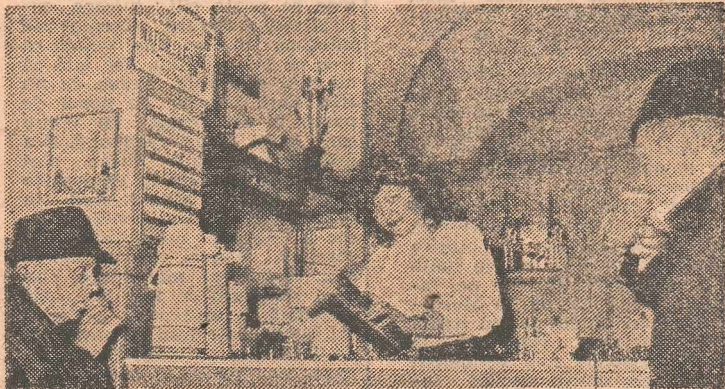
Iarna leneșilor

Chiar dacă nu e prea potrivită cu denumirea unui magazin, totuși „Stejarul” este denumirea unei unități comerciale din Videle, județul Teleorman. Potrivită sau nepotrivită, până la urmă denumirea nu poate deveni motiv de pricină. Altele sint cauzele care provoacă discuții și nedumeriri.

Clădire nouă, modernă, cu etaj, magazinul „Stejarul” a fost prins de toamna ploioasă și de apropierea iernii cu acoperișul neterminat. Abia în luna octombrie au fost instalați câpriorii iar acum în noiembrie încă se mai lucrează la acoperiș. În raioanele de la etaj mărfurile sint acoperite cu folii de plastic iar vinzătoarele muncesc în condiții cu totul improprie. Că e incomod, tot n-ar fi prea de tot. Dar mărfurile se mai și deteriorează, aspectul e cit se poate de neprimitor iar împotriva apei, oricât de destoinic

ai fi, fără acoperiș nu prea poți să te așezi. În cele patru raioane afectate de apă au avut loc și anumite pagube. Cine le suportă că vina nu este a cerului care a slobozit ploile de toamnă și nici a vinzătoarelor peste care acestea s-au prelins. Vorba unui cetățean: cei cars ar trebui să se ocupe de buna gospodărire, de organizarea și încheierea lucrărilor „vara nu ies de la umbră, iarna nu se mișcă de la căldură”. Poate că totuși frigul îl fugărește pe cei leneși. (C. N.).

Sub ochii consumatorilor

În orașul cu inepuizabile și benefice inițiative în alimentația publică — este vorba despre Cluj-Napoca și de reputata lui rețea cu restaurante specializate în preparate cu legume — a apărut încă una, căreia îi dorim viață lungă. Pe str. Gh. Doja puteți căuta două mici unități care vă oferă „la comandă” sucuri din legume proaspete — de țelină, cartofi, morcovi, varză, ridiche neagră, sfeclă. Totul se petrece sub ochii consumatorului. Deși abia înființate unitățile și-au creat deja vad; dimineața își fac „cura” mai virstnicii, după amiaza sint asaltate de elevi și studenți, de tineri, în general. (EL. GHERA).

Bate vînt de primăvară

rezerve, apreciind tinerețea grupării bucureștene, însumind totodată o frumoasă promisiune. Învățămintele „lecției Tbilisi”, primită anul trecut în turul al doilea, la debutul într-o competiție europeană, dar și convingerea cu care și-a adjudecat șansa „reexaminării” în condiții similare, oferită anul acesta de dubla înfruntare cu Dinamo Minsk, i-au dat Victoriei dreptul de-a spera mai mult, de-a privi curajos spre rarefiatele înălțimi, de-a vrea

și de-a putea să treacă de limitele propriei experiențe forțind o apariție surprinzătoare în „lumea bună” a fotbalului de pe bătrînul continent. Că ea este capabilă să-și lumineze lungile nopți de iarnă cu visele unei primăveri europene ne îndreptățesc să credem nu doar argumentele jocului etalat până acum, bazat pe disponibilitățile creatoare ale unor tehnicieni de marcă (i-am numit pe antrenorii Florin Halagian și Gheorghe Timar) și pe zăratețea execuțiilor unor sportivi remarcabili cum sint Coraș, Seimon, Nițu, Cojocaru, Mirea sau Clucear dar și contextul favora-

(Continuare în pag. 22)

CONSTANTIN DRAGOMIR ■
Fotografie de PAUL AGARICI ■

Case noi și frumoase

Constructorii de locuințe din județul Harghita au îmbogățit, în acest an zestrea edilitară a localităților rurale cu alte 100 noi apartamente. Odată cu aceasta numărul apartamentelor construite și date în folosință din 1965 și până în prezent se ridică la 2.600. Paralel cu construcția de noi apartamente destinate unor specialiști: ingineri, agronomi, medici, profesori etc, în cadrul lucrărilor de modernizare și dezvoltare a localităților rurale, în tot mai

multe așezări harghitene sint amenajate în sisteme locale, alimentări cu apă, canalizări și alte dotări menite a duce la sporirea confortului și creșterea calității vieții. Astfel, până în prezent 50 de localități rurale dispun de apă potabilă din resurse proprii, iar în mai mult de 10 comune funcționează centrale și microcentrale termice proprii. Azi comune cum sint Gălăușas, Ditrău, Remetea, Sincăreni și altele primesc tot mai mult înfățișări urbane, asigurînd, totodată, un cadru de înfruntare și modernizare a acestor așezări. (OV. MARIAN).

Pitic Nr. 1

A apărut încă o publicație pentru cei mici: Biblioteca „Pitic” — supliment pentru copii al caietelor program ale Teatrului Național din Tirgu Mures, realizat în colaborare cu revista „Vatra”. Autorii promit cititorilor „pitici” o mulțime de bucurii: o selecție din cele mai frumoase povești ale literaturii universale și naționale, jocuri de perspicacitate și de inteligență, umor, informa-

ții și curiozități, cîteva pagini cu desene de colorat și alte... surprize. Primul număr confirmă promisiunea: „Degetica” de Andersen, cele șapte minuni ale lumii, glume bune, maxime și citate pline de înțelepciune multe altele. Cărticica — interesantă de citit din scoarță-a scoarță și de păstrat pentru frățiorii mai mici — frumoasă ilustrată și prezentată, este tipărită la întreprinderea poligrafică Banat din Timișoara. (REGHINA VARVICI).

Hicăra, Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42, Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „RÖMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței n. 11.